

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

Ἡ ἀρετὴ διδάσκεται μόνον μέ τό
παράδειγμα.

Κόγκ-Τσέ

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» Χαρ. Τρικούπη 26
α' όροφος, Κωδ. 106 79 Τηλέφ. 3620-702

H.P. Blavatsky	Τό κλειδί της Θεοσοφίας	600
Besant-Leadbeater	Ή Άτραπός του Άποκρυφισμού	500
N. Sri Ram	Προσέγγισις προς την Πραγματικότητα	200
»	Αι βαθύτεραι όψεις της Ζωής	200
Irving S. Cooper	Ή Μετενσάρκωσις	300
An. Besant	Ό Έσωτερικός Χριστιανισμός	600
Vivekananda	Κάρμα - Γιόγκα	200
Βενε:ντ - Ήλαρίωνος	Φώς στην Άτραπό	150
Krishnamurti	Στά πόδια του Διδασκάλου	150
Άντ. Άδριανοπούλου	Άνθρωπος και Ζωή	600
»	Άρχαιοι Έλληνες φιλόσοφοι	700
»	Οι Νόμοι της Ζωής	400
Ίω. Βασιλῆ	Τό Σημειωματάριο ενός Μύστου	600
»	Τά φυσικά δικαιώματα του ανθρώπου	200
Κ. Μελισσαροπούλου	Άποκρυφισμός και Μυστικισμός χαρτ. 300, δεμ. 400	
»	Είσαγωγή στη Θεοσοφία » 400, δεμ. 600	
»	ΜΗΤΙΣ (Τό βιβλίον της σοφίας) » 500, δεμ. 700	
»	Τά βήματα της Φιλοσοφίας Α΄ δεμ. 500	
»	Τά βήματα της Φιλοσοφίας Β΄ χαρτ. 200	
»	Έκλογαί από τον Κρισναμουρτι » 350	
»	Ό Κρισναμουρτι γιά τον Διαλογισμό » 200	
»	Ό Ίησους » 250	
»	Ό Κομήτης (Θέατρο ιδεών) » 150	
»	«Άγνώστω Θεώ» » 50	
»	Πέντε Τεκτονικά Όμιλαιο είς Α΄ » 150	
»	Μεγάλες πράξεις στην Ιστορία των Έλλήνων » 400	
»	Άρχαιοελληνικά » 400	
Περιοδικόν «ΙΛΙΣΟΣ»	Τόμοι χαρτόδετοι 1965, 1971-1984 Έκαστος 300	
»	» 1985, 1986 » 600	
«ΙΛΙΣΟΣ» Έπιλογή 1956-58, 1959-61, 1962-65 Έκαστη δεμένη		600
«ΙΛΙΣΟΣ» Έπιλογή 1966-1970 χαρτόδετος 400, δεμένη		600

Άποστείλατε τό αντίτιμον διά νά τά λάβετε ταχυδρομικώς.

Τά έξοδα επί αντικαταβολῆ επιβαρύνουν τον αγοραστήν.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 150

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 1000. Έξωτερ. Δρχ. 1.500, Άεροπ. Δρχ. 2.000

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

Χαρ. Τρικούπη 26 Κωδ. Ταχ. 106 79, Ἀθήναι

Τηλ. 36.20.702

Διευθυντής ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Συντακτική Ἐπιτροπή: Λεν. Ἀναστασιάδου, Καλ. Παναγιώτου, Παν. Παπασλιώτης, Κατ. Χατζηδημητρίου

Διαχειριστική Ἐπιτροπή: Πολ. Ἀντζακας, Ἀσπα Κωστοβασίλη, Γιαν. Παπασλιώτης

Ἔτος 32ον • Ἰούλιος-Αὐγούστος 1987 • Τεύχος 179

Προσφώνηση τῆς Προέδρου

RADHA BURNIER

πρός τὰ νέα μέλη στό τελευταῖο

Διεθνές Συνέδριο τῆς Θ.Ε.

Ἐκ μέρους ὄλων πού βρισκόμαστε ἐδῶ, εἶμαι εὐτυχῆς πού σᾶς καλωσωρίζω στήν Κοινότητα τῆς Θ.Ε. Εἶναι παλαιό ἔθιμο, μετά ἀπό κάθε διεθνές συνέδριο, ἡ ὀργάνωση μιᾶς τέτοιας συγκέντρωσης γιά τήν εἴσοδο τῶν νέων μελῶν στήν Ἑταιρία. Οἱ περισσότεροι ἀπό μᾶς πού ἀνήκουμε στή Θ.Ε. γιά πολλά χρόνια, βρήκαμε ὅτι αὐτό ἔχει μεγάλη ἀξία.

Σ' αὐτή τή συγκέντρωση ὑπάρχει μιᾶ ἀτμόσφαιρα φιλίας καί παγκοσμιότητας, πού μᾶς βοηθάει νά παραμερίσουμε ἰδέες διαχωρισμοῦ.

Οἱ ἄνθρωποι δέν μποροῦν νά ἀποφύγουν τή φυσιολογική ταύτιση τους μέ μιάν ἰδιαίτερη ὁμάδα. Σύμφωνα μέ τό Κάρμα τους γεννήθηκαν στήν Ἀφρική ἢ τήν Εὐρώπη, στήν Αὐστραλία ἢ τήν Ἰνδία. Ἀκόμα, ὑπάρχει μιᾶ φυσική κληρονομιά καί μιᾶ ἰδιαίτερη ἀνατροφή. Εἶναι συνδεδεμένοι μέ κάποιους φίλους καί ἀνήκουν σέ

μιάν οικογένεια. Αυτό όμως δέ σημαίνει πώς είναι συνδεδεμένοι μόνο με εκείνη την οικογένεια, μ' εκείνη την ιδιαίτερη χώρα ή εκείνους τούς προσωπικούς φίλους.

Στήν πραγματικότητα, όλος ο κόσμος είναι μία οικογένεια και όλοι οι άνθρωποι φίλοι μας. Μόνο πού δέν τούς αναγνωρίζουμε πώς είναι.

Γεννηθήκαμε σέ μιάν όρισμένη χώρα γιά νά μάθουμε κάτι, όχι γιά νά αισθανόμαστε τούς έαυτούς μας χωρισμένους, νομίζοντας ότι έχουμε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ή προσόντα.

Στή Θ.Ε. μαθαίνουμε πάνω άπ' όλα, νά έλευθερώνουμε τούς έαυτούς μας άπό τόν περιορισμό τών ιδεών και τό περιχαράκωμα τής σκέψης, καθώς και τήν άσύνειδη ταύτισή μας μέ μιá ομάδα ανθρώπων. Μαθαίνουμε νά τά ξεχνάμε όλα αυτά, ή τουλάχιστον νά τούς δίνουμε πολύ μικρή σημασία.

Ζοϋμε σ' έναν άπέραντο κόσμο μέ χιλιάδες διαφορετικούς τύπους ανθρώπων. Πρέπει νά μάθουμε νά είμαστε χωρίς προκαταλήψεις, άνοικτοί σέ νέες ιδέες, συνεργάσιμοι, και νά θεωρούμε όλόκληρη τή γή σαν κατοικία μας και όλους τούς ανθρώπους σαν άδελφούς μας.

Πρέπει νά σās προειδοποιήσω ότι μπορεί νά συναντήσετε κάποιους ανάμεσά μας πού δέν έμαθαν νά ζοϋν έτσι. Αυτό δέ σημαίνει πώς κάτι δέν πάει καλά μέ τή Θ.Ε. Σημαίνει μόνο πώς κάποιοι άνθρωποι δέν έχουν άκόμα μάθει. Μερικοί μαθαίνουμε γρήγορα, άλλοι άργότερα, άλλοι είμαστε περισσότερο άδελφικοί, μερικοί λιγώτερο. Σημασία έχει έμείς νά είμαστε έλεύθεροι άπό προλήψεις και περιορισμούς.

Μετά μαθαίνουμε ότι σαν συνέπεια καταστάσεων-δυνάμεων πού έμείς οί ίδιοι έχουμε δημιουργήσει βρισκόμαστε γεννημένοι σ' έναν ειδικό χώρο και συνδεδεμένοι περισσότερο μέ μιάν όρισμένη ομάδα ανθρώπων. Όμως, αν και τεράστιος ο άριθμός τών ανθρώπων και άπέραντα μακριά μας, στήν πραγματικότητα ή ζωή είναι μία ένότης.

Υπάρχουν άς ποϋμε, άόρατα, νήματα συμπάθειας πού μάς ένώνουν μέ όλους τούς ανθρώπους έπάνω στή γή. Καί μολοντί δέν έχουμε πλήρη συνείδηση αύτου, είμαστε άκόμα συνδεδεμένοι μέ τό κάθε φυτό, τό κάθε δέντρο, μέ τά άπόμακρα άστρα, μέ τά ψάρια και τά πουλιά, μέ τό κάθε τί πού ύπάρχει, γιατί ή ζωή είναι ΕΝΟΤΗΣ, και μείς, μέρος αύτής τής Ένότητας, όπως άκριβώς κάθε σταγόνα νεροϋ στόν ώκεανό είναι ένα αναπόσπαστο μέρος αύτου του άπέραντου ύδάτινου όντος.

Τό νά συνειδητοποιοϋμε αυτό πού ή ζωή προσπαθεί νά μάς

διδάξει σέ χῶρο καί σέ χρόνο (έννοῶ τήν κάθε στιγμή, μέ τήν ὁποία καλή ἢ κακή συνθήκη) εἶναι αὐτό καθ' ἑαυτό ἡ ἀρχή τῆς εὐφύιας, ἂν ὄχι τῆς σοφίας.

Ἐάν σπουδάζετε τό Σύμπαν, καί ἡ Θ.Ε. έναθαρρύνει τόν καθένα σ' αὐτό, θά ἀντιληφθεῖτε, ὅπως οἱ περισσότεροι ἐπιστήμονες ἔχουν ἀνακαλύψει, μίαν ἐκπληκτική διάνοια σέ ἐνέργεια παντοῦ.

Ὁργανωμένη ὕλη σέ λαμπερά πρότυπα, μέ δυνατότητα ἀνάπτυξης καί ἐξέλιξης σέ ὅλα τά επίπεδα. Στά μέταλλα, στά ζῶα, στά φυτά, στόν ἄνθρωπο, σέ ὁλόκληρο τό Σύμπαν.

Ἐμεῖς οἱ παλαιότεροι (καθώς ἀργότερα καί σεῖς οἱ νέοι) εἴμαστε ἰδιαίτερα προνομιούχοι γιατί γνωρίζουμε ἕνα μέρος τῆς σοφῆς αὐτῆς διδασκαλίας. Τά ἀρχαῖα βιβλία ἀναφέρουν τή σπουδαιότητα τοῦ νά εἶσαι ἄνθρωπος, γιατί μόνο τό ἀνθρώπινο ὄν εἶναι ἱκανό νά ἀντιλαμβάνεται τά μυστήρια τῆς φύσης καί νά συνεργάζεται συνειδητά μέ τίς ἐν δράσει δυνάμεις τῆς Δημιουργίας.

Ὅσο βαθύτερα γνωρίζουμε τήν ἐσωτερική φύση τῶν πραγμάτων, ὅσο περισσότερο δροῦμε ἐναρμονισμένοι μέ τοὺς νόμους τῆς φύσης, τόσο μεγαλύτερη καί ἡ Σοφία.

Ἀλλά ἔστω καί ἂν ἀκόμα ὑπάρχει μιά μικρή ἐνημέρωση γύρω ἀπ' ὅλα αὐτά, καί πάλι εἶναι ἐξαίρετη εὐνοιά.

Ὅμως, αὐτή ἡ εὐνοιά μᾶς καθιστᾷ ὑπεύθυνους στό νά ἐξετάζουμε ἀκόμα βαθύτερα τά πράγματα καί νά ἐνεργοῦμε μέ σύνεση, δημιουργώντας σέ ὅλα τά επίπεδα ἁρμονία.

Εὐχομαι σέ ὅλους σας μίαν εὐτυχισμένη καί γεμάτη πληρότητα ζωή.

Μετάφραση Μαργαρίτας Λαμπρινοῦ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ**Περίληψις ὁμιλιῶν τοῦ ἔτους 1963/64****εἰς Θεοσοφικὴν Στοάν ΑΘΗΝΑ****Ἡ Κάθαρσις**

(συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο τεύχος)

Ἡ ἔννοια τῆς ἠθικῆς (4.11.1963)

Ὡς ἐλέχθη, ἡ ἔννοια τῆς ἠθικῆς ἔχει χαρακτῆρα φυγοκεντρικόν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Χαρακτηρίζει τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐρώτημα τί εἶναι ἠθικὴ ἢ δοτέα ἀπάντησις εἶναι ὅτι αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς διαφόρους κανόνας, οἱ ὅποιοι διέπουν καὶ διακανονίζουν τὰς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων σχέσεις. Οἱ κανόνες ὅμως οὗτοι, ὡς τυγχάνει γνωστόν, εἶναι διάφοροι κατὰ χώρας καὶ ἐποχάς. Τοῦτο εἶναι γνωστόν ἀπὸ τὴν ἱστορίαν, ἐκ πληροφοριῶν περὶ τῶν ἠθῶν τῶν διαφόρων συγχρόνων λαῶν, ἀκόμη δὲ καὶ ἐκ προσωπικῆς ἀντιλήψεως ἐκείνων οἵτινες ἔχουν ἐπισκεφθῇ ξένας χώρας.

Γραμματικῶς ἐπίσης αἱ λέξεις ἠθικὴ, ἦθος, ἦθη, προέρχονται ἐκ τῆς λέξεως ἔθος, ἣτις σημαίνει ἔθιμον, συνήθεια. Ἡθικὴ λοιπόν, δηλαδή οἱ κανόνες συμπεριφορᾶς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἀποτελοῦν συνηθείας, ἔθιμα, τῶν διαφόρων λαῶν κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχάς. Ἡ ἔννοια λοιπόν τῆς ἠθικῆς εἶναι ἄκρως ὑποκειμενικὴ, διαμορφοῦται δὲ κυρίως ἐκ παραδόσεων καὶ ἐκ δογμάτων θρησκευτικῶν.

Ὅμοίως ἐκεῖνο πού μᾶς εἶναι γνωστόν, τὸ ὅποιον παρατηροῦμεν καὶ ἐκ πείρας ἀντιλαμβανόμεθα, εἶναι ὅτι μέσα εἰς ἓνα λαόν κάθε ἄτομον διάγει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κάποιον ἴδιον τρόπον συμπεριφορᾶς πρὸς τοὺς ἄλλους, κάποιαν προσωπικὴν δηλαδή ἠθικὴν. Ἐν ἄλλοις λόγοις αἱ ἐκδηλώσεις του πρὸς τοὺς ἄλλους ἡμπορεῖ νὰ συμφωνοῦν ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει πρὸς τὴν κρατοῦσαν συμβατικὴν ἠθικὴν ἢ καὶ νὰ εἶναι ἀντίθετοι πρὸς αὐτήν, ὅτε τὸ ἄτομον χαρακτηρίζεται ὡς ἀνήθικον.

Ἐκεῖνο πού διαμορφώνει τὰς ἐκδηλώσεις κάθε ἀνθρώπου πρὸς τοὺς ἄλλους ἔχει σχέσιν κυρίως πρὸς τὰς ἐπιδράσεις τοῦ περιβάλλοντος, δηλαδή πρὸς τὴν κρατοῦσαν συμβατικὴν ἠθικὴν, ἐξαρτᾶται δὲ ἐκ τῆς νοοτροπίας καὶ τοῦ χαρακτῆρος κάθε ἀνθρώπου, πού ἐπηρεάζονται καὶ ἐκ τῆς κληρονομικότητος ἣν οὗτος φέ-

ρει, πρὸς δέ καί ἐκ τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ καταστάσεως ἦτοι ἐκ τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ ἱστορίας καί τοῦ βαθμοῦ ὠριμότητος τῆς ψυχῆς του.

Πλήρης λοιπόν ὑποκειμενικότης ὑφίσταται εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς ἠθικῆς. Γενικῶς μὲν ὡς πρὸς τὰ ἦθη καί τὰ ἔθιμα κάθε χώρας καί ἐποχῆς, εἰδικώτερον δέ ὡς πρὸς τὴν ἀτομικὴν συμπεριφορὰν ἐκάστου πρὸς τοὺς ἄλλους.

Μόνον λοιπόν ὑποκειμενικὴ εἶναι ἡ ἠθικὴ; Δέν ὑπάρχει ἠθικὴ ἀπόλυτος, ἀνεξάρτητος τῆς ἀνθρωπίνης ὑποκειμενικότητος; Ἡθικὴ ἡ ὁποία θά ἡμποροῦσε ν' ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν τῆς συμπεριφορᾶς ὅλων τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ καί τὴν βάσιν ὁργανώσεως τῶν κοινωνιῶν;

Τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ ἐρευνηθῇ. Ὅπως δηλαδή ὡς ἡ βάσις τῆς ἀπολύτου ἀρετῆς εἶναι τὸ ἀκόλουθον τῇ Φύσει πράττειν, οὕτω θά ἔδει νὰ ἀναζητηθῇ, καί διὰ τὴν ἠθικὴν τὸ ἀκόλουθον τῇ Φύσει συμπεριφέρεσθαι. Τοῦτο θά ἀπετέλει τὴν βάσιν μιᾶς ἠθικῆς ἀπολύτου, ἀντικειμενικῆς. Ποῦ θά ἔπρεπε νὰ ἀναζητηθῇ ἡ βάσις αὕτη; Ὡς νομίζομεν, μόνον εἰς τὴν πνευματικὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦτο δέ διότι ἡ ἠθικὴ εἶναι συμφυὴς πρὸς τὴν νόησιν καί τὴν συνείδησιν, αἵτινες εἶναι ἰδιότητες τῶν πνευματικῶν ὄντων, ὡς εἶναι ὁ ἀνθρώπος.

ΠΝΕΥΜΑ — Ἐδῶ θά ἔπρεπε νὰ ἀνοιχθῇ μία παρένθεσις. Ὅμιλοῦμεν περὶ ὄντων πνευματικῶν, περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὡς πνευματικοῦ ὄντος, περὶ πνευματικότητος. Τί εἶναι λοιπόν ἐκεῖνο πού ἀποκαλοῦμεν πνεῦμα;

Κατὰ τὰς φιλοσοφίας, τὰς θρησκείας καί τὴν ἐπιστήμην μέσα εἰς κάθε ἀνθρωπὸν ὑπάρχει ἓνα στοιχεῖον πού ἀποκαλεῖται ψυχὴ. Εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τοῦ δίδει τὴν ζωὴν, πού τὸν ἐμψυχώνει. Κατὰ τὰς δοξασίας τῶν ἀρχαίων ἐσωτερικῶν Σχολῶν καί τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων ὅσοι ὑπῆρξαν μύσται τῶν Σχολῶν αὐτῶν ἢ καί ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὰς ἰδέας των, ἡ ψυχὴ ἀποτελεῖ συγκεκριμένον πρᾶγμα τῆς Φύσεως, οὐσιαστικόν τι, ὑπάρχον ἀντικειμενικῶς. Τὴν ψυχὴν δέ ὡς ἐδίδασκον ἐθεώρουν παράγωγον, τέκνον τῶν δύο αἰδίων θεῶν κοσμικῶν οὐσιῶν, τῆς συνεχοῦς (μονάδος κατὰ τοὺς Πυθαγορείους) καί τῆς ἀτομικῆς (Ἀορίστου Δυάδος).

Ἡ ψυχὴ κατὰ τὰς ὡς ἀνωτέρω ἀντιλήψεις προέρχεται ἐκ τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἀτόμου τῆς ἀτομικῆς κοσμικῆς οὐσίας τῇ συνδρομῇ τῆς συνεχοῦς. Ἀποτελεῖ σύνθεμα τούτων. Ὡς πρερχομένη ἐκ τοῦ ἀτόμου ἔχει ἀποκληθῇ «ψυχὴ ἀτομικὴ» ἢ «ψυχικὸν ἄτομον». Ὡς μορφὴ εἶναι καί αὕτη ἀπλῆ, ὡς τὸ ἄτομον, ἐξ οὗ προέρχεται καί

συνεπῶς, ὡς καί ἐκεῖνο, αἰδώς, ἀθάνατος, καί αἰωνία.

Οὕτω ἔχουν χαρακτηρίσει τήν ψυχὴν οἱ διάφοροι Ἑλληνες φιλόσοφοι. Θά ἀναφέρωμεν τινάς τούτων: Ὁ Πυθαγόρειος Φίλλος ἀπεκάλει αὐτήν «μῖγμα», ὁ δέ ἐπίσης Πυθαγόρειος Τίμαιος ὁ Λοκρός «κρᾶμα τῆς ἀμερίστου καί μεριστῆς κοσμικῆς οὐσίας». Ὁ Πλάτων εἰς τόν Τίμαιον γράφει ὅτι ἡ ψυχὴ συνίσταται ἐκ τῆς μίξεως τῶν δύο οὐσιῶν, ὁ δέ Νεοπλατωνικός Πρόκλος λέγει: Πᾶσα ψυχὴ μέση τῶν ἀμερίστων ἐστὶ καί τῶν περὶ τὰ σώματα μεριστῶν».

Κατὰ τὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐσωτερικῆς φιλοσοφίας ἡ ἀτομικὴ, ὡς ἀνωτέρω, ψυχὴ, ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς ἀνελισσομένη, διὰ τῆς μακρᾶς ζωικῆς κλίμακος, φθάνει κάποτε εἰς τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν.

Ὅτι ἡ ψυχὴ μετέχει πάσης ζωικῆς ὑπάρξεως καί ἐξελίσσεται μέχρι τοῦ ἀνθρώπου σαφῶς καταφαίνεται ἐκ τῶν κατωτέρω: Οὕτω ὁ Πυθαγόρας ἀπεκάλει τήν ψυχὴν: «ἀριθμόν ἑαυτὸν κινοῦντα». Οἱ ἀτομικοὶ φιλόσοφοι (κατὰ τόν Ἀριστοτέλην) ἔλεγον ὅτι: «ἡ ψυχὴ εἶναι τό παρέχον τοῖς ζώοις τὴν κίνησιν». Οἱ Πυθαγόρειοι δέ ἀπεκάλουν τὰ ζῶα «προγόνους τῶν ἀνθρώπων».

Ἡ ψυχὴ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ μορφῇ λόγῳ τῆς διαπλάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ δύναται νὰ ἐκδηλοῖ νόησιν καί διανόησιν, νὰ ἔχη συνείδησιν ἑαυτῆς καί ν' ἀποκτᾷ γνωστικὸν περιεχόμενον. Ἡ οὕτω νοοῦσα, συνειδητὴ, καί μέ γνωστικὸν ψυχὴ, καλεῖται ΠΝΕΥΜΑ.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι πνευματικὸν ὄν. Ὡς εἵπομεν καί ἄλλοτε εὐρίσκεται εἰς τὴν κατωτέραν ὁμῶς βαθμίδα τῆς ἀπεράντου πνευματικῆς κλίμακος, ἧς τέρμα δέν ὑπάρχει. Ἐχει γευθῇ ὁ ἄνθρωπος τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως, καλεῖται δέ, διότι αὕτη εἶναι ἡ μοῖρα του, νὰ γευθῇ καί τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς. Ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἐξαρτᾶται ἡ πνευματικὴ του ἀνοδος.

Ἐάν θά εἶναι ἡ ἀνοδος αὕτη βραδεῖα ἢ ταχεῖα. Καλεῖται νὰ ἀκολουθήσῃ, ὡς ὄν πνευματικόν, τὰς ἐπιταγὰς τῶν πνευματικῶν νόμων. Ν' ἀποβῇ ἡθικός κατὰ τὴν ἀπόλυτον περὶ ἡθικῆς ἔννοιαν. Τοῦτο θά ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν πάσης ψυχικῆς αὐτοῦ προόδου, πού θά τοῦ ἐξασφαλίσῃ κάποτε τὴν πνευματικὴν του ἀπολύτρωσιν.

Ποῖοι ὁμῶς εἶναι οἱ πνευματικοὶ οὗτοι νόμοι ἡθικῆς; Οἱ ἀπόλυτοι καί ὄχι συμβατικοί. Εἶναι οἱ νόμοι τοὺς ὁποίους διεκήρυξαν πᾶσαι αἱ ὑπέροχοι πνευματικαὶ φυσιογνωμίαι τῆς ἱστορίας οἰουδήποτε τόπου καί χρόνου. Ὅλοι οἱ μεγάλοι Μυσταγωγοί. Εἶναι οἱ κανόνες πού ὁ φύσει πορευόμενος ἄνθρωπος δέον ν' ἀκολουθῇ εἰς τὰς

έκδηλώσεις του προς τούς ὁμοίους του, οἵτινες εἶναι ἀδελφοί του. Εἶναι οἱ κανόνες οἱ ὁποῖοι ὑπαγορεύονται ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς καθολικῆς ἀδελφότητος ὅλων τῶν ψυχῶν.

Ἡ ἐννοια αὕτη δέν προέρχεται ἀπό συναισθηματικὴν μόνον ἀντίληψιν, ἀλλὰ εἶναι ἐννοια αἰτιολογουμένη φιλοσοφικῶς. Τὴν συνητήσαμεν πρό ὀλίγου ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἐκτιθεμένῃν. Πᾶσαι αἱ ἀνθρώπιναι ψυχαί, πᾶσαι αἱ ψυχαί, εἶναι ἀδελφαί, νεώτεραι ἢ πρεσβύτεραι, διότι ἔχουν τούς αὐτοὺς γονεῖς:

Τάς δύο θείας κοσμογονικάς καί κοσμικάς οὐσίας. Ἐντεῦθεν ἡ θεία προέλευσις πάσης ψυχῆς.

Ἐδῶ θά πρέπει νά λεχθῇ ὅτι καί ἡ πρὸς τὰ ζῶα ἀγάπη δέν ἀποτελεῖ ἀπλῶς συναισθηματισμόν. Ὡς ψυχαί εἶναι ταῦτα αἱ νεώτεραι ἀδελφαί μας πρὸς τὰς ὁποίας ἔχομεν ὑποχρεώσεις.

Ὁ νόμος τῆς καθολικῆς ἀδελφότητος ὑπαγορεύει ὠρισμένας ἠθικάς ἀρχάς, πού ὁ ἄνθρωπος καλεῖται ν' ἀκολουθῇ καί νά ἀσκῇ εἰς τὰς σχέσεις του πρὸς τούς ἄλλους. Ἡ ἀδελφότης ὑπαγορεύει τὴν ἀγάπην καί τὴν δικαιοσύνην. Ἰδοὺ αἱ δύο βασικάι ἠθικάι ἀρχαί.

ΑΓΑΠΗ — Ὡς καθολικὴ ὑποχρέωσις τίθεται αὕτη. Ἀγάπη πρὸς ὅλους χωρὶς ἐξαιρέσεις. Καθολικὴ.

«Ὅταν ὁ ἄνθρωπος δέν φιλεῖ τόν ἄνθρωπον, καθ' ὅλας τὰς σχέσεις αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, ἔχει ἔρεβος εἰς τὴν ψυχὴν του», ἔλεγον οἱ Πυθαγόρειοι.

Εἶναι γνωστόν τό κήρυγμα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ Ἰησοῦ διὰ τοῦ λόγου καί τοῦ παραδείγματός του.

Ὁ δέ μύστης Ἀλέξανδρος Καλλιόστρο, ταῦτα ἔλεγεν ἐν τῇ περιφώμῃ ἀπολογίᾳ του:

«Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀδελφοί μου. Πᾶσαι αἱ χῶραι μοί εἶναι ἀγαπηταί».

«Ἀγάπη αὐθορμήτως μέ εἴλκυε πρὸς πᾶσαν ὑπαρξιν».

«Πόθος ἀκαταμάχητος, αἴσθημα βαθύ τῶν ὑποχρεώσεών μου πρὸς κάθε τί ἐπὶ τῆς Γῆς καί ἐν τῷ Οὐρανῷ, μέ ὥθοῦσαν καί μέ ἔρριπτον εἰς τὴν ζωήν».

Ὅλοι αὐτοὶ τὴν καθολικὴν ἀγάπην ἐδίδασαν καί ἐφήρμοσαν.

Ἡ ἀγάπη κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν δέν ἐπιτάσσεται ὡς ὀρίστος συναισθηματισμός, ἀλλὰ ὡς ἡ ἔμπρακτος ἀναγνώρισις τῶν φυσικῶν δικαιωμάτων πάντων ἐπὶ τῆς ζωῆς, τῶν μέσων τῆς ζωῆς, τῆς προόδου καί τῆς ἐλευθερίας. Ζωηρόν ἐνδιαφέρον διὰ τόν ἄνθρωπον, βοήθειαν πρὸς αὐτόν, ἀλληλεγγύην.

Ὅταν ἡ ἠθικὴ ἀρχὴ τῆς ἀγάπης ἀποβῇ νόμος τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐκδηλοῦται πλέον ἐξ αὐτῆς πηγαίως, ὡς συναίσθημα

αγάπης, ὡς καλωσύνη, πού προσδιορίζει τήν ὥριμον ψυχήν.

Ἐπ' ἐροχον πρότυπον τῆς καθολικῆς ἀγάπης, τήν ὁποίαν καλεῖται νά ἐκδηλοῖ ὁ ἄνθρωπος ὡς ὄν πνευματικόν ὄξιον τοῦ τίτλου τόν ὁποῖον φέρει εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ ἐλευθέρου πνεύματος πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ ἀγάπη αὕτη κατὰ τήν πνευματοδοξίαν τοῦ ἐσωτερισμοῦ ἐκδηλοῦται παντοιοτρόπως. Μία τῶν ἐκδηλώσεων τούτων εἶναι καί ἡ πνευματική προστασία ἧς ἀπολαμβάνει πᾶς ἄνθρωπος διὰ τοῦ προστατευτικοῦ ἐκάστου πνεύματος ὡς ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες ἢ τοῦ προστάτου ἀγγέλου τῆς Χριστιανικῆς παραδόσεως.

Εἶναι τοῦτο τό δαιμόνιον, κατὰ τόν Πλούταρχον, τοῦ Σωκράτους, περί τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ εἰς τό ὁμώνυμον βιβλίον του.

Τό πνευματικόν ἐνδιαφέρον τοῦτο, διὰ τόν προηγμένον ἄνθρωπον, ἐκφράζεται ἐπὶ ὑψηλοτέρου βεβαίως ἐπιπέδου, μέ τās εἰκόνας τῆς Ἑλληνικῆς Μυθολογίας τās σχετικὰς μέ τās καθόδους τοῦ μεταμορφουμένου Θεοῦ Διός, τήν κάθοδον τῆς θείας Κόρης τῆς Ἑλευσίνος καί τήν κάθοδον τοῦ Οὐρανίου Ἡρώος Προμηθέως.

Ἐκτός τῆς καθολικῆς ἀγάπης, μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, ὡς πνευματικῶν ὄντων, ἐκδηλοῦνται καί εἰδικαί τινες μορφαί ἀγάπης.

Μία τούτων εἶναι ὁ ψυχικός ἔρω, ὅστις ἐκδηλοῦται ἀμοιβαίως μεταξύ ἀνδρός καί γυναικός. Ὁ σκοπός τοῦ ἔρωτος τούτου εἶναι ἀνωτέρας τάξεως τοῦ ὀργανικοῦ ἔρωτος, ὑπαγορευομένου, ὡς εἶδομεν, ὡς νόμου τῆς ζωῆς, καί ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα μίαν ψυχικήν ἀνάτασιν τῶν ἐρώντων. Ὁ ἔρω, οὗτος ὅταν εἶναι εἰλικρινῆς παρουσιάζει μονιμότητα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τόν βιολογικόν ἔρωτα.

Ἐτέρα εἰδική μορφή τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ ἀνωτέρας τάξεως φιλία. Ἡ μορφή αὕτη εἶναι συσχετισμός τις τῆς ἀγάπης μετὰ τῆς ἐκτιμήσεως καί συνδέει κυρίως ἀνθρώπους τῶν αὐτῶν ἰδεολογικῶν ἐπιδιώξεων.

Ἄλλη μορφή, εἰδική καί αὕτη εἶναι τό φίλτρον τῆς μητρός. Εἶναι πρέκτασις τοῦ ἐνστίκτου καί θά πρέπει νά ἀσκῇται μετὰ λόγου καί χωρίς ὑπερβολήν.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ — Ἐτέρα ἠθική αὕτη θεμελιώδης ἀρχή. Ἡ δικαιοσύνη ὀρίζεται ὡς τό ἀποδίδειν ἐκάστῳ ὅ,τι φύσει τοῦ ἀνήκει. Εἶναι κάτι ἐνεργώτερον τῆς ἀγάπης. Δέν ἀπαιτεῖ ἀπλῶς τήν ἀναγνώρισιν τῶν φυσικῶν δικαιωμάτων τῶν ἄλλων, ἀλλά τήν δρᾶσιν πρὸς περιφρούρησιν καί παγίωσιν αὐτῶν.

Ὅπως καί διὰ τήν ἀγάπην, οὕτω καί διὰ τήν δικαιοσύνην ὑψηλόν ὑπόδειγμα εἶναι ἡ δικαιοσύνη, τήν ὁποίαν ἀπονέμει τό θεῖον ἐλεύθερον πνεῦμα. Κατὰ τās δοξασίας τῶν ἀρχαίων ἐσωτερικῶν

Σχολῶν τοῦτο ἐφορεύει ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ νόμου τοῦ ἀντιπεπονθότος. Βάσει τοῦ ἀντιπεπονθότος καθορίζεται ἡ εἰμαρμένη διὰ πᾶσαν ψυχὴν. Τῆς ἀποδίδεται δηλαδὴ ὅ,τι τῆς ἀνήκει πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ βελτίωσιν. Τὸ ἀντιπεπονθός εἶναι ὁ νόμος τῆς αἰτιότητος ἀποδιδόμενος μετὰ λόγου, ὅχι μηχανικῶς ὅπως εἰς τὴν κατωτέρα τῆς ἀνθρωπίνης φύσιν.

Ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐμφαίνεται, ὁ ἠθικός βίος τοῦ ἀνθρώπου χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὰς ἐκδηλώσεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους τῆς ἀγάπης, τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς καλωσύνης καὶ τῆς δικαιοσύνης. Αἱ ἐκδηλώσεις αὗται ἀποτελοῦν τὴν ἔμπρακτον ἀναγνώρισιν καὶ περφούρησιν τῆς ἀδελφότητος.

Τί εἶναι καλόν καὶ τί κακόν (18.11.1963)

Πρὸ τοιούτων διλημμάτων συχνά εὐρισκόμεθα. Ἀμφιβολίαι μᾶς γεννῶνται, προβλήματα πολλάκις δύσλυτα τίθενται πρὸ ἡμῶν; Δι' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ πράξωμεν, δι' ὅ,τι ἐπράξαμεν, δι' ὅσα πράττουν ἄλλοι.

Τὰς κρίσεις μας εἰς τὰς διαφόρους ταύτας περιστάσεις, τὰς γνώμας ποὺ σχηματίζομεν, ἐπιηρεάζουν τὰ διάφορα στοιχεῖα τῆς προσωπικότητος ἡμῶν. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἶναι βεβαίως διαφορετικά εἰς κάθε ἀνθρώπον, ὑποκειμενικά. Κυριώτερα εἶναι ἡ νοημοσύνη ποὺ διαθέτει ἑκαστος, ἡ νοοτροπία του, ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχικὴ του κατάσταση, δηλαδή ὁ βαθμὸς τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ ὠριμότητος.

Νοημοσύνη, ὥς γνωστὸν, εἶναι τὸ τίνι τρόπῳ ὁ νοῦς ἀντλαμβάνεται τὰ φαινόμενα τῆς Φύσεως ἢ τὰ περιστατικά τῆς ζωῆς. Δυνατὸν αὕτη νὰ εἶναι ἀνεπτυγμένη, δυνατὸν ὅχι. Ἡ μόρφωσις βεβαίως ἐνισχύει τὴν νοημοσύνην.

Νοοτροπία εἶναι ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἑκαστος σκέπτεται. Αὕτη ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς συνειδήσεως, ἐκ τῶν ἰδεῶν τὰς ὁποίας ἔχει σχηματίσει. Ἰδίως ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ἣν ἔχει περὶ ἀρετῆς καὶ ἠθικῆς.

Χαρακτήρ πάλιν εἶναι ὁ τρόπος τοῦ συμπεριφέρεσθαι ἐκάστου. Δύναται οὗτος νὰ εἶναι πρᾶος καὶ εὐπροσῆγορος ἢ ἀντιθέτως, βίαιος ἀπότομος ἢ σκαιός. Ἡμπορεῖ νὰ εἶναι εὐλκιρνής ἢ κρυφίνους, ἀξιοπρεπής ἢ δουλοπρεπής, αἰσιδόξος ἢ ἀπαισιδόξος, κ.ο.κ. Ὁ χαρακτήρ κάθε ἀνθρώπου διαμορφοῦται ἀπὸ πολλοὺς παράγοντας. Κυρίως ἐκ τῆς νοοτροπίας, πρὸς δὲ ἐκ τῶν ἐπιδράσεων τοῦ περιβάλλοντος, ἐκ τῆς κληρονομικότητος, ἐκ τῆς ὑγείας, τοῦ κλίματος, κ.ἄ.

Ἡ ψυχική ὠριμότης ἀποτελεῖ σημαντικόν στοιχεῖον τῆς προσωπικότητος. Ὅταν αὕτη εἶναι μεγάλη, ἐκδηλοῦται πηγαίως μέ τά διάφορα συναισθήματα.

Ἐπειδή ὁμως τά διάφορα ταῦτα στοιχεῖα τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι διαφορετικά εἰς ἕκαστον, αἱ γινώμαι μας καί αἱ κρίσεις μας περί τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ κακοῦ εἶναι ὑποκειμενικά.

Ἐρευνῶντες ἐν τοῖς προηγουμένοις τά ζητήματα τῆς ἀρετῆς καί ἠθικῆς, ἀνεζητήσαμεν καί εὑρομεν τό ἀπόλυτον τούτων, τό ἀντικειμενικόν, εἰς τοὺς νόμους τῆς Φύσεως, τῆς τε ὑλικῆς ὅσον καί τῆς πνευματικῆς. Οὕτω, ἀκολουθοῦντες τήν χαραχθεῖσαν ὁδόν καί ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ κακοῦ, εἰς τήν ἐν τῇ Φύσει πραγματικότητα πρέπει νά προσφύγωμεν, ἵνα σχηματίσωμεν γνῶμην ἀντικειμενικήν.

Εἰς τὰς σκέψεις ταύτας πολύ θά βοηθηθοῦμεν ἐάν προηγουμένως, ἐν συντόμῳ βεβαίως, ἐξετάσωμεν τί εἶναι ἡ Φύσις, ποία εἶναι ἡ οἰκονομία της καί ποῖοι οἱ σκοποὶ της.

ΦΥΣΙΣ — Εἶναι τό Σύμπαν. Εἶναι πᾶν τό ἐκδηλωμένον. Εἶναι οἱ ἐκδηλωμένοι καί λειτουργοῦντες Κόσμοι. Εἶναι τό Μέγα Πᾶν, ὅπως τήν ἀπεκάλουν οἱ ἀρχαῖοι. Καί θεῖαν Φύσιν οἱ ἀρχαῖοι Σοφοί. Τίποτε τό ἐκδηλωμένον δέν δύναται νά ὑπάρξη ἢ νά νοηθῇ πέραν τῆς Φύσεως.

Ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη τῆς Ἀστρονομίας καί δὴ ἡ Ραδιοαστρονομία προσπαθεῖ νά καθορίσῃ τά ὅρια τῆς Φύσεως, τό μέγεθος αὐτῆς. Μέ τά σημερινά μέσα πού διαθέτει ἡ ἐπιστήμη ὑπολογίζει ὅτι αἱ ἀποστάσεις αἱ ὁποῖαι χωρίζουν τά ὅρια αὐτῆς μετροῦνται εἰς δισεκατομμύρια ἔτη φωτός, ὁ δέ πληθυσμός της ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑκατοντάδες δισεκατομμύρια Γαλαξιών. (Ὁ ἡμέτερος Γαλαξίας ἀριθμεῖ 250 δισεκατομμύρια Ἡλίων).

Ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία ἀφ' ἑτέρου θεωρεῖ τήν φύσιν ἄπειρον ἐν τῷ γίνεσθαι, τόσον εἰς ἔκτασιν, ὅσον καί εἰς δυναμικὰ ἀνελίξεις. Ἀπειρον καί ἀτελεύτητον. Οἱ Πυθαγόρειοι ἔλεγον ὅτι ἡ Φύσις εἶναι: «ἀριθμὸς παμμέγιστος ἐς ἀεὶ συντελούμενος».

Ἡ Φύσις εἶναι ἐρευνητέα παρά τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος, προελέχθη, εἶναι τό μόνον πνευματικόν ὃν ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας. Εἶναι τό μόνον ἐπὶ τῆς Γῆς ὃν πού ἔχει γνωστικὴν ἱκανότητα. Πηγὰς γνώσεως διατηρεῖ τά αἰσθητήρια καί τὸν νοῦν. Ὁ νοῦς μόνον τά ὑπὸ τῶν αἰσθήσεων διαπιστούμενα κρίνων σχηματίζει τὰς ἀληθεῖς γνώσεις. Μέ τά ἐφόδια αὐτά μόνον τά ὑλικά πράγματα τῆς Φύσεως δύναται νά ἐρευνήσῃ καί νά γνωρίσῃ. Τοῦτο δέ διότι τά αἰσθητήρια πού διαθέτει, τό νευρικόν σύστημα καί ὁ ἐγκέφαλός του, ὅστις εἶναι τό κυρίως ὄργανον τοῦ νοῦ εἶναι ὑλικός.

Ὁ ἐπιστήμων πάλιν τὰς ἰδίας πηγὰς γνώσεως διαθέτει, ἰσχύει ὅμως τὸ αἰσθησιακὸν διὰ καταλλήλων ὀργάνων καὶ διευρύνει οὕτω τὴν κατ' αἴσθησιν ἐμπειρίαν. Οὕτω ἀποκομίζει γνώσεις εὐρυτέρας, περιοριζομένης ὅμως ἐπὶ τῶν ὑλικῶν πάλιν πραγμάτων.

Τόσον ὁ ἄνθρωπος ὅσον καὶ ὁ ἄνθρωπος-ἐπιστήμων οὐδὲν περὶ τῶν ὑλικῶν πραγμάτων δύναται νὰ συλλάβῃ, οὔτε δύναται νὰ ἀνατρέχῃ τὰ ἀρχικὰ αἰτία, εἰς τὸν ἐνδότερον λόγον τῶν πραγμάτων.

Μόνον ὅμως ὑλικὴ εἶναι ἡ Φύσις;

Ἐπ' αὐτοῦ εἷς φιλόσοφος τοῦ αἰῶνος μας, βαθέως μεμυημένος εἰς τὰς ἀληθείας τῆς Φύσεως ἔλεγεν:

«Ἡ Θεία Φύσις ἔχει δύο ὄψεις: Τὴν **ἐξωτερικὴν**, (ὕλικήν) ἐρευνᾷ ὁ ἄνθρωπος διὰ τῶν αἰσθητηρίων καὶ τοῦ νου. Καὶ τὴν **ἐσωτερικὴν**, ἠρεύνησαν αἱ Ἑσωτερικαὶ Σχολαὶ πάσης Χώρας καὶ Ἑποχῆς».

Ἡ ὑπαρξις καὶ ἡ λειτουργία ἐσωτερικῶν Σχολῶν (Μυστηρίων) κατὰ τοὺς ἀρχαίους, τοὺς μέσους καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους (Ἀναγέννησιν) καταδεικνύει τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλές.

Ἡ ἐσωτερικὴ ὄψις τῆς Φύσεως μόνον εἰς τὰς ἐσωτερικὰς σχολὰς ἠρευνήθη. Ὑπέροχοι πνευματικαὶ προσωπικότητες μεγάλων Μυσταγωγῶν ἔσχον καὶ ἑτέραν πηγὴν γνώσεως. Ὑπερτάτην. Ἐκ τῆς κοινωνίας αὐτῶν μετὰ ἐλευθέρων θείων Συνειδήσεων, ἐξ ἧς κοινωνίας ἀπεκόμισαν γνώσεις ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ὄψεως τῆς Φύσεως καὶ τῶν ἀρχικῶν αἰτίων. Γνώσεις, μὲ ἀνθρωπίνην αἴσθησιν καὶ ἀνθρώπινον λόγον.

Ἐκ τῶν γνώσεων τούτων τὰς μὲν βαθείας, τὰς πνευματικὰς μόνον διὰ ἀλληγοριῶν, συμβόλων καὶ μύθων ἐξωτερίκευσαν. Διότι εἶναι φαίνεται, ἡ φύσις τῶν ἀληθειῶν τούτων τοιαύτη. «Ἵνα οἱ βλέποντες μὴ ὀρῶσι καὶ οἱ ἀκούοντες μὴ ἐννοῶσι». Εἶναι ἐκεῖνο πού οἱ Πυθαγόρειοι ἐξέφραζον μὲ τὴν ρῆσιν: «Οὐ τὰ πάντα τοῖς πᾶσιν ρητά». Διὰ τὸν λόγον τοῦτον τίποτε δὲν εἶναι γνωστόν περὶ τῶν ἀρχαίων μυήσεων.

Τὰς δὲ ἄλλας γνώσεις, τὰς μᾶλλον ἐξωτερικάς, ὡς εἶναι αἱ κοσμογονικαὶ, αἱ κοσμολογικαὶ, ἡ ψυχογονία, κ.ά. ἐξωτερίκευσαν διὰ τῶν διαφόρων φιλοσόφων τῶν ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν Σχολῶν, ὅπως εἶναι ἐν Ἑλλάδι οἱ Πυθαγόρειοι, ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ὁ Παρμενίδης, οἱ Ἀτομικοὶ κ.ά. Οἱ φιλόσοφοι οὗτοι ἢ μᾶλλον τὰ ἐξ αὐτῶν σωζόμενα συνιστοῦν τὴν λεγομένην ἐσωτερικὴν παράδοσιν, ἥτις διὰ τοὺς μελετῶντας αὐτὴν ἀποτελεῖ ἑτέραν πηγὴν γνώσεως.

ΠΟΙΑ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ. Ποῖοι δηλαδὴ εἶναι οἱ νόμοι οἵτινες διέπουν αὐτὴν (οἶκος-νόμοι). Πῶς λειτουργεῖ ἡ Φύσις.

Ποῖος εἶναι ὁ ρυθμός αὐτῆς. Οἱ κυριώτεροι καθ' ἡμᾶς νόμοι τῆς Φύσεως εἶναι οἱ ἀκόλουθοι:

Ἡ κίνησις. Ἡ Φύσις δέν εἶναι στατική. Τό πᾶν ἐν αὐτῇ κινεῖται. Κινήσεις διαπιστώνει κάθε ἄνθρωπος ἐκ τῆς καθημερινῆς πείρας, ὁ ἐπιστήμων ἐξετάζων τό ζήτημα βαθύτερον, ὡς καί ἡ ἐσωτερική φιλοσοφία, ἀνατρέχουσα εἰς τās πρώτας ἀρχάς. Ἡ κίνησις κατά πρῶτον λόγον συνίσταται εἰς τήν μεταβολήν θέσεως, βαθύτερον ὅμως κατά τήν ἐσωτερικήν φιλοσοφίαν καί εἰς τήν μεταβολήν καταστάσεως τῶν μορφῶν. Ἐκ τῶν μεταβολῶν θέσεως καί τῶν μεταβολῶν καταστάσεως τῶν πραγμάτων τῆς Φύσεως ὁ ἄνθρωπος νοῦς σχηματίζει τήν ἔννοιαν τοῦ χρόνου.

Ὁ ἄνθρωπος ὡς εἴπομεν, διαπιστώνει ὠρισμένας κινήσεις ἐν τῇ καθημερινῇ πείρᾳ, τήν φαινομενικήν κίνησιν τοῦ Ἥλιου, τῆς Σελήνης, τῶν Πλανητῶν, τοῦ Οὐράνιου Θόλου. Κινήσεις εἰς τοὺς ἀνέμους, τās θαλάσσας βροχάς, ποταμούς κ.ἄ. Ἐπίσης τās κινήσεις τῶν ζώων, τοῦ ἀνθρώπου καί τόσας ἄλλας.

Ἡ Ἐπιστήμη πάλιν μελετᾷ τās κινήσεις τῆς Γῆς καί ἄλλων Οὐρανίων σωμάτων, τās μοριακάς κινήσεις, τās κινήσεις τῶν συστατικῶν τῶν χημικῶν ἀτόμων κ.ο.κ.

Ἡ ἐσωτερική ὅμως φιλοσοφία ἐπιλαμβάνεται τοῦ θέματος βαθύτερον, ἀνατρέχουσα εἰς τόν πρωταρχικόν νόμον τῆς ἀτομικῆς οὐσίας τῆς Φύσεως τῶν καθ' ἕκαστον ἀτόμων τῶν φιλοσόφων, ὡν πρώτη ιδιότης, ὡς διδάσκει, εἶναι ἡ «κίνησις», ἡ «τροπή» κατά τοὺς Ἀτομικούς φιλοσόφους.

Χαρακτηρίζει τό φιλοσοφικόν ἄτομον ὡς «ἀφ' ἑαυτοῦ κινούμενον εἶναι» καί δίδει εἰς τόν νόμον τοῦτον τῆς κινήσεως, ἐκτός τῆς ἐννοίας τῆς μεταβολῆς θέσεως καί τήν ἔννοιαν τῆς παλμικῆς κινήσεως (ἐλξεως καί ἀπώσεως), ἣτις συνεπάγεται τήν μεταβολήν τῆς ποιοτικῆς καταστάσεως τῶν ἀτόμων, ἀλλά καί τῶν ἐξ αὐτῶν μορφῶν. Προάγεται ἐπίσης εἰς τήν σπουδὴν τοῦ νόμου τούτου τῆς κινήσεως καί εἰς τό ψυχικόν ἄτομον, ὡς καί εἰς τās μᾶλλον ἀνελικτικές τούτου καταστάσεις.

Ἐξ ὅσων λοιπὸν ἐξετέθησαν ἡ κίνησις ἀποτελεῖ καθολικόν νόμον τῆς Φύσεως.

Αἱ ἀμοιβαῖαι ἐπιδράσεις. Ἄλλος οὗτος παγκόσμιος καί καθολικός νόμος. Διαπιστοῦται καί παρά τῆς Ἐπιστήμης καί ὑπὸ τῆς Ἐσωτερικῆς Φιλοσοφίας.

Ἡ ἐπιστήμη διαπιστώνει τόν νόμον τοῦτον εἰς τās ἀσκουμένας μεταξύ τῶν οὐρανίων σωμάτων ἑλξεις (παγκόσμιος ἑλξις), εἰς τās ἐπιδράσεις τῶν ἀκτινοβολιῶν τοῦ Ἥλιου ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας.

Τοιαύτας διαπιστώνει βεβαίως καί ἐκ τῆς καθημερινῆς πείρας ὁ ἄνθρωπος (φῶς, θερμότης).

Ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία σπουδάζουσα καί τόν νόμον τοῦτον βαθύτερον, διαπιστώνει τὰς μεταξύ τῶν οὐρανίων σωμάτων ἀμοιβαίας ἐπιδράσεις, ἰδίᾳ δέ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου τὰς ἐπιδράσεις τοῦ Ἡλίου, Σελήνης καί Πλανητῶν, θέτουσα τὰς βάσεις τῆς ἀρχαίας ἐπιστήμης τῆς Ἀστρολογίας. Τὰς μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ἐπιδράσεις, αἵτινες, ὡς ἀρχὴ ἠθικῆς, λαμβάνει τὴν ἔννοιαν τῆς ἀγάπης, πρὸς δέ καί τὰς ἐπιδράσεις τῶν ἐλευθέρων συνειδήσεων πρὸς τόν ἄνθρωπον.

Ὁ νόμος οὗτος τῶν ἀμοιβαίων ἐπιδράσεων εἶναι φυγοκεντρικὸς καί ἐνέχει καθολικότητα.

Ἡ αὐτοτέλεια. Ὁ νόμος οὗτος ἔχει ἔννοιαν κεντρομολικὴν καί βάσει τῆς ἐννοίας ταύτης ἐξασφαλίζεται εἰς τὰς μορφάς τῆς Φύσεως τό αὐτοτελές ἐκάστης. Τοῦτο διαπιστοῦται εἰς τὰς ὀργανωμένους μορφάς τῆς Γῆς, ὡς καί εἰς ἕκαστον τῶν οὐρανίων σωμάτων. Ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία σπουδάζει καί τὴν αὐτοτέλειαν τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς, ἥτις εἰς τόν ἄνθρωπον λαμβάνει τὴν ἔννοιαν τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς ἀρετῆς, τῆς ἐλευθερίας.

Οὗτοι, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, εἶναι οἱ κυριώτεροι νόμοι τῆς Φύσεως, οἱ ὅποιοι προσδιορίζουν τὴν οἰκονομίαν αὐτῆς.

ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ. Ἡ ἐπιστήμη ἐρευνᾷ, ἀμφιβάλλει, πολλάκις σιγᾷ. Τούναντίον ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία ἀδιστάκτως ἀποφαίνεται ὅτι σκοπὸς τῆς Φύσεως εἶναι ἡ τῶν πάντων ἀνέλιξις.

Ἡ οἰκονομία τῆς Φύσεως, ὅλοι οἱ νόμοι τῆς, τείνουν εἰς ἓνα ἀποτέλεσμα, εἰς ἓνα σκοπόν: τὴν ἐξέλιξιν, ὅλων τῶν πραγμάτων αὐτῆς.

Γραμματικῶς ἐλίσσω σημαίνει τυλίγω, ἐξελίσσω δέ ξετυλήγω.

Ἐξέλιξις λοιπὸν σημαίνει τό ξετύληγμα. Τό ξετύληγμα τῶν λανθανουσῶν (τῶν τυληγμένων) ἱκανοτήτων τῶν οὐσιῶν καί τῶν πραγμάτων τῆς Φύσεως.

Τὴν ἐκδήλωσιν τῶν δυνάμει ἱκανοτήτων αὐτῶν, Οὕτω οὐσίαι καί πράγματα διαρκῶς, βραδέως ἀλλὰ ἀσφαλῶς, φέρονται ἀπὸ ἀτελεστέρας εἰς ἐντελεστέρας καταστάσεις. Τὰ ἄτομα τῆς ἀτομικῆς οὐσίας, ἐκ τοῦ χάους ἐρχόμενα διέρχονται προοδευτικῶς τὰς διαφοροὺς ἐξελικτικὰς καταστάσεις, διὰ νὰ ἀποβοῦν κάποτε ἄτομα ψυχικά, ἅτινα θὰ ἀχθοῦν βραδύτερον εἰς καταστάσεις πνευματικὰς, ὧν δέν ὑπάρχει ἐξελικτικὸν τέρμα. Αἱ ὀργανωμέναι ἐπίσης μορφαί τῆς ὑλικῆς φύσεως ἐξελίσσονται.

Τὴν ἐξέλιξιν διαπιστώνει κατὰ τρόπον ἀντικειμενικόν ἡ ἐπιστήμη εἰς τό φυτικόν καί ζωϊκόν κόσμον τοῦ πλανήτου μας. Ἀπὸ τῶν

ἀρχῶν τοῦ αἰῶνος μας ἡ ἐπιστήμη διαπιστώνει τὴν ταυτότητα τῶν συστατικῶν τῶν χημικῶν ἀτόμων, ἕτερος δὲ κλάδος αὐτῆς τὸ ἐνιαῖον τῆς ὕλης τῶν οὐρανίων σωμάτων. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπιτευγμάτων τούτων διατυποῦται ὑποθέσεις καὶ θεωρίαι περὶ τῆς ἐξέλιξεως τῶν οὐσιῶν τῆς ἀπροσώπου Φύσεως. Ἡ ἐπιστήμη ὁμως περιορίζεται εἰς αὐτά.

Ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία ἀποκαλύπτει μὲ πηγὴν τὴν παράδοσιν, ὅτι ἡ ἐξέλιξις ἔχει ἔννοιαν εὐρυτέραν καὶ καθολικὴν. Διδάσκει, ὡς πρὸ ὀλίγου, ἐλέχθη, πῶς ἀπὸ τὰς κοσμικὰς οὐσίας προκύπτει τὸ ψυχικόν ἄτομον καὶ πῶς τοῦτο διὰ τῆς ζωϊκῆς κλίμακος ἐκδηλοῖ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ μορφῇ πνευματικὰς ἱκανότητας. Οἱ Πυθαγόρειοι σχετικῶς ἔλεγον ὅτι: «τὰ ζῶα εἶναι οἱ πρόγονοι τῶν ἀνθρώπων», ὁ δὲ Ἀναξίμανδρος (6ος αἰών) ὅτι: «ὁ ἀνθρωπος ἐγεννήθη ἐξ ἀλλοειδῶν ζώων». Περὶ δὲ τῆς τύχης τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος πέραν τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς ἐδίδασκον ὅτι ἡ ἐξέλιξις αὐτοῦ δέν ἔχει ὅρια. «Τὰ πάντα κατ' ἀριθμὸν γίνονται» ἔλεγον οἱ Πυθαγόρειοι σχετικῶς διὰ νὰ καταδείξουν τὸ ἀτέρμον τῆς ἐξέλιξεως.

Ἐξ ὧσων ἐν συντόμῳ ἐλέχθησαν περὶ τῶν σκοπῶν τῆς Φύσεως, ἐξάγεται ἀβιάστως τὸ συμπέρασμα ὅτι: σκοπὸς τῆς Φύσεως εἶναι ἡ δημιουργία συνειδήσεων, τούτων δὲ ἡ ἀποθέωσις.

Οὕτω κλείεται ἡ περὶ Φύσεως καὶ τῶν σκοπῶν τῆς ἀνοιχθεῖσας παρένθεσις διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν μὲ τὰ ἐφόδια αὐτά εἰς τὸ θέμα μας: τί εἶναι καλόν καὶ τί κακόν.

Ἡ οἰκονομία καὶ οἱ σκοποὶ τῆς Φύσεως συνιστοῦν ἐν αὐτῇ ἕνα ρυθμόν. Ὁ ρυθμὸς οὗτος εἶναι ἀγαθοποιός. Φέρει τὰ ἐν αὐτῇ πάντα, οὐσίας, μορφὰς ὑλικὰς, ὀργανωμένας ἢ μὴ, ψυχὰς, καὶ πνεῦμα εἰς πρόοδον, εἰς ἀνέλιξιν.

Ταῦτα ὁμως εἰς τὸν ἀνθρώπον ἀλλάσσουν. Ὁ ἀνθρωπος διαθέτει τὸ αὐτεξούσιον, χάρις εἰς τὴν πνευματικότητα αὐτοῦ. Ὁ ἀνθρωπος διανοεῖται. Ἐκδηλώνει συνείδησιν. Σχηματίζει γνωστικόν περιεχόμενον. Ἐχει γευθῇ τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως. Ἦμπορεῖ λοιπὸν κατὰ βούλησιν νὰ κανονίῃ τὰς σκέψεις του καὶ τὰς ἐνεργείας του σύμφωνα μὲ τὸν ροῦν τοῦ ρυθμοῦ τῆς Φύσεως, ὅτε ἄγεται κατὰ τρόπον συνειδητόν εἰς τὴν πρόοδον. Ἀντιθέτως ἐνεργῶν, ἐν ὧν ἢ ἐν μέρει, φέρεται εἰς στασιμότητα ψυχικὴν ἢ κάποτε καὶ εἰς ὀπισθοδρόμην.

Καὶ τώρα, ὡς νομίζω, εἴμεθα ὥριμοι νὰ δώσωμεν τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ τεθὲν ἐρώτημα: Τί εἶναι καλόν καὶ τί εἶναι κακόν.

ΚΑΛΟΝ εἶναι εἰς τὰς σκέψεις μας, τὰς πράξεις μας καὶ τοὺς λόγους μας ὅ,τι προάγει. Τὸν ἑαυτὸν μας ὡς ὑπαρξιν πνευματικὴν, ὡς καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τὰ λοιπὰ ἔμψυχα ὄντα. Ὁ ἀν-

θρωπος πράττει τό καλόν ὡς πρός τās ἐπιταγās τῆς ἀρετῆς ὅταν ἀκολουθῇ τοὺς νόμους τῆς ζωῆς (βιολογική ἀρετή) καί τοὺς νόμους τοῦ πνεύματος (πνευματική ἀρετή, ἥς βάσις ἡ ἐλευθερία). Ὡς πρός δέ τās ἐπιταγās τῆς ἠθικῆς ὅταν ἀκολουθῇ τοὺς νόμους τοῦ πνεύματος (ὧν βασικήν ἀξίαν ἔχουν οἱ νόμοι τῆς ἀγάπης καί τῆς δικαιοσύνης).

Ὁ ἄνθρωπος λοιπόν πράττει τό καλόν ὅταν οἱ σκέψεις του καί τὰ ἔργα του προάγουν ἑαυτόν καί τοὺς ἄλλους, ὀργανικῶς, νοητικῶς, ψυχικῶς καί πνευματικῶς.

ΚΑΚΟΝ. Εἶναι τό ἀντίθετον. Ὅταν αἱ πράξεις, αἱ σκέψεις καί οἱ λόγοι βλάπτουν ἑαυτόν ἢ τοὺς ἄλλους.

Ὁ σῶφρων καλεῖται νά κανονίζῃ τās σκέψεις του καί ἐκδηλώσεις του κατά τόν ρυθμόν τῆς φύσεως. Ὁ ρυθμός οὗτος ἀποτελεῖ τό κριτήριον τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ.

Τό ν' ἀγαπᾷ ἔργῳ ὁ ἄνθρωπος τόν ἄνθρωπον, ἀναγνωρίζων τὰ φυσικά αὐτοῦ δικαιώματα τῆς ζωῆς, τῶν μέσων τῆς ζωῆς, τῆς μορφώσεως καί τῆς αὐτοδιαθέσεως, εἶναι καλόν, διότι ἔχει ἀποτέλεσμα τήν πρόοδον τοῦ ἀγαπῶντος καί τῶν ἀγαπωμένων. Τό νά εἶναι ὁ ἄνθρωπος δίκαιος, ν' ἀποδίδῃ δηλαδή εἰς ἕκαστον ὅ,τι τῷ ἀνήκει, εἶναι καλόν.

Τό νά πληροῖ τοὺς νόμους τῆς ζωῆς εἶναι καλόν, διότι οἱ νόμοι τῆς ζωῆς ἐπιτάσσονται ὑπό τῆς Φύσεως. Τό ν' ἀρνῆται ὁμως ἡ νά ἀκολασταίνῃ ἐπ' αὐτῶν εἶναι κακόν, διότι ὁ ταῦτα πράττων βλάπτεται. Τό νά πληροῖ τοὺς νόμους τῆς πνευματικῆς ἀρετῆς, νά εἶναι δηλαδή ἐλεύθερος παθῶν καί προλήψεων, νά εἶναι ἀτάραχος τόν νοῦν, γαλήνιος τήν ψυχήν, εὐλικρινής καί ἀξιοπρεπής, εἶναι καλόν, διότι οὕτω προάγεται ψυχικῶς.

Ὡς πόρισμα τῶν ἐκτεθέντων εἰς τό κεφάλαιον τοῦτο προκύπτει ὅτι: «Φύσει κακόν» δέν ὑπάρχει, διότι ὁ ρυθμός τῆς Φύσεως ὠθεῖ τὰ πάντα εἰς τήν πρόοδον. Τό κακόν ὑπάρχει «θέσει», διότι προέρχεται ἀπό τās πράξεις, τās σκέψεις καί τοὺς λόγους τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν οὗτος συμπεριφέρεται ἀντιθέτως πρός τόν κρατοῦντα ἐν τῇ Φύσει ρυθμόν. Τό κακόν δημιουργοῦν αἱ ἀνθρώπινοι κακίαι, τὰ πάθη καί ἐλαττώματα, αἱ προλήψεις καί δεισδιαιμονίαι.

Αἱ διάφοροι κακίαι τῶν ἀνθρώπων δημιουργοῦν τās ἀθλιότητας τῆς ζωῆς, τās δοκιμασίας, τοὺς πόνους καί τās πικρίας καί ἐμφανίζουν οὕτω τόν πλανήτην μας ὡς κοιλάδα δακρύων. Ἐνῷ ἡ θεία Φύσις μέ τήν οἰκονομίαν της καί τοὺς σκοπούς της ὠθεῖ τό πᾶν πρός τήν πρόοδον, τήν εὐτυχίαν καί τήν ἐκ ταύτης χαράν.

Ἵσως τινές ἀναζητήσουν κακόν ἐν τῇ Φύσει ἐπικαλούμενοι τό καθεστῶς τῆς ζούγκλας. Εἶναι ὁμως τό καθεστῶς τοῦτο ὁ κύκλος

τῆς ζωῆς τοῦ πλανήτου μας, ὅστις μάλιστα προδίδει τὴν ἀτέλειαν αὐτοῦ. Ἐξετάζοντες ὅμως τὸ ζήτημα τοῦτο βαθύτερον διακρίνομεν τελουμένην θυσίαν μὴ συνειδητὴν βεβαίως τῶν φυτοφάγων ζώων. Μήπως ὅμως καὶ ὁ ἐνάρετος ἄνθρωπος δὲν θυσιάζει ἑαυτόν, περιστάσεως τυχούσης, διὰ τοὺς ἄλλους;

Ἄλλοι ἀναζητοῦν τὸ κακὸν εἰς τὰς ἀναστατώσεις τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς, τοὺς σεισμούς, τὰς ἐκρήξεις τῶν ἡφαιστείων, τὰς πλημμύρας καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐξ ὧν καὶ θύματα ἀνθρώπινα. Τὰ φαινόμενα ὅμως ταῦτα εἶναι διάφοροι ἐκδηλώσεις τῆς ἀπροσώπου Φύσεως δρώσης μηχανικῶς ἐν τῇ ἀνελίξει τῶν οὐσιῶν αὐτῆς. Ἐάν ὑφίστανται εἰς τὰς περιστάσεις ταύτης καὶ θύματα ἀνθρώπινα, ποῖος γνωρίζει τὴν εἰμαρμένην ἐκάστου;

Μερικοὶ πάλιν ἀναζητοῦν τὸ κακὸν εἰς τὰς νόσους καὶ τὰς ἐπιδημίας. Ναί, ἐδῶ ὑπάρχει τὸ κακόν. Ἀλλὰ τὰ φαινόμενα ταῦτα ὀφείλονται εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἰς τοὺς ὁρους διαβιώσεως πού ἔχει καθιερώσει, καὶ εἰς τὸν μὴ φυσικὸν τρόπον ζωῆς τὸν ὁποῖον διάγει.

(Ἡ συνέχεια στό ἐπόμενο τεῦχος)

ΛΟΥΛΑ Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

ΝΙΟΒΗ

Μὴν κλαῖς ἄλλο πιά Νιόβη.

Κοίταξε

γύρω σου καὶ πέρ' ἀπὸ τὸ χρόνο,

οἱ πόλεμοι σκοτώνουν ὅλοένα

τά παιδιά σου.

Ἀπόβαλε

αὐτὸ τὸ ἱερὸ πένθος

τῆς συντριβῆς καὶ τοῦ θανάτου.

Οἱ νέοι καιροὶ ἐπιβάλλουν,

Ἄγια Μάνα ὀρθία νά σταθεῖς

μέσα κι ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη

καὶ νά βροντοφωνάξεις:

«Ὁχι ἄλλος πόλεμος. Ὁχι.

Φτάνει πιά».

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Τό τετράφυλλο τριφύλλι

Τά έγγόνια μαζεύτηκαν γύρω της καί ή καλή γιαγιά άρχίνησε μέ τή σπινή-γλυκειά φωνή της:

Ώρες καί ώρες μακριά άπ' τήν πολιτεία ήταν ένα μέρος ήσυχο κ' έρημικό. Άνθρωποι, σκυλιά, πρόβατα, δέν περνούσαν άπό κεί κάτω. Φανταχτερά λουλούδια δέν ύπήρχαν. Μόνον άγριολούλουδα καί τριφύλλι φύτρωναν έκει πέρα.

Ό τόπος άπομονωμένος κ' έρημικός. Γύρω βασίλευε μιά άσά-λευτη ήσυχία. Σπάνιο νά περάσει άπό κεί ψυχή ζωντανή. Κανένας δέ φρόντιζε γιά τό μέρος αυτό. Τό γρασίδι δέν τό πότιζε, παρά ή βροχή του καλοϋ Θεοϋ-καί ή γιαγιά έκαμε τό σταυρό της.

Τό τριφύλλι όμως φύτρωνε πυκνό-πυκνό καί μέσα στ' άλλα συνηθισμένα τριφύλλια ξεχώριζε ένα μεγαλύτερο, μέ τέσσερα καταπράσινα φύλλα, ένα άληθινό τετράφυλλο τριφύλλι.

Ό κόσμος μέσα στην πολιτεία-πλούσιοι, φτωχοί, άρχόντοι, λαός-ψάχνανε όλομερίς στά μεγάλα καί ώραία περιβόλια, στά πλούσια ποτιστικά λειβάδια, νά βροϋν ένα τετράφυλλο τριφύλλι, καί εκείνο ήρθε καί φύτρωσε σ' αυτό τό άπόμερο καί έρημικό μέρος.

Τόσοι καί τόσοι λαχταρούσαν νά βροϋν τό τετράφυλλο τριφύλλι, αλλά κανένας δέν τό έβρισκε, γιατί κανένας δέ φαντάστηκε νά πάει στό έρημικό καί ήσυχο εκείνο μέρος νά τό ζητήσει.

Κάποτε πέρασε, πιό πέρα, άπ' τό δρόμο, ένα ώραίο άμάξι μέ τέσσερα άλογα. Καλοντυμένοι άφέντες κι όμορφες άρχόντισσες κάθονταν μέσα στ' άμάξι. Άλλά τ' άλογα έτρεχαν γρήγορα-γρήγορα, πέρασαν σάν άστραπή σηκώνοντας σύννεφα σκόνης, καί τό άμάξι χάθηκε, χωρίς κανένας μέσα άπ' αυτό νά κοιτάξει κατά τό άπόμερο μέρος πού φύτρωνε τό τριφύλλι.

Μιάν άλλη μέρα ένα ζευγάρι άγαπημένων έφτασε ως έκει κάτω, ψιθυρίζοντας λόγια άγάπης. Οι δυό έρωτευμένοι θά 'βλεπαν ἴσως τό τετράφυλλο τριφύλλι, αλλά μιά μεγάλη συχαμερή μύγα, πέταξε ξαφνικά μπροστά τους βουίζοντας καί τό ζευγάρι τών άγαπημένων, κοιτάζοντας τή βοερή μύγα, διάβηκε καί έφυγε χωρίς νά τό ιδεί.

Καί ό κόσμος όλος μέσα στην πολιτεία έψαχνε στά περιβόλια καί στά ποτιστικά λειβάδια νά βρεῖ τό τετράφυλλο τριφύλλι, αλλά κανένας δέν τό βрисκε, γιατί κανένας δέ συλλογίστηκε νά τό ζητήσει σ' εκείνο τό έρημικό κι άπόμερο μέρος.

Μιάν ἄλλη πάλι φορά ἕνας ἀμέριμνος βοσκός πέρασε ἀπό κει κάτω. Αὐτός μπῆκε μέσα στό χωράφι, ξαπλώθηκε πάνω στό τριφύλλι, εἶδε τό τετράφυλλο, ἀλλά δέν τοῦ ἔκαμε τήν παραμικρή ἐντύπωση, οὔτε καί ἤξερε τή σημασία του, κ' ἔτσι ἔφυγε χωρίς νά τό κόψει.

Καί ὁ κόσμος ὅλος ἔψαχνε πάντα μέσα στήν πολιτεία νά βρεῖ τό τετράφυλλο τριφύλλι, ἀλλά κανένας δέν τόβρισκε, γιατί κανένας δέ σκέφτηκε νά τό ζητήσει ἐκεῖ.... πού.... βρισκόταν....

Τά τελευταῖα αὐτά λόγια τά εἶπε ἡ γιαγιά ἀργά-ἀργά καί σιγανά, μέ τά μάτια μισοκλεισμένα. "Ἐπειτα ἔγυρε τ' ἄσπρο της κεφάλι, κι ἀποκοιμήθηκε.

– Λοιπόν, γιαγιά, δέν τό βρῆκε κανένας τό τετράφυλλο τριφύλλι;

Ἄλλά ἡ γιαγιά δέν ἔδωσε καμμιάν ἀπάντηση. Κοιμόταν. Τά ἐγγόνια λυπήθηκαν νά ξυπνήσουν τήν καϋμένη τή γιαγιά. "Ἐπειτα καί τό παραμύθι δέν ἦταν τόσο καλό. Δέν ἔλεγε οὔτε γιά γενναῖα βασιλόπουλα, οὔτε γιά ὁμορφες βασιλοπούλες, οὔτε γιά νεράϊδες ἢ γιά ληστές. Ἄφησαν, λοιπόν, τήν καλή γιαγιά νά κοιμᾶται, κι ἄρχισαν τά παιχνίδια καί τά τρεχάματα. Ὑστερα ἀπό λίγο, λησμόνησαν ὅλως διόλου τήν κουραστική ἱστορία μέ τό τετράφυλλο τριφύλλι, πού κανένας δέν τό βρῖσκε, γιατί κανένας δέ σκέφτηκε νά τό ζητήσει στό ἐρμητικό καί ἥσυχο μέρος πού φύτρωσε.

(Δημοσιεύτηκε στό «Νουμᾶ», 7 Νοεμβρίου 1920)

ΑΙΜΙΛΙΑ ΙΒΟΥ

ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΕΠΑΝΩ ΣΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

«Έπιθανάτιες Έμπειρίες»

Η σημερινή Αμερική δεν κατέχει την πρωτοπορία μόνον στον τομέα της επιστημονικής και της τεχνολογικής έρευνας, αλλά και σ' έναν άλλο τομέα εκ διαμέτρου αντίθετον, που είναι η μεταφυσική έρευνα. Επιστήμονες διεθνούς κύρους έχουν επιδοθῇ με πάθος, θάλεγε κανείς, τα τελευταία χρόνια στη μελέτη παράξενων ψυχικών εμπειριών. Πρόκειται γιὰ τίς εμπειρίες εκείνες, τίς μεταφερόμενες από άτομα, που αφού είχαν παραμείνει γιὰ ένα μικρό χρονικό διάστημα «κλινικῶς νεκρά» κατόρθωσαν νά επιστρέψουν καί πάλι στη ζωή, χάρις σέ κάποια τεχνητή αναζωογόνηση.

Μιά πρόσφατη έρευνα στίς Η.Π.Α. έχει αποκαλύψει τό καταπληκτικό γεγονός ότι: ●κτώ εκατομμύρια Αμερικανοί έχουν γνώρισει στό χέϊλος τοῦ θανάτου τους άπίστευτες ψυχικές εμπειρίες, εμπειρίες που στάθηκαν ικανές νά μεταμορφώσουν σέ βάθος όλόκληρη τή ζωή καί τήν ύπαρξή τους. Ψυχίατροι καί ψυχολόγοι, γιατροί, βιολόγοι καί φυσικοί άπ' όλο τόν κόσμο αναλύουν καί μελετοῦν συστηματικά σήμερα τίς εμπειρίες αυτές, που έρχονται νά ρίξουν ένα καινούργιο φῶς στό μεγάλο άγνωστο που περιμένει τήν ανθρώπινη ύπαρξη μετά τόν φυσικό θάνατό της.

Ο συνεργάτης τοῦ γνωστοῦ περιοδικοῦ Paris Match, σέ μία περιοδεία του στίς Η.Π.Α., ανέλαβε νά συναντήσει τούς επιστήμονες τούς υπό άφοσιωμένους στήν κίνηση αὐτή, καί τό προϊόν τῆς μακροχρόνιας έρευνάς του έχει συγκεντρωθῇ στό πολύ άποκαλυπτικό βιβλίο του «Η Μαύρη πηγή». Θά παραθέσουμε άπό τό σχετικό άρθρο τοῦ έγκυρου περιοδικοῦ⁽¹⁾.

Τά σημεῖα τά υπό συγκλονιστικά άπό τήν έρευνά του αὐτή, εκείνα που ὅπως ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεύς Ισχυρίζεται «κάνουν τόν

(1) «Paris Match» 13.6.86.

άνθρωπο του δυτικού κόσμου νά αναθεωρήσει τίς σημερινές του ιδέες επάνω στό φαινόμενο Ζωή-Θάνατος. Γιατί σύμφωνα μ' αυτά ὁ θάνατος παύει πλέον νά εἶναι θάνατος».

«Ἐπί πέντε ὁλόκληρα χρόνια-λέγει ὁ ἀρθρογράφος-κατόρθωσα νά διατρέξω τίς υπόγειες διαβάσεις τῆς πιό παράξενης ἐπιστημονικῆς κίνησης πού θά μπορούσε νά φαντασθῇ κανεῖς στήν ἐποχή μας. Τῆς κίνησης γιά τήν ἐκ νέου ἀνακάλυψη ἀπό τόν δυτικό ἄνθρωπο τῶν ἀπρόσιτων ὀχθῶν τοῦ θανάτου».

Ἡ μοίρα μᾶς ἐπιφυλάσσει κάποτε πολλά ἀπρόοπτα-συνεχίζει ὁ συγγραφεύς. Γιατί ἐκεῖνο πού στήν ἀρχή τόν εἶχε τραβήξει πρὸς τίς Η.Π.Α., ὅπου τό φαινόμενο ἐγγίζει σήμερα, ὅπως εἶπαμε, ἔνα ἐπίπεδο σχεδόν ἐπίσημο, ἦταν τό γεγονός ὅτι κάποιος σοφός ἐπιστήμων ὀνόματι Ronald Siegel, διατεινόταν ὅτι εἶχε ἀνακαλύψει «τῇ βιοχημική ἐρμηνεία ὁρισμένων ἐκστασιακῶν ὁραματισμῶν, περιγραφόμενων ἀπό ἄτομα πού εἶχαν ἐπανέλθει στή ζωή ὕστερα ἀπό ἕναν σύντομο κλινικό θάνατο». Σύμφωνα μέ τήν ἄποψη του αὐτή: «Μιά ὑπέρμετρη δόση ἀπό φυσικές ἐκκρίσεις στόν ἐγκέφαλο κατά τήν ὥρα τοῦ θανάτου, θά μπορούσε νά προκαλέσει σέ ὅλους μας τούς παράδοξους αὐτούς ἐκστασιακοὺς ὁραματισμούς». Δυστυχῶς, ὅπως πολύ σύντομα μπόρεσε νά διαπιστώσει, ὁ ἴδιος ὁ Siegel δέν εἶχε παρακολουθήσει καμμία περίπτωση, παρόμοιου ὁραματισμοῦ. Ὁ συλλογισμός του ἦταν καθαρά θεωρητικός, ἢ μᾶλλον ἰδεολογικός, καί σύμφωνα μέ τήν ὁμολογία του δέν ἀπέβλεπε μέ τή θεωρία του παρά μόνο στό νά καταπολεμήσει «τὴν ἀνοδο τοῦ σκοταδισμοῦ στή σύγχρονη ἐπιστήμη». Ἐζήτησε ἀπό τόν Siegel νά τοῦ ὑποδείξει μερικά ἀπό τά πιό ἀναγνωρισμένα ὀνόματα τοῦ «ἐπιστημονικοῦ αὐτοῦ σκοταδισμοῦ» καί μέ τή λίστα αὐτή στό χέρι, ἄρχισε νά διατρέχει τίς Η.Π.Α. πρὸς κάθε κατεύθυνση, ἀνακαλύπτοντας ἐκπληκτος μέσα στά πανεπιστήμια, στά νοσοκομεῖα, στίς κλινικές, πρόσωπα ἀπόλυτα σοβαρά, ἀφοσιωμένα μέ πάθος στή μελέτη τῶν ψυχικῶν αὐτῶν φαινομένων, τίς ἐμπειρίες καί τίς ἀποκαλύψεις πού μᾶς ἔρχονται μέσα ἀπό τίς ἐπιθάναιες ὥρες.

Ὅλα δείχνουν σάν ὁ μελλοθάνατος νά ξαναζεῖ ἀπό τήν ἀρχή ὁλόκληρη τῇ ζωῇ του.

Οἱ σύγχρονοί μας αὐτοί ἐπιστήμονες ζητοῦν νά δώσουν μιά ἀπάντηση στό πιό ἀγωνιώδες ἐρώτημα ὅλων τῶν ἐποχῶν ὡς πρὸς τήν τύχη τῆς ἀνθρώπινης συνειδητότητας κατά τήν ὥρα τοῦ θανάτου ἢ καί μετὰ ἀπ' αὐτόν, μέ βάση τίς ἀφηγήσεις τῶν ἀτόμων ἐκείνων, πού ἀφοῦ ἔψαυσαν γιά ἕνα κάποιο διάστημα τήν ἀγνωστη αὐτή περιοχή, κατόρθωσαν νά ἐπιστρέψουν καί πάλι στή ζωῇ

μεταμορφωμένοι από την άπιστευτη, έμπειρία τους. 'Η κοινή διαπίστωση πάνω στο έρώτημα αυτό είναι ότι κατά την ύστατη στιγμή όλα δείχνουν σαν ο μελλοθάνατος να ξαναζεί από την αρχή ολόκληρη τη ζωή του, «πρίν περιπέσει στο πεδίο μιᾶς άλλης πραγματικότητας έλιγμένης θά έλεγε κανείς στο βάθος τών πραγμάτων, όπου καί αρχίζει ο όραματισμός καί ἡ έκσταση».

Οι πρωτοπόροι τῆς έρευνας αὐτῆς εἶναι ἀσφαλῶς οἱ ψυχίατροι. 'Ο πιό γνωστός ἀνάμεσά τους ὁ Raymond Moody. Καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας καί τῆς Ιατρικῆς ὁ Moody, ξαναφέρνει στό προσκήνιο πανάρχαιες δοξασίες καί μύθους:

Τό ἀνθρώπινο ὄν φαίνεται νά βιώνει κατά τήν ὥρα τοῦ θανάτου του μιά καταπληκτική έμπειρία, πού οἱ σύγχρονοι ἀνθρωποί ἀπό τόν φόβο ἢ τόν πανικό τοῦ θανάτου, δέν εἶναι σέ θέση νά ἀποκρυπτογραφήσουν. 'Ο Moody ἔχει ὀνομάσει τήν έμπειρία αὐτή «'Επιθανάτια έμπειρία»⁽¹⁾. 'Αλλά καί ἄλλοι ἐξ ἴσου διάσημοι ψυχίατροι ἐρχονται νά συναντηθοῦν μέ τόν Moody στό πεδίο αὐτό. 'Ο Russel Noyes ἐπὶ παραδείγματι, καθηγητῆς στήν Ιατρική σχολή τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Iowa City, ἐπιχειρεῖ νά συμπεριλάβει, τίς «ἐπιθανάτιες έμπειρίες» στό κλασσικό πλέον σχῆμα τοῦ φρουδικοῦ ψυχισμοῦ. Μέ τόν τρόπο αὐτόν οἱ «ἐπιθανάτιες έμπειρίες» ἔχουν γίνει τελευταῖα ἕνας εἶδος σφίγγας, θέτοντας στόν ἐρευνητή ὅλα τά αἰνίγματα τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης, ἀπό τή νευρολογία καί τήν κυτταρική βιολογία, ὡς τήν ψυχολογία τοῦ βάθους καί τή θεωρητική φυσική.

'Η τεχνολογία βέβαια ἔχει παίξει ἕνα ρόλο τομῆς σ' ὅλες αὐτές τίς έρευνες, ἐφόσον μέ τή χρήση τῶν νέων τεχνικῶν τῆς ἀναζωογόνησης καί τῆς ἐπαναφορᾶς τῆς λειτουργίας τῆς καρδιάς, ἐπανερχονται στή ζωή ἄτομα μέσα ἀπό βαθύ κώμα, ἄτομα πού πρίν ἀπό εἴκοσι χρόνια θά νόμιζε κανείς ἔτοιμα γιά κάποιο νεκροτομεῖο. Ἄς δοῦμε ἕνα τυπικό περιστατικό «ἐπιθανάτιας έμπειρίας».

'Ημίφωτα πού ξανοίγονται πρὸς ἕναν ἥλιο γνήσιας χαρᾶς.

Θά ἔχουμε ἴσως ὅλοι μας δεῖ ἐκεῖνες τίς αἰθουσες τῆς «'Εντατικῆς» μέ τό ἀπαλό πράσινο φῶς, τό βόμβο ἀπό τό πῆγαινε-ἔλα τοῦ ἀνεμιστήρα, τοὺς θορύβους τοῦ ἀπορροφητήρα γύρω ἀπό τήν τραχειοεκτομή, καί τό μικρό πρασινωπό écran τοῦ ἠλεκτροκαρδιογράφου. 'Όπου ξαφνικά... Δέν βλέπει τώρα κανείς παρά μόνο μιά γραμμὴ ὀριζόντια. 'Η καρδιά αὐτῆς τῆς γυναικας ἔχει σταματήσει, ὅλα δείχνουν νά ἔχουν τελειώσει γι' αὐτήν ἐδῶ καί μερικά λεπτά.

(1). Near Death experience.

Ὁ χειρουργός, ὥστόσο ἐπιμένει. Ἐφαρμόζει τοὺς μεταλλικοὺς δίσκους τοῦ «Defibrillateur» ἐπάνω στό στήθος τῆς νεκρῆς. Καί νά, τό σῶμα τῆς γυναίκας σέ λίγο ἀναπηδᾷ. Πέντε, δέκα λεπτά ἤ καί περισσότερα. ...Ἡ καρδιά ξαναρχίζει τή λειτουργία της, ἡ νεκρή ἀφυπνίζεται... Εἶναι συγκλονιστικό. Ἀλλά τό πράγμα γίνεται ἀκόμη πιό συγκλονιστικό ὅταν ἡ νεκραναστημένη ἀρχίζει νά τὰ βάζει μέ τοὺς σωτῆρες της: «Δέν ἤθελα νά ξανάρθω, δέν ἤθελα...» ἐπαναλαμβάνει ἀπελπισμένη. Μάταια προσπαθοῦν νά τήν καθυσυχάσουν. Κυττάζει γύρω της, διακρίνει μιά νοσοκόμα: «Δέν ἤθελα νά ξανάρθω... δέν ἤθελα...». Ἀπό ποῦ αὐτή ἡ γυναίκα δέν ἤθελε νά ἐπιστρέψει; Ὅταν ἔχει πιά ἡρεμήσει, ἀρχίζει νά ἀφηγεῖται πράγματα παράλογα. Ὅτι εἶχε περάσει μέσα ἀπό ἡμίφωτα ἀφάνταστα εὐχάριστα καί φιλικά, γιά νά φθάσει στή συνέχεια μέσα σ' ἓνα φῶς, ἓναν ἥλιο ἀπό καθάρια καί γνήσια χαρά. «Ἦμουν τόσο καλά, πολύ πιό καλά ἀπό ἐδῶ... Ἦμουν σέ μιά κατάσταση μακαριότητος...».

Σ' ὅλη τήν κατοπινή της ζωὴ θά μείνει πεπεισμένη γιά τήν πραγματικότητα τῆς ἐμπειρίας αὐτῆς καί ὁ φόβος τοῦ θανάτου θά ἔχει ἐκλείψει ὀλοκληρωτικά ἀπ' αὐτήν.

Στήν ἀρχή οἱ ἐπιστήμονες ἀρνοῦνταν νά δώσουν προσοχή στά «παραληρήματα», ὅπως τὰ χαρακτηρίζαν, τῶν παράξενων αὐτῶν νεκραναστάσεων. Καί εἶναι μόλις κατά τὰ τελευταῖα χρόνια πού ἔχει ἀρχίσει μιά σοβαρὴ συζήτηση καί μιά ἀνταλλαγή ἀπόψεων. Ἀπὸ τό 1982 συγκεκριμένα τό φαινόμενο τῆς «ἐπιθανάτιας ἐμπειρίας» ἔχει καταλάβει μιά θέση σχεδόν ἐπίσημη στήν πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἐπιστημονικῆ ἀναζήτησης. Μιά ἔρευνα πού ἀρχίζει τόν ἴδιο αὐτόν χρόνο στίς Η.Π.Α. ἔρχεται νά μᾶς πληροφορήσει ὅτι «ὀκτῶ ἑκατομμύρια Ἀμερικανοὶ δηλώνουν ὅτι φέρνουν ἀνεξήληπτη μέσα τους τήν ἀνάμνηση τῆς ἐπιθανάτιας ἐμπειρίας τους, ὅσπερ ἀπὸ μιά κατάσταση κώματος ἢ κλινικοῦ θανάτου». Ὅκτῶ ἑκατομμύρια ὅτομα μιλοῦν μέ βαθειά συγκίνηση γιά τήν ἀνάμνηση μιᾶς ἀνέκφραστης αἰσθησης, ἑνός βιώματος ἄγνωστου στό χεῖλος τοῦ θανάτου τους. Οἱ λεπτομέρειες τῆς ἔρευνας αὐτῆς, πού ἔρχονται νά ἐπιβεβαιώσουν σέ εὐρύτερη κλίμακα ἐκεῖνο πού δεκάδες σοβαροὶ ἐρευνητές εἶχαν ἤδη ἀνακαλύψει πρὶν ἀπὸ χρόνια, ἔχουν συγκεντρωθῇ στό βιβλίο «Adventures in Immortality» < Mc. Graw & Hill, New York>. ⁽¹⁾.

Ὅργανωμένοι πλέον σήμερα σέ μιά διεθνῇ Ἐνωση γιά τή με-

(1) Adventures in Immortality: Περιστατικά στό χῶρο τῆς Ἀθανασίας.

λέτη τῶν ἐπιθανάτιων καταστάσεων, μέ ἔδρα τό Πανεπιστήμιο τοῦ Connecticut, ἐρευνητές-ἐπιστήμονες ἀπ' ὅλα τά μήκη καί τά πλάτη τῆς γῆς, καταλήγουν στό συμπέρασμα ὅτι οἱ μέχρι σήμερα ἀντιλήψεις ὡς πρός τήν ἀνθρώπινη συνειδητότητα, ὡς πρός τή ζωή καί τόν θάνατο γενικά, θά πρέπει νά ἀναθεωρηθοῦν ὁλοκληρωτικά κάτω ἀπό τό φῶς τῶν ἀποκαλύψεων τῶν «ἐπιθανάτιων ἐμπειριῶν» καί τῶν ὀραματιστῶν τοῦ θανάτου.

Ἕνα παράξενο ταξίδι σέ πέντε σταθμούς

Ὁ πιό μεθοδικός ἀπό τοὺς ἐρευνητές-ἐπιστήμονες, ὁ ψυχολογικῶν νοσημάτων Κεννέθ Ρινγκ, ἔχει ἐπιχειρήσει τή χάραξη ἑνὸς τυπικοῦ διαγράμματος τῆς «ἐπιθανάτιας ἐμπειρίας».

Πρόκειται γιά ἕνα παράξενο ταξίδι -μᾶς λέγει- χωρισμένο σέ πέντε σταθμούς:

Πρῶτος σταθμός: <Μαρτυρία τοῦ 50% περίπου τῶν ἐπανελθόντων ἀπό τόν θάνατο>. Τό ἄτομο ἔχει τήν ἐντύπωση ὅτι πετάει μέσα σ' ἕνα σκοτεινὸ χῶρο. Νιώθει ἀφάνταστα ἀνάλαφρο καί γαλήνιο.

Δεύτερο σταθμός: <Μαρτυρία τοῦ 37% τῶν ἐπανελθόντων>. Τό ἄτομο βλέπει ξαφνὰ τόν ἑαυτόν του ἔξω ἀπὸ αὐτό τό ἴδιο. Μὲ τήν αἴσθηση ὅτι ἔχει ὑψωθῇ πρός τήν ὀροφή, παρατηρεῖ σέ μιά κατάσταση τέλειας ἀδιαφορίας τοὺς γιατροὺς καί τό προσωπικὸ τοῦ νοσηκομείου νά ἀσχολοῦνται γύρω ἀπὸ τό ἄψυχο σῶμα του.

Τρίτος σταθμός: <Μαρτυρία τοῦ 23% τῶν ἐπανελθόντων>. Τό ἄτομο νοιώθει σάν νά ἀναρροφᾶται μέσα σέ μιά τεράστια σκοτεινὴ σήραγγα. Ἐχει τήν ἐντύπωση ὅτι προχωρεῖ μέσα τῆς μὲ μιά ταχύτητα ἀσύλληπτη. Ἡ κατάσταση τῆς ἐσωτερικῆς του γαλήνης ἐντείνεται.

Τέταρτος σταθμός: <Μαρτυρία τοῦ 16% τῶν ἐπανελθόντων>. Ἐνῶς φῶς ἀρχίζει νά χαράζει στό βάθος τοῦ σκοτεινοῦ τοῦννελ.

Ἐφόσον τό πλησιάζει, τό ἄτομο ἔχει τήν ἐντύπωση, ὅτι τό φῶς αὐτό ἀναδίνει μιά ἀγνή καί γνήσια ἀγάπη, τήν οὐσία θάλεγε κανεῖς τῆς ἀγάπης, εἶναι αὐτό τό ἴδιο ἡ ἀγάπη.

Πέμπτος σταθμός: <Μαρτυρία τοῦ 10% τῶν ἐπανελθόντων>. Τό ἄτομο εἰσχωρεῖ στό ἐσωτερικὸ τοῦ φωτός... Ἀρχίζει τότε νά ἀποκτᾷ τήν ἐντύπωση ὅτι συγχωνεύεται μέ τό σύμπαν, συνειδητοποιώντας ταυτόχρονα τήν καθολικὴ ἀγάπη καί τήν καθολικὴ γνώση.

Ἡ πρώτη ἀντίδραση φυσικά πολλῶν ἐπιστημόνων ἦταν τό νά σηκώσουν μέ εἰρωνεία τοὺς ὤμους. Ἐκεῖνοι, ἐν τούτοις, πού εἶναι ἀποφασισμένοι νά προσεγγίσουν καί νά ἐξηγήσουν τό φαινόμενο,

έπιστρέφουν απ' αυτό συγκλονισμένοι. Δέν είχαν πράγματι ποτέ πλησιάσει κάτι τό τόσο πειστικό. Μερικοί προσπαθοῦν μάταια, παρ' όλα αυτά, νά αποδείξουν ὅτι ὅλη αὐτή ἡ ἱστορία δέν εἶναι παρὰ ἓνα ἄσχημο ἄστεϊο. Ἕνας απ' αὐτούς, ὁ Michael Sabom, καρδιολόγος στήν Ἀτλάντα, εἶναι ἀποφασισμένος νά ἐλέγξει τήν ἀκρίβεια τῶν «ἐπιθανάτιων ἐμπειριῶν» μεταχειριζόμενος διάφορα τεχνάσματα, ὥστε νά ἐπιφέρει σύγκριση στούς δῆθεν νεκραναστημένους ὁραματιστές.

Γιατί, ἂν οἱ ἐμπειρίες πού ἀναφέρονται εἶναι φύσεως μυστικιστικῆς καί συνεπῶς ὑποκείμενες σέ ἐρμηνεῖς ἀφηρημένες περιέχουν, ὡστόσο ἓνα στοιχεῖο, ἓνα περιστατικό πού μπορεῖ εὐκολά νά ἐλεγχθῇ. Εἶναι ἐκεῖνο κατὰ τό ὁποῖο τό «ἐπανακάμψαν» ἀπό τήν περιοχὴ τοῦ θανάτου ἄτομο διατείνεται ὅτι εἶχε ὑψωθῇ ἔξω ἀπό τό σῶμα του, πρὸς τήν ὀροφὴ τῆς αἰθούσης, παρατηρώντας ἀπό πάνω ὅλα τὰ συμβαίνοντα γύρω ἀπό τό σῶμα του, τό ἱατρικὸ ἐπιτελεῖο στήν προσπάθειά του νά τό ἐπαναφέρουν στή ζωὴ κ.λπ. Οἱ λεπτομέρειες πού τοῦ δίδονται εἶναι ἀπόλυτα πειστικές, ὡς πρὸς τίς κινήσεις, τίς χειρονομίες τῶν γιατρῶν ἢ τῶν νοσοκόμων, τὰ λόγια πού εἶχαν ἀνταλλάξει καθ' ὅλο τό διάστημα τῆς ἐξωσωματικῆς ἀπουσίας του. Στό σύγγραμμά του «Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὸν θάνατο» ὁ Sabom οἶχνει μιά προειδοποίηση πρὸς τοὺς δύσπιστους καί σκεπτικιστὲς συναδέλφους του: Ἐάν ἐπιμένουν στὸν σκεπτικισμό τους, ἂς μὴν ἐπιχειρήσουν νά μελετήσουν τό φαινόμενο τῆς «ἐπιθανάτιας ἐμπειρίας».

Μέ τὸν καιρὸ μιά ἐξειδίκευση στὶς ἔρευνες ἔχει ἀρχίσει. Βλέπουμε ὀρισμένους ἐρευνητὲς νά εἰδικεύονται στή μελέτη ἐμπειριῶν, πού συνδέονται μέ ἀποτυχημένες αὐτοκτονίες <ἐμπειρίες περιορισμένες συνήθως στὸν 1ο σταθμό>. Ἄλλοι πάλι μελετοῦν τήν ἐξοδο ἀπὸ τό σῶμα, τήν εἴσοδο στή σκοτεινὴ σήραγγα ἢ τό ξετύλιγμα τῆς ζωῆς τοῦ νεκραναστημένου μέσα σέ ἐλάχιστα μόνον λεπτά. Ὁ ψυχίατρος Kenneth Ring-γιά τὸν ὁποῖο ἤδη μιλήσαμε-ἀφοσιώνεται ὀλοκληρωτικά στή μελέτη τοῦ 5ου σταθμοῦ τῆς «ἐπιθανάτιας ἐμπειρίας», ἐκεῖνον κατὰ τὸν ὁποῖον τό ἄτομο ἐπιστρέφει ἀπὸ τήν περιοχὴ τοῦ θανάτου μέ τήν ἐντύπωση ὅτι εἶχε εἰσχωρήσει στό ἐσωτερικὸ ἑνὸς ἀσύλληπτου καί δυσπερίγραπτου φωτός ἀπὸ ἀγάπη.

Τό πιὸ ἀξιοσημεῖωτο εἶναι, σύμφωνα μέ τὴ διαπίστωση τοῦ Ring, ὅτι τὰ ἐπιστρέψαντα ἀπὸ τήν ἐμπειρία αὐτὴ ἄτομα ἔχουν ὑποστῇ μιά βαθύτατη ἐσωτερικὴ μεταμόρφωση, μιά ἀλλαγὴ, triπλῆς φύσεως: Φυσικὴ, ψυχικὴ καί νοητικὴ.

Πιό έλαφρύς κι' από τόν άγέρα, ξνοιωθε νά πετάει πάνω σ' ένα στρώμα από κενό.

Θά παραθέσουμε ένα περιστατικό από τίς πολλές περιπτώσεις πού ό άφοσιωμένος έρευνητής έχει μελετήσει.

Πρόκειται γιά τό άτομο πού όνομάζεται Tom Sawyer. Είναι ξ-να ζωντανό, ύπαρκτό άτομο πού κατοικεί στό Rochester, στην πε-ριοχή τής Ν. Υόρκης, στίς όχθες τής λίμνης Ontario. "Ένας όμορ-φος, ξανθός, άνδρας τριάντα έτών, πατέρας δύο παιδιών. Είναι μη-χανουργός καί τό έργαστήριό του βρίσκεται άκριβώς δίπλα από τό σπίτι του. Κάποιο άπόγευμα, ένw ό Tom έπιδιωρθώνει τό άμάξι του, πεσμένος κάτω άπ' αυτό, ή μηχανή ξαφνικά χαλνā καί πέφτει επάνw του. Τρείς τόννοι χάλυβα επάνw στό στέρνο του. 'Ο Tom προφταίνει νά βγάλει ένα φοβερό βόγγο. 'Ο ξνας από τούς γιουούς του πού τόν άκούει τυχαία τρέχει φωνάζοντας, ξεσηκώνει τούς γείτονες: 'Ο πατέρας κάτω από τό καμινί!... Οι βοήθειες δέν θά φθάσουν πρίν από δέκα τουλάχιστον λεπτά. Δέκα πολύ σκληρά καί άποφασιστικά λεπτά γιά τόν άτυχο Tom. Μιά σιδερένια μπάρα φλεγόμενη τοῦ συνθλίβει τό θώρακα καί τό ύπογάστριο. 'Ο άγριος πόνος, ή άσφυξία, τό τέλος πού φθάνει...

"Όταν οι τρείς τόννοι τοῦ χάλυβα έχουν σηκωθῇ από τό στέρ-νο του, ό Tom Sawyer μοιάζει νεκρός. Είναι νεκρός μέσα στό άσθενοφόρο, πού τόν μεταφέρει τρέχοντας πρós τό νοσοκομείο. Δέν άναπνέει, ή καρδιά του έχει σταματήσει. 'Ωστόσο κανείς δέν ξέρει άκόμη καί όλοι άγωνίζονται γύρω του.

'Η καρδιά τοῦ Tom Sawyer δέν θά ξαναχτυπήσει παρά μόνον ύστερα από είκοσι όλόκληρα λεπτά. Είκοσι λεπτά, τά πιό άπίστευ-τα σ' όλη του τή ζωή, τά πιό καθοριστικά γιά όλη του τή ζωή. 'Εξωτερικά ή όψη του ἦταν όψη νεκροῦ. 'Εσωτερικά όμως...

"Εξι χρόνια μετά τό τρομερό περιστατικό, γερός πιά, ό Tom Sawyer διηγείται τήν Ιστορία του, μέ φωνή πνιγμένη κάθε τόσο από ένα λυγμό πού μάταια προσπαθεῖ νά συγκρατήσει. "Ας τόν άκούσουμε:

'Από τή στιγμή πού τό στέρνο του είχε άπαλλαγῇ από τό σιδε-ρένιο βάρος, ό Tom ξνοιωσε νά βυθίζεται έξαφνα σέ μία αἴσθηση άγνωστης εύχαρίστησης μία γαλήνη καί μία έλαφράδα άπόλυτη διαπερνούσαν τό εἶναι του. Πιό έλαφρύς κι' από τόν άγέρα, ἦταν σάν νά πετοῦσε πάνω σ' ένα στρώμα από κενό, ένα στρώμα άφάνταστα άναπαυτικό. Μιά κατάσταση τέλειης μακαριότηας. Καί τότε ξαφνικά ό Tom βλέπει από κάπου ψηλά τόν ίδιο τόν έαυτό του πεσμένον εκεί πάνω στό δάπεδο τοῦ μηχανουργείου, περιτρυ-γυρισμένον από κόσμο, τό αίμα νά τρέχει από τό στόμα του...

Βλέπει όλη τή σκηνή από ψηλά, τό κόκκινο άσθενοφόρο νά γλιστράει στό δρόμο, τό φορεϊο νά βγαίνει έσπευσμένα από μέσα, τά παιδιά του γύρω αλλόφρονα. Ό Τομ τά βλέπει όλα αυτά μέ κάθε λεπτομέρεια σάν μιά άόρατη κινηματογραφική μηχανή νά τά καταγράφει. Άπό πού όμως; Στήν αρχή από ένα σημείο τρία περίπου μέτρα πάνω από τό ξδαφος, ύστερα από πιό ψηλά, πέντε, δέκα, έκατό μέτρα....

Σάν μιά παληά ανάμνηση βυθισμένη στά ξεγκατα του είναι του νά ξεπροβάλει καί πάλι στό φώς.

Κάποτε οι γήινες εικόνες σταματούν. Ό Τομ νοιώθει τώρα νά έλκεται πρós ένα σκοτεινό, άξεδιάλυτο χάσμα, κάτι τό άγνωστο τόν τραβάει όλο καί πιό έντονα μέσα του. Πετάει μέ μιά ταχύτητα ασύληπτη, γαλήνιος πάντα καί εύτυχής, κι' αρχίζει ν' αναρωτιέται αν μπορεί ν'αναι ακόμη ζωντανός ή αν έχει πεθάνει. Συμπεραίνει πώς ναί, θά πρέπει νά έχει πεθάνει... Τότε αρχίζει νά χαράζει απ' τά βάθη τό φώς. Στήν αρχή σάν ένα άστρο, ένα σημείο στον όρίζοντα, ύστερα σάν ένας ήλιος. Ένας τεράστιος ήλιος, πού ή έκτυφλωτική του λάμψη ώστόσο δέν τόν ένοχλεϊ, αντίθετα του είναι εύχάριστο νά τόν κυττάζει, κι' όσο τόν πλησιάζει, τόσο περισσότερο έχει τήν έντύπωση νά τόν αναγνωρίζει. Σάν μιά πολύ παληά ανάμνηση, κρυμμένη στα ξεγκατα τής μνήμης του νά ξυπνάει καί νά φωτίζει τό είναι του. «Κι' ήταν αφάνταστα γλυκειά, γιατί ήταν μιά ανάμνηση αγάπης». Έξ άλλου-πράγμα άπίστευτο-τό παράξενο εκείνο φώς έμοιαζε ν' άποτελείται αυτό τό ίδιο από αγάπη, απ' τήν ούσία τής πιό γνήσιας καί καθάριας αγάπης. Αυτό ήταν τό μόνο πού έννοιωθε τώρα, χωρίς νά είναι κοιμισμένος, αντίθετα μέ μιά προσοχή καί μιά ένέργεια άπόλυτη, πού ποτέ άλλο τε δέν είχε γνωρίσει.

Όσο πλησιάζει πρós τό φώς, τό άσπρο, καί χρυσαφένιο, τόσο τό φαινόμενο έντείνεται. Κι' όταν τελικά είσχωρεϊ μέσα του, είναι ή έκσταση, ή άπερίγραπτη, ή άνέκφραστη... Κι' ένw τοπία παραμυθένια ξετυλίγονται άτέλειωτα μπρός του, έχει τήν παράξενη έντύπωση ότι αυτός ό ίδιος είναι τά τοπία εκείνα, τά δάση, ό άνεμος, κι' εκείνο τό άσημένιο ποτάμι, μέ τίς μυριάδες τά ψάρια πού τρεμόπαιζαν μέσα του.

Τότε ή ζωή του όλόκληρη σάν νά ξεπρόβαλε έξαφνα μπρός του κατά ένα τρόπο παράξενο, μιά έντύπωση ότι θυμόταν τά πάντα ταυτόχρονα καί μέ τήν παραμικρή λεπτομέρεια.

Υπάρχει ένα τεράστιο απόθεμα ζωής που υπνώττει ακόμη μέσα μας;

Ἐνῶ ὁ Tom Sawyer ἀφηγεῖται ὅλα αὐτά, ἀναλύεται κάθε τό-
σο σέ κλάμμα. «Τό κυριώτερο, ὡστόσο-λέγει-τό πιό οὐσιαστικό
δέν γίνεται νά περιγραφῇ μέ λόγια. Γιατί πρόκειται γιά κάτι τό
πρωτόγνωρο, κάτι πού δέν συμβαίνει ἐδῶ σ' αὐτή τή ζωή....».
«Ἀγαπῶ τή γυναῖκα μου καί λατρεύω τά δυό παιδιά μου. Ἐλοι-
πόν, ὅλοι αὐτή ἡ ἀγάπη, παρμένη στό maximum τῆς ἔντασής της,
δέν ἀποτελεῖ παρά ἓνα ἐλάχιστο τμήμα τῆς ἀγάπης πού ἔνοιωθα
μέσα σέ κεῖνο τό φῶς. Μιά ἀγάπη ὁλοκληρωτική, χωρίς σύνο-
ρα....»

Ὁ Tom Sawyer δέν θά ξαναγίνει πιά ποτέ ὅπως πρὶν ἀπό τό
μοιραῖο περιστατικό. Ἐχει ὑποστῇ μιά ριζική ἀλλαγὴ. Μιά ἔκφραση
παράξενη φωτίζει τό πρόσωπό του. Ἐχει ἀρχίσει νά ἐνδιαφέρεται
μέ πάθος γιά τίς φυσικές ἐπιστῆμες, ἰδιαίτερα γιά τήν κβαντική μη-
χανική. Ὁ ἄσημος μηχανουργός τοῦ Rochester ἔχει ἀνακαλύψει
τόν Max Plank καί τόν Niels Bohr, σοφοὺς πού οὔτε κἂν ὑποψια-
ζόταν τήν ὑπαρξὴ τους ὡς τότε. Τό βρίσκει, ὡστόσο ἐντελῶς φυ-
σικό, ἐφόσον ὅπως διατείνεται, μπρὸς στήν παρουσία τοῦ φωτός
«ἐγνώριζε τά πάντα, γιατί κατὰ ἓνα τρόπο παράξενο ἦταν αὐτός ὁ
ἴδιος τά πάντα».

Ἐξ χρόνια τώρα μετὰ τό περιστατικό ἐτοιμάζεται νά πάρει ἓνα
δίπλωμα φυσικῆς καί ἡ πίστη του δέν ἔχει ἐξασθενήσει καθόλου.
Στό πανεπιστήμιο-λέγει-δέν ἔκανε τίποτε ἄλλο ἀπὸ τό νά ξαναβρί-
σκει «σέ δόσεις» τή γνώση πού εἶχε ἀποκτήσει «σφαιρικά ὅταν εἶ-
χε εἰσχωρήσει μέσα στό φῶς.

**Οἱ Γιόγκις τῆς Ἰνδίας ἀσκοῦνται σ' ὅλη τους τή ζωή γιά τήν ἀπό-
κτηση τοῦ περιφημοῦ αὐτοῦ φωτισμοῦ.**

Οἱ ἐργασίες οἱ πιό πρόσφατες γιά τήν ἀναζήτηση κάποιας ἐρ-
μηνείας ἐπάνω στά ἀναρίθμητα αὐτά περιστατικά, φέρνουν τοὺς
ἐρευνητές ἐπιστήμονες στά ἴχνη τῆς Ἰνδικῆς φιλοσοφίας. Ὁ πέμ-
πτος σταθμός τῆς ἐπιθανάτιας ἐμπειρίας, ἡ καθολικὴ δηλαδή ἀγά-
πη καί γνώση, ἡ ἔκσταση καί ἡ μακαριότητα, εἶναι καταστάσεις
πολύ γνωστές στήν παράδοση τῆς Βεδικῆς Ἰνδίας. Οἱ Γιόγκις τήν
ἔχουν ὀνομάσει «ξύπνημα τῆς Κουνταλίνι» καί εἶναι ὁ τεχνικός ὁ-
ρος αὐτοῦ πού ἐπιδιώκουν συχνά σ' ὁλόκληρη τή ζωή τους.

Σύμφωνα μέ τήν Ἰνδική παράδοση ἡ Kundalini εἶναι μιά πύρι-
νη δύναμη, ἓνα τεράστιο ἀπόθεμα ἐνεργείας, πού υπνώττει στό
κάτω μέρος τῆς σπονδυλικῆς στήλης, στό κέντρο ἀκριβῶς τῆς λε-

κάνης. Ἡ λέξη Kundalini εἶναι σανσκριτική καί σημαίνει «συσπειρωμένη στὸν ἑαυτό της». Γιά τὸν λόγο αὐτὸν ἔχει συμβολισθῇ μέ ἓνα κουλουριασμένο φίδι, ἔτοιμο νά ξετυλιχθῇ καί ν' ἀνέβει κατὰ μῆκος τῆς σπονδυλικῆς στήλης. Εἶναι τὸ φίδι τῆς ζωῆς, ἐφόσον σύμφωνα μέ τίς πεποιθήσεις τῆς Ἰνδίας ἡ ἐνέργεια τῆς Kundalini εἶναι τὸ θεμέλιο καί αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ βάση τῆς ζωῆς. Εἶναι τὸ μυστηριῶδες ρευστό, τὸ γνωστό στήν Κίνα σάν «Chi», στήν Ἰαπωνία-σάν «Ki», «Bagaka» στὸν Σουφισμό, ἓνα πεδίο ἐνεργείας ἀγνωστο ἀκόμη στήν ἐπιστήμη τῆς σύγχρονης Δύσης. Ἦταν, ὡστόσο, ἀνέκαθεν γνωστό στοὺς μυστικούς ὄλων τῶν ἐποχῶν, καθὼς καί στοὺς ἀλχημιστές, καί συναντοῦμε τὸν πανάρχαιο συμβολισμό του στὸ κουλουριασμένο φίδι τοῦ Κηρυκείου τοῦ Ἑρμῆ.

Ἐκεῖνο πού ἐντυπωσιάζει εἶναι ἡ ψυχικὴ ἀνάταση τῶν ἀτόμων πού ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὴν «ἐπιθανάτια ἐμπειρία».

Οἱ Γιόγκις τῆς Ἰνδίας γνωρίζουν ἐδῶ καί χιλιάδες χρόνια τὸν τρόπο γιὰ τὴν ἀφύπνιση τῆς Kundalini. Ἐκτιναζόμενο πρὸς τὰ πάνω τὸ πυρῶδες ρευστό της, διασχίζει τὸ σῶμα, ζωογονώντας στὸ πέρασμά του ἓνα ὁλόκληρο δίκτυο ἀπὸ ὑπνώπουσες διώρυγες — τὰ Nadis — καί ἀποκαλύπτοντας στή βαθύτερη ἀνατομία τοῦ ἀνθρώπου τὴν παρουσία ἑνὸς λεπτοῦ αἰθερικοῦ σώματος πιστοῦ ἀντιτύπου τοῦ φυσικοῦ σώματος.⁽¹⁾

Σύμφωνα μέ τὴν Ἰνδικὴ παράδοση ἐκεῖνος στὸν ὁποῖον ἀφυπνίζεται ἡ Kundalini μπορεῖ νά γίνει ἓνας ὑπεράνθρωπος.

Στὴν πραγματικότητα γίνεται ἓνας ἀληθινός, ἓνας ἀφυπνισμένος ἄνθρωπος. Ὁ ἀφυπνισμένος αὐτός ἄνθρωπος ἐμφανίζει σέ μεγάλο βαθμὸ κοινὰ σημεῖα μέ τὰ ἄτομα πού ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὴν «ἐπιθανάτια ἐμπειρία» τοῦ 5ου σταθμοῦ.

Ἐκεῖνο πού ἐντυπωσιάζει περισσότερο, ὅπως εἴπαμε, εἶναι ἡ ψυχικὴ ἀνάταση καί ἡ βαθειὰ ἐσωτερικὴ μεταμόρφωση ἐκείνων πού ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τοῦ σταδίου αὐτοῦ.

Ἀλλὰ καί ἡ ἀφύπνιση τῆς Kundalini δέν πραγματοποιεῖται φυσιολογικά πάρα μόνο στοὺς Γιόγκις πού ἔχουν φθάσει σέ ὑψηλὸ ἐπίπεδο αὐτογνωσίας, ἡθικοῦ ἐξαγνισμού καί ἐσωτερικῆς πειθαρχίας.

Γιατί χωρὶς τὴν ὠρίμανση αὐτή, ἡ πρόωρη ἀφύπνιση τῆς τρομερῆς αὐτῆς δύναμης θά μπορούσε νά ὀδηγήσει σέ ἀποτελέσματα

(1) Nadis: τὰ αἰθερικά νεῦρα, τὸ αἰθερικό νευρικό δίκτυο.

Εἶναι τὸ περίφημο ἐνεργητικό δίκτυο τῶν βελονιστῶν.

άντίθετα, σέ διανοητική παράκρουση καί σ' αὐτόν ἀκόμη τόν θάνατο.

Μήπως οἱ ὁραματιστές τοῦ θανάτου μᾶς ἀποκαλύπτουν μελλοντικές ἐξελικτικές καταστάσεις τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης;

Τό 1982 ὁ ψυχίατρος Kenneth Ring-ἐρευνητής τοῦ 5ου σταδίου τῆς «ἐπιθανάτιας ἐμπειρίας»-ἐρχεται σέ συνεργασία μέ τό Kundalini Research Center τοῦ Toronto, προκειμένου νά μελετήσει τή σχέση τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀφύπνισης τῆς Kundalini μέ τίς «ἐπιθανάτιες ἐμπειρίες». Οἱ Γιόγκις ἀσκοῦνται σ' ὅλη τους τή ζωή μέ ἐμμονή, μέ μακροχρόνια ἀγωγή καί κοπιαστική πειθαρχία γιά τήν ἐπίτευξη τοῦ περίφημου αὐτοῦ φωτισμοῦ. Καί Ἰδοῦ ὅτι κάποια ἄλλα ἄτομα, χωρίς καμμιά ἀγωγή καί κανένα σύστημα ἔχουν τό δικαίωμα στό ἴδιο αὐτό θαυμαστό ἐπίτευγμα, μόνο και μόνο μέ τό νά ἔχουν ψαύσει τήν περιοχή τοῦ θανάτου, τά ἄτομα αὐτά υπολογίζονται σήμερα μόνον στίς Η.Π.Α. σέ ὅκτῳ περίπου ἑκατομμύρια <ἀπό τά ὁποῖα 1 1/2 ἑκατομ. τοῦ 5ου σταδίου>. Μέ τίς συνεχεῖς ὁμως τελειοποιήσεις τῆς τεχνητῆς ἀναζωογόνησης τῆς καρδιάς κατά πόσο θά πρέπει νά ἔχουν πολλαπλασιασθῇ σ' ἓνα ἐγγύτατο μέλλον;

Οἱ ἐρευνητές ἐπιστήμονες καταλήγουν νά διερωτηθοῦν: Μήπως λοιπόν οἱ ὁραματιστές μας, μέ τίς ἐπιθανάτιες ἐμπειρίες τους, μᾶς ἀποκαλύπτουν μελλοντικές ἀνθρώπινες κατακτήσεις, ἐξελικτικές καταστάσεις τῆς ἀνθρώπινης φύσης, ὅπου θά ἔχουν ἀπελευθερωθῇ δυνάμεις λανθάνουσες, παρόμοιες μέ ἐκεῖνες τῆς ἀφύπνισης τῆς Kundalini; Μήπως μᾶς ἀποκαλύπτουν τά πρότυπα τοῦ μελλοντικοῦ ἀνθρώπου;

Ὁ μελλοντικός ἀνθρώπος θά ὀνομάζεται «Homo Noeticus»

Ζοῦμε σέ μιά στιγμή ἀποφασιστική τῆς κοσμικῆς μας ἐξέλιξης. Μιά στιγμή πολύ πιό ἐνδιαφέρουσα ἀπό τή Νεολιθική ἐποχή, πρίν ἀπό 10 ἢ 12 χιλιάδες χρόνια. Οἱ περίφημες «ἐπιθανάτιες ἐμπειρίες» δέν εἶναι ἀπλῶς ἓνας μηχανισμός πού ἐγγίζει πρὸς στιγμήν μόνο τοὺς θνήσκοντες, ἀλλά πού προαναγγέλλει τή μεταπήδηση τῆς ἀνθρώπινης συνειδητότητας ἀπό τήν παρούσα κατάσταση σέ μιά ἐπόμενη ἐξελικτική φάση, ὅπου θά ἀρχίσουν νά ἐνεργοποιοῦνται πνευματικές ἱκανότητες πού σήμερα ὑπνώττουν.

Ὁ μελλοντικός αὐτός ἀνθρώπος δέν θά ὀνομάζεται πλέον «Homo Sapiens» ἢ «Homo Faber» — λέγει ὁ φιλόσοφος John White-θά ὀνομάζεται «Homo Noeticus». Ἐχει ἐπιλέξει ὁ ἴδιος τόν

ὄρο αὐτόν πρὸς τιμὴν τοῦ Pierre Teilhard de Chardin. Γιατί «Noe-tique» στήν τεγιοαρδιανή ὁρολογία σημαίνει ἐκεῖνον πού ἐπικοινωνεῖ μέ τή συνείδησή του. Σύμφωνα μέ τόν μεγάλο ἐπιστήμονα καί σοφό Pierre Teilhard de Chardin, ἡ ἀνθρωπότητα θά περάσει μελλοντικά σέ μιά νέα φάση πολιτισμοῦ, σέ μιά διάσταση συνειδησεως πού θά ξανοίξει ἐμπρός της πεδία νέα καί ἀγνωστα. Ἡ συνεχῶς εὐρυνόμενη καί ὁλοκληρούμενη αὕτη συνειδητότητα θά «ὑπερανθρωπίσει» τόν ἀνθρώπο, θά τόν ὁδηγήσει πέραν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ κόσμος καί ἡ ζωὴ ἐξελίσσονται πρὸς μίαν ὁλοκλήρωση, σύμφωνα μέ μιά σκοπιμότητα καί μιά βαθύτατη ἐνυπάρχουσα ἐννοια. Ὁ Θεός εἶναι ἡ μεγάλη δύναμη πίσω ἀπ' ὅλα τὰ πράγματα, μόνον ὅμως μέσα στόν ἀνθρώπο ἡ θεία ζωὴ μπορεῖ νά γίνει σάρκα. Ὁ ἀνθρώπος, κύριος σήμερα στόν κόσμο τῆς «Βιοσφαίρας», θά μεταπηδήσει αὔριο σ' ἕνα ἀνώτερο πεδίο ζωῆς, πού εἶναι ὁ κόσμος τῆς «Νοοσφαίρας». Ἐκεῖ τό ἄτομο, συνειδητοποιώντας τόν ἑαυτό του, θά ξεπεράσει τόν ἑαυτόν του καί τόν γαιοκεντρισμό του. Γιατί ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἕνα αἰώνιο γίνεσθαι καί ὁ Ἀληθινός ἀνθρώπος δέν ὑπάρχει ἀκόμη. Θά ὑπάρξει.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΟΠΕΛΑ**ΕΛΑΤΕ**

Ελάτε φίλοι μου,
όπλα εμείς δεν έχουμε,
με πέννα και με λόγο πολεμάμε,
που τις χορδές της λύρας μας δονεί
και τις ψυχές μερώνει.
Ο λόγος είναι δύναμη
και μέσα απ' της Αγάπης το κανάλι
Φωνή Θεού, Φωνή Ζωής,
που τις ανθρώπινες ψυχές δονεί
φέρνει το Θεό στη Γη
και σε καινούργιους Ουρανούς τον άνθρωπο.

Ελάτε, ποτέ δεν ειν' αργά,
καθένας με το δικό του πετραδάκι
ψηφί-ψηφί σε σχήμα και σε χρώμα
τ' ανθρώπου την αρχέτυπη
να φτειάσουμε Εικόνα
κι έναν καινούργιο κόσμο
να χτίσουμε ξανά
που από κοιλάδα οδύνης
κοιλάδα Αγάπης να γενεί
Δικαιοσύνης και Ειρήνης

Άπό τό βιβλίο «Άχρονες Στιγμές»

ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΑΛΕΞ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗ**“Όταν**

“Όταν οι άνθρωποι
γίνουν καλύτεροι
καί ή Ἀγάπη πλημμυρίσει
τήν καρδιά τους.
“Όταν οι πόλεμοι
καί οι σκοτωμοί
σταματήσουν
καί οι άνθρωποι
βλέπουν ἀδέλφια τους
ὄλους τούς συνανθρώπους.
“Όταν ὅλοι ἀγωνιζόμαστε
γιά τό καλό τῆς Ἀνθρωπότητας
Γιά μιὰ Παγκόσμια εἰρήνη
γιά τήν Ἐλευθερία μας
γιά τή Δικαιοσύνη
τότε ὁ ἥλιος
πάλι θά λάμψη
καί θά διώξη
τά μαῦρα σύννεφα
καί μιὰ Μέρα
θ’ ἀρχίση νά γλυκοχαράζει.

Ἀπό τό βιβλίο «Στό ταξίδι τῆς Ζωῆς»

Κωστῇ Μελισσαροπούλου

Τό Βιβλίον τῆς Σοφίας

Μ Η Τ Ι Σ

Γ' ἔκδοση ἀναθεωρημένη 1986

ΠΕΡΙΕΧΕΙ 1360 ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

Ἀρχαίων Ἑλλήνων σοφῶν 400 (Θαλῆς, Πιττακός, Βίας, Σόλων, Περίανδρος, Κλεόβουλος, Χίλων), Πυθαγόρεια, Ἡρακλείτου, Δημοκρίτου, Πινδάρου, Τραγικῶν (Αἰσχύλου, Σοφοκλή, Εὐριπίδου), Ἀντισθένης, Διογένης, Ἰσοκράτους, Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους, Δημοσθένους, Πύρρωνος, Μενάνδρου, Ἐπικούρου, Πλουτάρχου, Ἐπικτήτου, Μάρκου Αὐρηλίου, Πλωτίνου, Πρόκλου καί πολλῶν ἄλλων.

Ξένων: 530 Ἀνατολικῶν (Λάο-Τσέ, Κομφουκίου, Βούδδα), Ἑρμητικά, Καινῆς Διαθήκης, Ἰνδικῶν, Σααδῆ, Ἐράσμου, Θερβάντες, Σαίξπηρ, Καρτεσιῦ, Σπινόζα, Βολταίρου, Ρουσσώ, Κάντ, Τζέφφερσον, Γκαίτε, Σοπενχάουερ, Καρλάυλ, Ἰγκερσολ, Ρενάν, Ίψεν, Τολστοῖ, Μπλαβάτσκι, Συρέ, Νίτσε, Φλαμπαριών, Μπέζαντ, Μπερξόν, Ταγκόρ, Βιβεκανάντα, Μαίτερλικ, Καρέλ, Σβάϊτσερ, Ταβάρ, Σρί Ράμ, Κρισναμούρτι καί ἄλλων.

Νεοελλήνων: 430 Κοραῆ, Ρήγα Φεραίου, Δημ. Γαλανοῦ, Θ. Καίρη, Διον. Σολωμοῦ, Ἀ. Λασκαράτου, Ἐμ. Ροΐδου, Πλ. Δρακούλη, Σπ. Νάγου, Ἀντ. Ἀδριανοπούλου, Π. Γιωτοπούλου, Ν. Καρβούνη, Ν. Καζαντζάκη, Κ. Βαρναλή, Ἰω. Βασιλῆ, Θρ. Βλησίδη, Ν. Λούβαρι, Φ. Πολίτη, Δ. Ἰωαννίδη, Κ. Κιτρινιάρη, Ἰω. Θεοδωρακοπούλου, Ε. Παπανούτσου, Ἰ. Μ. Παναγιωτοπούλου, Π. Κανελλοπούλου καί ἄλλων.

Χαρτόδετον Δρχ. 500

Δεμένον Δρχ. 700

Ἐκυκλοφόρησε σ' ἓναν κομψὸ τόμο

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀρχαιοελληνικά

Ἐπιλογές ἀπὸ τὰ Ὀμηρικά Ἔπη

Ἐπιλογή ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα

Ἐπιλογή ἀπὸ τὴν Ὀδύσσεια

Μεταφράσεις

Πυθαγόρεια Χρυσᾶ Ἔπη

Θουκυδίδου Γερικλέους Ἐπιτάφιος

Περίληπτικές Ἀφηγήσεις

Πλάτωνος Συμπόσιον ἢ περὶ Ἔρωτος

Πλάτωνος Φαῖδρος ἢ περὶ Καλοῦ

Πλάτωνος Ἀξιοχὸς ἢ περὶ Θανάτου

Πλάτωνος Ἀπολογία Σωκράτους

Πλάτωνος Φαῖδων ἢ περὶ Ψυχῆς

Ὁ Πλάτων γιὰ τὴν Παιδεία <Νόμοι – Πολιτεία>

Ὁ καταποντισμὸς τῆς Ἀτλαντίδος <Τίμαιος>

Πλουτάρχου Ἐπὶ Σοφῶν Συμπόσιον

Τιμᾶται Δρχ. 400

ΝΙΚΟΣ Α. ΤΕΝΤΑΣ

Η ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΟΓΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΥΣΤΗΡΙΑΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ*

Ασταςία, τε, φίλη πάντων φιλόκωμ' ερατεινή,
Ειρήνην χαίρουσα, βίον ζηλούσα βέβαιον·
αεί γαρ το πλέον στυγέεις, ισότητι δε χαίρεις....
Ατάραχη, φίλητων πάντων, γλεντοκόπα, αγαπητή
που χαίρεσαι στήν Ειρήνη, επιθυμώντας βίο σταθερό·
γιατί πάντοτε συ μισείς το υπερβολικό, καί χαίρεις
στην ισότητα....

ΟΡΦΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Πρωταρχική επιδίωξη της αρχαιοελληνικής σκέψης ήταν η εναρμόνια εξισορρόπηση μοίρας και δικαιοσύνης, με υπέρβαση του εντεταγμένου σε κοσμική τάξη ατόμου. Έτσι η διαλεκτική τους πρόβαλε το καθήκον σαν θετική ενέργεια προσέγγισης της αλήθειας με ειλικρινή διάλογο που σκόπευε στην βαθμιαία άμβλυνση των διαφορών. Ο ορφικός Ύμνος για τη Δικαιοσύνη, ύστερα από 14 αιώνες, διατηρεί αμείωτη την αρχική του αίγλη για βίο σταθερό και φωτεινό, σ' όλες τις διαχρονικές ανεξίτηλες της ιστορικής πορείας. Πράγματι η δικαιοσύνη-ισότητα είναι το στέρεο βάθρο της παγκόσμιας και ατομικής ειρήνης. Ο λόγος του σύγχρονου φιλοσόφου Μπέρτραντ Ράσσελ: «πρέπει να γίνει διανοητικά και συναισθηματικά αντιληπτό από όλους μας πως αποτελούμε όλοι μιαν οικογένεια και πως κανενός μας η ευτυχία δεν μπορεί να οικοδομηθεί πάνω στη δυστυχία του άλλου», διατηρεί σε εγρήγορση τον ειρηνόφιλο στοχασμό. Γιατί ειρήνη «δεν σημαίνει απλώς απουσία πολέμου, αλλά, πρωτίστως, συμφωνία μεταξύ των συνειδήσεων» δίδαξε ο Σπινόζα.

Είναι κατόρθωμα της ανθρώπινης θέλησης η ειρήνη. Μάλιστα σήμερα που ζούμε τόν τρόπο άμεσης απειλής ενός πυρηνικού ολοκαυτώματος, η κατανόηση των ανάλογων ηθικών αντιλήψεων

* Συμμετοχή της Στοάς «Φίλιππος» στο διεθνές έτος Ειρήνη 1986.

των φιλοσόφων, θεουργών και μυστών της αρχαιότητας μπορεί να υποστηρίξει προτάσεις θέσπισης κανόνων συμπεριφοράς που ν' αποκλείουν την χρήση της βίας, σ' όλες τις ανθρώπινες σχέσεις. «Πόλεμος πάντων μεν πατήρ ἐστί...» Δεν εξυμνεί τον πόλεμο ο Ηράκλειτος, καίτοι είναι νόμος φυσικός. Αντίθετα τον ανυψώνει σε κοσμικό στοιχείο αναγκαίο για έναν ενοποιημένο κόσμο από τον οποίο και προέρχεται η «ωραιότερη αρμονία», η ειρήνη.

Οι «Καθαρμοί» του Εμπεδοκλή στοχεύουν στην ψυχική αγωγή του ανθρώπου σαν προϋπόθεση ειρηνικής διαβίωσης όλων των όντων στη φύση:

«Ἦσαν δε κτίλα πάντα και ανθρώποισι προσηνή θήρες τ' οἰωνοί τε, φιλοφροσύνη τε δεδῆει: Ἦταν ὅλα τα πλάσματα ἡρεμα προς τοὺς ἀνθρώπους και τα θηρία και τα πτηνά, και εἶχεν ἀνάψει η φλόγα της φιλίας».

Η ιδέα της ειρήνης, με την σκέψη του Αντιφώντα γίνεται κοσμοπολίτικη. Είναι ο πρώτος εκφραστής «Ειρηνιστικού κινήματος» με τη δοξασία πως ο άνθρωπος υπερέχει της έννοιας του πολίτη κάθε κράτους. «Φύσει πάντα πάντες ὁμοίως πεφύκαμεν και Ἕλληνας και βάρβαροι».

Ο της «ομονοίας ξύμβουλος» Ισοκράτης, στο έργο του «περί Ειρήνης», θεωρεί την ειρήνη ως την υψηλότερη αξία του ανθρώπου: «Λέγω, λοιπόν, ότι πρέπει να κάνουμε την ειρήνη όχι μόνο με τους Χίους, τους Ρόδιους και τους Βυζαντινούς, αλλά με όλους τους ανθρώπους».

Ο Πλάτωνας είναι αντίθετος σε κάθε επιθετική πολιτική. Υποστηρίζει ότι όλοι πρέπει να διάγουν «τον κατ' ειρήνην βίον» και να συμπεριφέρονται νομοταγώς: Διότι τους πολέμους τις επαναστάσεις και τις μάχες τίποτε άλλο δεν προξενεί παρά μόνο το σώμα και οι επιθυμίες». Η ανθρωποκεντρική διδασκαλία του προτάσσει σαν κύριο μέλημα της αθάνατης ψυχής, την επί του σώματος κυριαρχία, για να περιορίσει τις απαιτήσεις του στις αναγκαίες λειτουργίες. Στο πλαίσιο αυτό βασική εργασία κάθε πολιτείας είναι η θεσμοθέτηση νόμων με τους οποίους θα προβάλλει όσες πνευματικές και ηθικές αξίες είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση της ειρήνης. Μονάχα με τη δημιουργία ενός πανανθρώπινου πολιτισμού το άγος του πολέμου μπορεί να εκλείψει. Η πολιτική σκέψη του Αριστοτέλη θέλει τον νομοθέτη ικανό για εξεύρεση ὁρων υπεύθυνης συμμετοχής του ατόμου και της κοινωνίας σε «αγαθόν βίον και εις την ευδαιμονίων η οποία αρμόζει εις αυτούς».

Και θεωρεί κυριώτερο ὄρο τη δικαιοσύνη: «Ὡσπερ γαρ τελειωθέν βέλτιστον των ζώων ἀνθρώπος ἐστίν, οὕτω και χωρισθέν

νόμου και δίκης χείριστον πάντων».

Την ειρηνική συνύπαρξη των λαών διακήρυξε περίτρανα η Στωική Σχολή. Είναι γνωστή η φιλάλληλη διδασκαλία του Ζήνωνα πως «όλοι οι άνθρωποι δεν θα πρέπει να ζουν χωριστά σε κράτη και κοινωνίες με διαφορετικό δίκαιο, αλλά να είναι σύντροφοι και συμπολίτες· θα πρέπει να υπάρχει ένας τρόπος ζωής και μια πολιτειακή τάξη».

Η στωική σκέψη εντάσσει το άτομο ισότιμο μέλος στην κοινωνία του ανθρωπίνου γένους. Είναι το μέγα άλμα από το «ατομικό» ή «εθνικιστικό» πλαίσιο, σε μια «οικουμενική» διάσταση. Το άτομο γίνεται πρόσωπο καταξιωμένο με την αμοιβαία κατανόηση. Είναι ο ελεύθερος πολίτης ενός παγκόσμιου κράτους· όπου το λογικό είναι μέρος του κοσμικού λόγου για να νιώθει «τον εαυτό του από τη φύση συγγενή με όλα τα λογικά όντα» Όλα τα βλέπει ομογενή κι ομότιμα να σκέπτονται κάτω από τον ίδιο φυσικό και λογικό νόμο, θεωρεί σαν φυσικό τους προορισμό να ζει το ένα για το άλλο». Οι στωικοί οραματίστηκαν πρώτοι την πρώτη παγκόσμια κοινότητα ειρήνης, στην οποία ο άνθρωπος οφείλει «συζήν θεοίς».

Ανάλογη και η απάντηση του Σωκράτη «κόσμιος» όταν ρωτήθηκε αν είναι Αθηναίος ή Κορίνθιος. Γιατί η αρετή συνίσταται σε μια θέληση που βρίσκεται σε συμφωνία με τη φύση. Ολόκληρο το ανθρώπινο γένος αποτελεί ενιαίο σύνολο εντεταγμένο στην παγκόσμια Ενότητα, με σκοπό την ευδαιμονία που παρέχει η ζωή της αρετής.

Οι ειρηνιστικές αντιλήψεις της αρχαίας Ελλάδας μπόλιασαν θετικά όλες τις μέχρι σήμερα ιστορικές μεταβολές και διαμόρφωσαν τα πλαίσια μιας παιδαγωγικής Ειρήνης, στηριγμένης στις έννοιες ευνομία, δικαιοσύνη, ισοτιμία. Οι Σπονδές, οι Συνθήκες, οι Όρκοι και οι Αμφικτιονίες στήριζαν στην αμοιβαία εμπιστοσύνη τη φιλία.

Και είναι ιστορική αλήθεια πως στο Ιερατείο των Δελφών ανήκε η πρωτοβουλία της Αμφικτιονίας, Θεσμού Ειρηνοδοσίας, στο όνομα του Αμφικτίονα αδελφού του Έλληνα. Αλληγορία αντάξια ενός Μαντείου που διαφύλαττε πιστά μια θρησκευτική παράδοση η οποία ήθελε την Ειρήνη θυγατέρα του Δία και της Θέμιδας κι αδελφή της Ευνομίας και της Δίκης. Δικαιοσύνη και Αγάπη ήταν η μυστική διδασκαλία των αρχαίων μας Ιερών.

Ό Ιεροφάντης των Ορφικών Μυστηρίων έλεγε στους μύστες: «Αγαπάτε-διότι το παν αγαπά-αλλ- αγαπάτε το φως, ουχί το σκότος». Κι ακόμη: «Ο επί της γης καθοδηγών υμάς θεός σπινθήρ ενυπάρχει υμίν. Ούτος καθίσταται, δας εν τω ναώ, αστήρ εν τω ουρανώ. Ούτω μεγαλύνεται το φως της Αλήθειας...». Και η αλή-

Θεια Ειρήνη είναι. Η εσωτερική αφύπνιση οδηγεί στη σοφία. «Η αυτογνωσία και η γνώση της τάξεως του παντός φέρει τη μεταστροφή και θανατώνει τις κατώτερες ορμές» λέγει ο εξ Απαμείας Ποσειδώνιος. Η μύηση την ειρήνη θρόνιαζε στο εγώ και τον κόσμο. Γιατί μονάχα ο μυημένος συντονίζεται με το Σύμπαν!

Οι αρχαίοι έλληνες προσπάθησαν να εμπεδώσουν την Ειρήνη μεταξύ θνητών και αθανάτων. Στο πνεύμα και στην καρδιά κάθε ανθρώπου. Και την τραγούδησαν γλυκά με παιάνες σαν του Βακχυλίδη:

Γιά τους θνητούς γεννά η μεγάλη ειρήνη πλούτη
και τραγουδιών γλυκόφωνους ανθούς·

Τα σιδερένια

χερούλια των ασπίδων αραχνιάζουν

σκουριά σκεπάζει

τα δίκωπα σπαθιά, τις λόγχες των δοράτων.

Ευφρόσυνα συμπόσια είναι γεμάτοι οι δρόμοι,

και παιδικοί ξεχύνονται, σαν φλόγες, ύμνοι.

Διαρκέστερες, όμως, απ' τις ειρηνοφόρες φλόγες των βωμών ήταν οι καταστρεπτικές πυρκαγιές του πολέμου. Ο λυρικός λόγος του Ευριπίδη εκφράζει επιγραμματικά τον καημό και την αιώνια ελπίδα των θνητών:

Ειρήνη, θεά βαθύπλουτη και πολυζηλεμένη,

αχ, πόσο αργείς ναρθείς και πως σε περιμένω!

Έννοια εσωτερική, παρόμοια με την αρχαιοελληνική-Ορφική, έχει η ειρήνη στην εβραϊκή ιερή και μυστική σκέψη.

Εβραϊκά Σαλόμ σημαίνει τον ευλογημένο από τον Θεό άνθρωπο. Ακόμη την κατάσταση σωτηρίας από κάθε κακό.

Ο εβραϊκός εσωτερισμός είναι απόλυτα θεϊκός. Ο Ισραήλ θεωρεί την ειρήνη αποκλειστικό καρπό του συνδέσμου του με τον Θεό. Χωρίς Θεό ή σε οποιαδήποτε αντίθεση με το θεό, ειρήνη δεν μπορεί να υπάρξει. Μάλιστα η αποστασία του ανθρώπου και η καταπάτηση του θείου νόμου, θεωρήθηκε ως κύρια αιτία της ελλείψεως ειρήνης στον κόσμο: «Εάν θέλητε και εισακούσητέ μου, τα αγαθά της γης φάγεσθε· εάν δε μη θέλητε, μηδέ εισακούσητέ μου, μάχαιρα υμάς κατέδετα» (Ησ. α 19).

Η μάχαιρα έγινε ρυθμιστής του ανθρώπινου βίου. Φυσικό αποτέλεσμα της παρακοής. Ο εξόριστος Αδάμ επιδιώκει συνδιαλλαγή με το Θεό. Οι προφύτες αναζητούν την ειρήνη στην ανάπτυξη φιλικής σχέσης με τον Θεό. Ακόμη στην ειρηνική συνύπαρξη

των λαών. Επαγγέλλονται πως χωρίς προσωπική αλλαγή και χωρίς δικαιοσύνη απέναντι στους φτωχούς και τους καταπιεζόμενους η ειρήνη αποτελεί χείμαιρα. Η ζωή της αμαρτίας και του εγωισμού υποδουλώνει τον άνθρωπο στο κακό και φαλκιδεύει την ελευθερία του.

Η ειρήνη φυγαδεύεται. Με σοφία το Ταλμούδ (Σαμπάτ 31α) κωδικοποιεί αυτήν την αλήθεια: «Ό,τι είναι μισητό σε σένα, μην το κάνεις στον συνάνθρωπό σου».

Είναι λαός μαρτυρικός οι Εβραίοι. Δίκαια ο Ησαΐας προσεύχεται: «Κύριε ο Θεός ημών, ειρήνην δος ημίν». Η ειρήνη στον εβραϊκό μυστικισμό είναι πάντα δώρο Θεού. Και σωτηρία στην προσδοκώμενη μεσσιανική εποχή: «Ανατελεί εν ταις ημέραις αυτού δικαιοσύνη και πλήθος ειρήνης». (Ψαλμός Ο α΄ 7) ή «Και έσται τα έργα δικαιοσύνης ειρήνη» (Ησ. λβ΄ 17).

Στην εποχή του αναμενόμενου Μεσσία δεν θα εκφέρεται μόνον ο λόγος ειρηνικά: «Και αι γλώσσαι αι ψελλίζουσai ταχύ μαθήσονται λαλείν ειρήνην» (Ησ. λβ΄ 4) αλλά «και συγκόψουσai τας μαχαίρας αυτών εις άροτρα και τας ζιβύνας αυτών εις δρέπανα. Και ου λήψεται έθνος επ΄ έθνος μάχαιραν και ου μη μάθωσιν έτι πολεμείν».

Για τον μεγάλο Ιουδαίο ποιητή και προφήτη της Ειρήνης Ησαΐα, ο Μεσσίας θα είναι ο «Άρχων της Ειρήνης» (Ησ. στ΄ 6).

Αυτή η μεσσιανική ανθρωποσωτηρία στη χριστιανική ηθική μεταβάλλεται σε προσωποποιημένη θεϊκή αρετή: «Αυτός γαρ (ο Χριστός) έστιν η ειρήνη ημών» (Απ. Παύλος: Εφ. β 14).

Πρώτες οι ουράνιες δυνάμεις, με το αγγελικό άσμα: «Δόξα εν υψίστης Θεώ και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία», ευαγγελίζονται την ειρήνη στο πρόσωπο του θεανθρώπου Ιησού.

Η ειρήνη ταυτίζεται με το Χριστό, ο οποίος ζει, κηρύττει, πεθαίνει και ανασταίνεται για να κερδίσει ο Θεός την ψυχή του ανθρώπου με την ειρήνη! Η εντολή της αγάπης για τους εχθρούς μας, είναι μια αποκλειστική ιδιαιτερότητα του Ιησού. Η κρίση του Τερτυλιανού (de idololatria) πως ο Χριστός «αφοπλίζοντας τον Πέτρο, αφόπλισε κάθε στρατιώτη» διαμορφώνει μια νέα συμπεριφορά φιλαδέλφειας η οποία αποκλείει οριστικά τη βία.

Το κήρυγμα του Γλυκυτάτου Ναζωραίου αποσκοπεί στην συμφιλίωση με το Θεό, την απαλλαγή από την προπατορική ενοχή, τη σωτηρία από τη φθορά και το θάνατο με την ανάσταση ψυχής και σώματος, τη θέωση, και την εμφύτευση της ειρήνης στο άτομο και τον κόσμο. Η θεϊκή μας υιοθεσία: «Μακάριοι οι ειρηνοποιοί ότι

αυτοί υιοί Θεού κληθήσονται», την ειρήνη έχει αλάθητη σφραγίδα αναγνώρισης.

Η ειρήνη αποτελεί καθήκον για κάθε χριστιανό, που την πραγματοποιεί με τη βοήθεια της θείας Χάρης, πρώτα μέσα του με την αυτογνωσία και τη μετάνοια καί ύστερα στο κοινωνικό περίγυρο με την άσκηση της δικαιοσύνης και της αγάπης. Η απάρνηση της εθνολατρείας, της επιθυμίας κυριαρχίας και των ιδεολογιών βίας, σε συνδυασμό με τον απεριόριστο σεβασμό του ανθρώπου και της ανθρωπότητας, αποτελούν το σωτήριο κήρυγμα της χριστιανικής βιοτικής. Έτσι ο χριστιανός δεν δέχεται την ειρήνη σαν κατάσταση παύσης πολέμου ή ισορροπίας τρόμου, αλλά σαν αξία θεουργική που ενώνει όλους σ' ένα με τον Ένα! Με το Χριστό η ανθρώπινη φύση γίνεται «άμαχη, ειρηνική και αστασίαστη προς το Θεό και τον εαυτό της». (Μάξιμος Ομολογητής). Ο ανακαινισμένος με την αγάπη και τη συγγνώμη άνθρωπος γεύεται την ειρήνη ως καρπό του αθανάτου πνεύματος: «ο δε καρπός του πνεύματος εστιν, αγάπη, χαρά, ειρήνη...» (Απ. Παύλος: Γαλ. ε 22).

Γι' αυτό η Χριστιανική Εκκλησία εύχεται «ειρήνη πάσιν» και συνεχώς μας προτρέπει να δεόμαστε «εν ειρήνη» και «υπέρ ειρήνης» σύμπαντος κόσμου, παράλληλα με την ικετήρια αίτηση: «Τα έθνη πράυνον».

Άνωθεν δίδεται η ειρήνη. Όταν ο Θεός φεύγει από τον κόσμο παίρνει μαζί του και την ειρήνη. Κι όταν έρχεται η δικαιοσύνη του, ειρήνη γίνεται: «Καρπός δικαιοσύνης εν ειρήνη σπείρεται τοις ποιούσιν ειρήνην» (Ιακ. γ. 18). Η «ειρήνη που είναι αχώριστα συνδεδεμένη με τη δικαιοσύνη, είναι θείο πράγμα· εάν η καθεμιά υπάρχει χωρίς την άλλη εξαφανίζει (καταστρέφει) το κάλλος της αρετής.

Η ειρήνη τη δικαιοσύνη συγκεκριμένη θείον εστιν χρήμα· ει δε θατέρα άνευ της ετέρας ειη, λυμαίνεται το της αρετής κάλλος», γράφει ο Ισίδωρος Πηλουσιώτης. Η χριστιανική ηθική ενεργοποιεί τις πνευματικές δυνάμεις με αγάπη, συγγνώμη και δικαιοσύνη, και καταδικάζει κάθε μορφή ανταγωνισμού, χωριστικότητας και πολέμου. Ο χριστιανικός ανθρωπισμός είναι μια διαρκής «Παιδεία Ειρήνης» γιατί τόσο στην εκκλησιαστική λειτουργική όσο και στην μυστηριακή τελεστική διδάσκει πως ειρήνη είναι η έλευση και η παραμονή της Αγίας Τριάδος μέσα στον άνθρωπο. Μόνο, σαν Υιοί Ειρήνης, «εσμέν τέκνα Θεού!».

Η παγκοσμιότητα της ειρήνης αποτέλεσε ιερή δοξασία όλης της Ανατολής. Με λακωνικότητα έχει διατυπωθεί σαν χρυσός κα-

νόνας της ανθρωπότητας απ' τον Βραχμανισμό (Μαχαβαράτα 5:1517): «Μην κάνεις στους άλλους εκείνο που θα σου προξενούσε πόνο αν οι άλλοι το έπρατταν σε σένα», τον Κομφουκιανισμό (Ανάλεκτα 15.23): «Μην κάνεις στους άλλους ό,τι δεν θα ήθελαν να κάνουν σε σένα εκείνοι» μέχρι τον Ισλαμισμό (Σουνάν): «Κανείς σας δεν είναι πιστός, μέχρις ότου επιθυμήσει για τον αδελφό του αυτό που επιθυμεί για τον εαυτό του». Η αγάπη στηρίζει την ειρήνη. Πάντα καλύτερη απ' την πολεμική και την κατάκριση είναι η κατανόηση η οποία γεννά τη συμπάθεια και την ανοχή με τη δημοκρατική αρχή: όλα τα λουλούδια πρέπει να ανθίζουν! Ειδικότερα ο Βούδας πίστευε πως η κατάκτηση γεννά την εχθρότητα και δίδασκε τον σεβασμό σε κάθε όν: «Ο σοφός πρέπει να ζει όπως η μέλισσα μαζεύει το νέκταρ απ' το άνθος, χωρίς να καταστρέψει το χρώμα και το άρωμά του». Η αρμονία γαλουχεί την φυσική ισορροπία με τον θείο αφορισμό: «Ειρήνη σε όλα τα όντα».

Η πιό αγνή έκφραση της θεοσοφικής κοσμαντίληψης είναι ο μυστικός KRISHNAMURTI: «Για να φέρουμε τάξη και ειρήνη, πρέπει να αρχίσουμε από τον εαυτό μας και όχι από την κοινωνία, όχι από το Κράτος, γιατί ο κόσμος είναι ο εαυτός μας. Δια της αυτοεπιγνώσεως θα εύρει κανείς ότι μέσα εις τον εαυτόν του υπάρχει το σύνολον». Κι ακόμη: «χωρίς αρετή δηλ. χωρίς την απελευθέρωση από την επιθυμία δεν μπορεί να υπάρξει κατανόηση, ειρήνη. Αρετή είναι η απελευθέρωση από την επιθυμία». Πόσο, όμως, έχουμε απελευθερωθεί από κάθε-ισμό; Δικαιολογημένα ο ιστορικός της εποχής μας Άρλοντ Τοϋμπη εκφράζει φόβους για αυτοκτονία της ανθρωπότητας, μιά καί «στο βάθος της ψυχής μας δεν έχουμε απαρνηθεί τον πόλεμο». Σ' αυτό το βάθος κατέρχεται η τεκτονική αλήθεια λαμπρή σαν το φως των ιερών του κόσμου αναμφίλεκτη και ειλικρινής σαν νόμος φυσικός. Σε καταστατικό άρθρο της Μεγάλης Στοάς της Ελλάδας υπάρχει θεσπισμένη η αρχή ότι ο Τεκτονισμός «καταδικάζει την βία» και πως οι τέκτονες «εργάζονται προς προαγωγήν της ειρήνης». Η ελεύθερη τεκτονική συνείδηση αποδέχεται ανεπιφύλακτα, ότι: «το Σύμπαν είναι πατρίς του τεκτονισμού» και την Διακήρυξη του 1775, η οποία ορίζει πως χρέος του τέκτονα είναι «να αγαπά τον όμοιόν του, να εργάζεται ακαταπαύστως δια την ευδαιμονίαν της ανθρωπότητος και να επιδιώκει την βαθμιαίαν και ειρηνικήν χειραφέτησίν της». Κάτι ανάλογο έγινε δεκτό στο Συνέδριο της Γενεύης, το 1902: «Ο ελευθεροτεκτονισμός εννοεί όπως πάσα διαφορά μεταξύ κρατών, ομάδων και ατόμων, λύεται πάντοτε δι' ειρηνικού τρόπου και διαιτησίας». Γι' αυτό δικαιολογείται η υπερηφάνεια του μακαριστού έλληνα τέκτο-

να Αλέξανδρου Τζαζοπούλου: «ο τεκτονισμός υπήρξεν η πρώτη απόπειρα εγκαρδίου συνεννοήσεως μεταξύ των λαών». Και τούτο γιατί ο Τεκτονισμός είναι ένα παγκόσμιο κέντρο Ανθρωπισμού όπου ο άνθρωπος ελεύθερα μυσταγωγείται κατά του απεριόριστου εγωισμού και υπέρ ενός προοδεύοντος πολιτισμού. Είναι η παγκόσμια ηθική δύναμη η οποία καθημερινά υλοποιεί τη διακήρυξη του Παρισιού (1929):

«Είμαστε κομισταί ειρήνης» και ότι οι τέκτονες οφείλουν «να καταστήσουν ισχυράν κάθε νόμιμον επιρροήν και να κατευθύνουν όλες των τας προσπάθειας, προς ισχυροποίησιν της καλής θελήσεως και προς εγκαθίδρυσιν εις τα καρδίας των ανθρώπων όλης της γης της ενδόξου κυριαρχίας της αδελφικής αγάπης.....» Αρχή κατορθωτή γιατί είναι «το ανθρώπινο πνεύμα εν τω συνόλω του το συνειδητόν εγώ της Γης». Τόσον οι Τεκτονικές διακηρύξεις, όσο και τα «Τυπικά» συμβάλλουν αφυπνιστικά στην αποδοχή του ιδανικού: «Ειρήνη, Αγάπη και Χαρά» με την μεταβολή του εντός μας Ναού σε Παγκόσμιο Ιερό του Πνεύματος και του Κάλλους.

Δεν είναι μόνο οι φιλάλληλες δεήσεις: «Η ειρήνη να βασιλεύει επί της γης» και «.. απέλθωμεν εν ειρήνη», αλλά μια ατελεύτητη μυητική αγωγή με άξονες την ελευθερία, τη δικαιοσύνη και την αρετή: «ό,τι η αρετή ήνωσεν, ο θάνατος δεν θα χωρήσει» ή «η δικαιοσύνη ν' ανυψώσει την ψυχήν ημών». Μόνον με την αρετή και την δικαιοσύνη δικαιώνεται το ύπατο τεκτονικό ιδεώδες: «ΕΣΤΕ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ», με πρωταρχικό καθήκον την υπεράσπιση των Λαών από κάθε μορφής τυράννους. Είναι αυτονόητο πως η ελεύθερη πνευματική ωρίμανση κάνει υπεύθυνη την ανθρώπινη πράξη. Η έλλειψη ελευθερίας δημιουργεί την αδικία. Μόνο η ελευθερία κυοφορεί την αξιοπρέπεια του ατόμου. Η ειρήνη είναι ένας αναβαθμός της ελευθερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Ειρήνη χωρίς ελευθερία δεν νοείται. Κι αν ποτέ υπάρξει ο άνθρωπος θα μεταβληθεί σε σκλάβο της πιο υποκριτικής-γι αυτό απάνθρωπης-νομενκλατούρας. «Σε εποχή ειρήνης, χωρίς ελευθερία, ο άνθρωπος εκμηδενίζεται και η κοινωνική δικαιοσύνη καρατομείται». Την ειρήνη, δια της ελευθερίας, που είναι η επίγνωση της ανθρώπινης θειότητας, επιδιώκει ο Τεκτονισμός. Εδραία η πίστη του: ο άνθρωπος αποτελεί μέσα στη φύση αυτόνομη συνειδητή ατομικότητα που εξελίσσεται αρμονικά όταν απόλυτα προσαρμοσθεί με τις επιταγές των φυσικών νόμων. Και αγνή η προσευχή του:

Επίβλεπον επί των έργων ημών!

Πλήθυνον την αρμονίαν και την φιλίαν

μεταξύ ημών και μεταξύ όλων των ανθρώπων!...

Η τεκτονική μυστηριακή παράδοση συμβάλλει θετικά στην ανέγερση του Παγκόσμιου Ναού της Ειρήνης γιατί έξακολουθεί να πρεσβεύει την αρχή του 1740, της Μεγάλης Ανατολής της Γαλλίας: «Ο κόσμος είναι όλος μία μεγάλη Δημοκρατία, εις την οποίαν έκαστον έθνος είναι μία οικογένεια και έκαστον άτομον έν τέκνον της».

Η Δημοκρατία και η θέληση για δημιουργική ζωή είναι οι πιο δυνατές πηγές ενέργειας. Έτσι στη φύση των όντων ο άνθρωπος οντώνεται, αφού στο πνευματικό του βλέμμα αποκαλύπτεται ο κόσμος. Η ανθρώπινη συνείδηση καταξιώνεται βαθμιαία με προσωπικό ηθικό άθλο. Με συνεχή λάξευση. Με αμέριστη συνείδηση εξανθρωπίζεται η ιστορία και ο ανθρωπισμός εξακτινώνεται σε εσωτερικό φωτισμό!» Στην ελεύθερη δραστηριότητα των προσώπων αποκαλύπτεται η ιδιαιτερότητα του Ανθρώπου, ενώ στις ατομικές ροπές της συνειδήσεώς του βασίζεται το όλον οικοδόμημα του πολιτισμού μας».

Αλλά το έλλογο όν, το πολιτικό, κατά τον Αριστοτέλη, ο άνθρωπος οδοιπόρος *Homo viator* του Γκέλεν, θα γίνει ο πολτοποιός της ιστορίας του, αν μεταβληθεί σε μαζοφυχή δηλ. σε *res publica*, ον χωρίς ελευθερόφρονη θέληση και ατομική αξιοπρέπεια. Ειδικά στις μέρες μας που πληθαίνουν οι φίλοι της ειρήνης και λιγοστεύουν οι υπέρμαχοι της ελευθερίας και που η ειρηνοφιλία γίνεται ειρηνοκαπηλεία από τους αρνητές του καθήκοντος κεκράκτες ψευδεπίγραφων δικαιωμάτων, η επιστροφή στα αρχαία ιερά και τις μυητικές διδασκαλίες θα προσδώσουν στον συνθηματολογικά παραπληρορημένο άνθρωπο ηθική αυτονομία, ελεύθερη βούληση και πνευματική αυτάρκεια. Δηλαδή την σωτηρία του. «Αν το διαστημόπλοιο γη δεν ξαναβρεί τους ηθικούς και πνευματικούς προσανατολισμούς του, θα συντριβεί στους βράχους της παραφροσύνης», τόνισε emphaticά ο πατέρας της αστροναυτικής Φον Μπράουν.

Δυνατότητα πραγματοποιήσιμη σύμφωνα με την διακηρυγμένη απ' τον Κομφούκιο αλήθεια:

Με την ισχύ της θελήσεως ο άνθρωπος αλλάζει τον εαυτόν του.

Με την ισχύ της αγάπης ο άνθρωπος αλλάζει τους άλλους.

Με την ισχύ της σκέψης ο άνθρωπος αλλάζει τον κόσμο!

Για να μη διαταραχθεί ποτέ η αρμονία-ειρήνη φύσεως και ψυχής μια και φως της Ιστορίας θα γίνει η Ελευθερία, η Δικαιοσύνη-Ισότητα και η Αδελφότητα.....

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αδριανοπούλου Αντων.: Τι είναι ο Τεκτονισμός. Αθήναι 1965.
2. Βαρβαρούση Π.: Η Ιδέα της Ειρήνης. Αθήνα 1986.
3. Γεωργούλη Κ.: Ιστορία της Ελληνικής Φιλοσοφίας. Αθήναι 1975.
4. Δραγώνα-Μονάχου Μ.: Φιλοσοφία και Ανθρώπινα Δικαιώματα. Αθήναι 1986.
5. Καρβούνη Ν.: Εκλογή από το έργο του. Αθήναι 1960.
6. Κουλούκη Γ.: Η Λογική της Ειρήνης. Αθήναι 1984.
7. Κρισναμούρτι: Δέκα Ομιλίες. Οχάιο 1944.
8. Λεφάκη Θ.: Μελέτη Ελευσινίων Μυστηρίων και Μαντείων.
9. Λούβαρι Ν.: Ιστορία της Φιλοσοφίας. Αθήναι.
10. Ματσούκα Ν.: Ιστορία της Φιλοσοφίας. Θεσσαλονίκη 1984.
11. Μελισσαρόπουλου Κ.: Στα Βήματα της Φιλοσοφίας. Αθήναι 1968.
12. Μπένσον Β.: «Το Βιβλίο της Ειρήνης» Αθήνα.
13. Παπαδίτσα Δ.-Λαδιά Ε.: «Ορφικοί Ύμνοι» Αθήναι 1984.
14. Ράσσελ Μπ.: «Στις συμπληγάδες των ιδεών» Αθήναι 1986.
15. Τάσιου Θ.: Τεκτονικά Γυμνάσματα. Αθήνα 1983.
16. Τζαζόπουλου Αλ.: Τεκτονικά Μελετήματα. Αθήναι 1968.
17. Τσέλλερ-Νεστλέ: Ιστορία της Ελληνικής Φιλοσοφίας. Αθήναι 1942.

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ – ΛΕΞΙΚΑ

1. Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν «ΗΛΙΟΥ».
2. Εγκυκλοπαίδεια Εσωτερισμού και Αποκρύφου Γνώσεως. Εκ. ΣΦΙΓΓΟΣ.
3. ΟΥΝΕΣΚΟ: Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

1. ΙΛΙΣΟΣ. Επιλογές.
2. ΕΚΚΛΗΣΙΑ. Τευχ. 3 και 5/1984.
3. ΕΥΘΥΝΗ. Τεύχος 177/1986.
4. ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΒΗΜΑΤΑ. Τεύχος 58/1986.

ΑΡΘΡΑ

1. Κωσταρά Γ.: «Προς ένα νέο ανθρωπισμό». Εφημερίδα «ΑΚΡΟ-ΠΟΛΙΣ» 23.11.1986.
2. Μουτσοπούλου Ε.: «Κανένας δεν επιτρέπεται να μονοπωλεί την Ειρήνη» Εφ. «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» 24.3.1986.

ΤΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ**ΣΚΙΕΣ**

Σκιές οι μορφές τῶν ἀνθρώπων πού φύγαν.

Αἰφνίδια μπρός στά μάτια μου περνοῦν
κι αναβοσβήνουν γιά λίγο τα φωτοστέφανά τους.

Τούς βλέπω ν' ἀνατέλλουν ἀπό παλιές ἐπιστολές,
μισοσχισμένα ἄλμπουμ καί κίτρινα, σβηστά βιβλία,
μέσα ἀπό φράσεις ὑπογραμμισμένες
καί σκέψεις γραμμένες στά περιθώρια

Ἀμήχανη, συστρέφεται ἡ μνήμη μου
Τόσα χρόνια πού ἔζησαν δίπλα μου ὁλοζώνταντοι,
μοιάζει νά λάμψαν γιά ἕνα πρωινό
νά ξάπλωσαν ἕνα μεσημέρι μόνο ν' ἀναπαυτοῦν
ἀπό πολέμους χρόνων κι ἀπό καιρῶν πλημμυρίδες

Τόσα χρόνια δέν πρόλαβα καλά-καλά
οὔτε τό πρόσωπό τους ν' ἀποτυπώσω μέσα μου

Νά ἐμφανίσω στό ἐργαστήριό τῆς μνήμης τώρα δέν μπορῶ
μιά ἐγκάρδια, καθαρή φωτογραφία τους.

Ἀπό τό βιβλίό «Ἐλεγεῖς»

Τὸ περιοδικὸ ἐλευθέρας σκέψεως

“ΙΛΙΣΟΣ”

Χαρ. Τρικούπη 26, α΄ δροφος, Κωδ. 106 79 Τηλ. 362.0702

ἽΩραι 10-1 πλὴν Σαββάτου

Ἐκδίδεται ἀπὸ τὸ ἔτος 1956 Διευθυντὴς Κωστῆς Μελισσαρόπουλος

Οἱ τόμοι 1956 - 1970 ἔχουν ἐξαντληθεῖ.

Ἔχουν ὁμως ἐκδοθῇ ἐπιλογαὶ Περιεχ. τόμων, ὡς ἐξῆς:

Α΄ Τόμος ἐπιλογῆς περιεχομένων τόμων τριετίας 1956 - 1958

Β΄ Τόμος ἐπιλογῆς περιεχομένων τόμων τριετίας 1959 - 1961

Γ΄ Τόμος ἐπιλογῆς περιεχομένων τόμων τετραετίας 1962 - 1965

Ἐκαστος τόμος ἐπιλογῆς, δεμένος δρχ. 600

Δ΄ Τόμος ἐπιλογῆς πενταετίας 1966 - 1970 δεμένος δρχ. 600

» » » » » χαρτόδετος δρχ. 400

Συνιστῶμεν εἰς ὅσους ἀγαποῦν τὸ ἔργον τοῦ ΙΛΙΣΟΥ νὰ ἀγοράσουν τοὺς τόμους τῶν Ἐπιλογῶν, εἴτε ἔχουν εἴτε δὲν ἔχουν τοὺς τόμους τοῦ ΙΛΙΣΟΥ, διότι μὲ τὶς ἐπιλογές θὰ ἔχουν εὐχρηστή καὶ συγκεντρωμένη πολὺτιμη πνευματικὴ τροφή.

Οἱ χαρτόδετοι τόμοι 1965, 1971-1984 ἕκαστος δρχ. 300.

Οἱ χαρτόδετοι τόμοι 1985-6 ἕκαστος δρχ. 500

Τόμος	ἔτους	1981	σελίδες	336
»	»	1982	»	400
»	»	1983	»	456
»	»	1984	»	434
»	»	1985	»	408
»	»	1986	»	408

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

Έρευνα στην «Υπόθεση Ντήναχ» του βιβλίου

«ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ»

Του Σταύρου Βασαρδάνη

Από «Παραψυχολογική Γωνία»

Παραψυχολογική Έρευνα
στην ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ

Φθινόπωρο του 1922. Έρχεται στην Αθήνα από τη Γερμανόφωνη Ελβετία ο Φιλόλογος Πάουλ Αμαντέους Ντήναχ. Γεννήθηκε πιθανώς-σ'ένα χωριό της Ζυρίχης.

Σκοπός να διδάξει γερμανικά και γαλλικά σε Έλληνες φοιτητές. Στην Ελλάδα ήλθε «από νοσταλγία» καθώς του άρεσε να λείι στους μαθητές του. Τι εννοούσε τώρα με τη φράση «από νοσταλγία» σε κανένα δε μπορούσε, ή δέν ήθελε να εξηγήσει. Μπορεί ούτε και ο ίδιος να μην το ήξερε. Μπορεί ακόμη, για να μιλήσουμε σε «παραψυχολογική» γλώσσα, σε κάποια προηγούμενη βίωσή του να έζησε στην Αθήνα το θαύμα του Χρυσού Αιώνα του Περικλή και της Ασπασίας και να το νοστάλησε. Ποιός ξέρει; Αυτό υποψιάζεσαι διαβάζοντας ένα εδάφιο του ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ, στη σελ. 696, β' έκδοση της «Κοιλάδας των Ρόδων».

«Αν η Αθήνα είναι η Ομορφιά και το θαυμαστό σπιθοβόλημα του αρχαίου πνεύματος, που δεν άφησε θέμα που να μην το αγγίξει ούτε ερώτημα άφησε που να μην το θέσει...»

Ο μεγάλος Λουκρήτιος θα μας πει τον πρώτο αιώνα π.Χ. (97-55 π.Χ.) στο ποίημά του «Περί της φύσεως των πραγμάτων» (DE RERUM NATURA): «Υπάρχουν τόσα πράγματα γύρω μας Οράτιε που δέν τα γνωρίζουμε». Τήν ίδια ακριβώς σκέψη θα μας την πει τον 20ό αιώνα (1904-1967) ο Πατήρ της ατομικής βόμβας Ρόμπερτ Οπενχάϊμπερ: «Σήμερα η επιστήμη μας αποδειχνει πως το σύμπαν είναι πιό παράξενο απ' όσο μπορούμε νά το φανταστούμε». Κι' άς μήν ξεχνάμε πως μέσα σε αυτό το «παράξενο» σύμπαν ζούμε. Δηλαδή «λειτουργούμε», σαν μία βιο-ψυχοπνευματική Μονάδα του.

Ο Πάουλ Αμαντέους Ντήναχ λοιπόν πέθανε από φυματίωση

το 1924 σε ηλικία 38 χρονών, στο ταξίδι επιστροφής του στην πατρίδα, καθ' οδόν. Πιθανώς σε κάποια από τις ακτές της Α. Ιταλίας (Μπρίντζι, Μπάρι, Αγκόνα, Ρίμινι;). Θα μας πει ο μεταφραστής των χειρογράφων του καθηγητής κ. Γ. Παπαχατζής που παρά τις έρευνες του δεν κατάφερε να το εξακριβώσει. Πριν φύγει ο Ντήναχ χάρισε (1924) στον μαθητή του φοιτητή τότε της νομικής κ. Γ.Π. τα χειρόγρατά του, παύ τα είχε επιγράψει «πρώτο και δεύτερο τετράδιο» και «ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ» γραμμένα στα Γερμανικά με την ευχή όταν μεγαλώσει να αξιωθεί να τα μεταφράσει στην Ελληνική γλώσσα. Εδώ, μήπως θα μπορούσε να υποπτευθεί κανείς κάποιο «παραψυχολογικό σημείον επαφής» (μυστική έλξη) ανάμεσα στον Ντήναχ και τον μαθητή του Γ.Π.; Ο κ. Παπαχατζής έγινε αργότερα Πρύτανης της Π.Α.Σ.Π.Ε., αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικράτειας, καθηγητής της Φιλοσοφίας, του πολιτισμού και σήμερα είναι πρόεδρος της εταιρείας διοικητικών μελετών. Ο κ. Γ.Π., «καλή τη μοίρα» βεβαίως, το μετέφρασε (17 χρόνια το μετέφραζε) και μας το παρέδωσε σε Κριτική έκδοση (1972 και 1979 β' έκδοση), να το διαβάσουμε.

Έτσι έφτασε ως εμάς το παράξενο αυτό βιβλίο και δεν κείτεται κάπου ξεχασμένο. Είναι 832 σελίδες μεγάλου σχήματος (έργο ζωής). Διαβάζοντάς το βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα γεγονός ΑΠΙΣΤΕΥΤΟ! Από τα χειρόγραφα τα μεν «δύο τετράδια» είναι κανονικά κείμενα. Μιά νεανική αισθηματική ιστορία της νεότητας του Ντήναχ που την ζει και τον συγκλονίζει στην πατρίδα του την Ζυρίχη, με την Άννα.

Είναι μια ιστορία που συνηθίζουμε να τη λέμε «Μεγάλη Αγάπη» και που στη μοντέρνα υπαρξιακή εποχή μας είναι σχεδόν... ανύπαρκτη.

Η μεγάλη αγάπη λοιπόν της νεότητος του Ντήναχ στην πατρίδα του είχε κακό τέλος. Τήν Άννα την παντρεύουν οι γονείς της μ' έναν πλούσιο Ελβετό και πεθαίνει. Πριν πεθάνει ή Άννα παρακαλεί τους γονείς της να καλέσουν τον Ντήναχ να τον δει για τελευταία φορά. Και τον καλούνε. Και αποχαιρετιούνται με την ΥΠΟΣΧΕΣΗ να ΞΑΝΑΣΥΝΑΝΤΗΘΟΥΝ.

Την υπόσχεση αυτή την πιστεύουν ΒΑΘΕΙΑ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΟ.

Ο Ντήναχ αρρωσταίνει τώρα από απελπισία για το χωρισμό. Και πέφτει σε 12μηνο ληθαργικό ύπνο, σε μία κλινική της Ζυρίχης, επιθυμώντας να πεθάνει, για να πάει να συναντήσει την Άννα.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να κάνω μια παρένθεση. Να ανα-

φερθώ στον περίφημο Μύστη της Ανατολής ΜΟΡΥΑ. Στο έργο του «ΟΜ». Εκεί στη σελίδα 134 (έκδοση Τρισήλιον 1980) αναφέρονται τα εξής: «Ο λήθαργος αποτελεί μια ιδιαίτερη απροσδιόριστη κατάσταση μεταξύ ύπνου και θανάτου. Η καρδιά σχεδόν σταματά, το σώμα είναι ακίνητο και το πρόσωπο παίρνει μία σχεδόν υπεργήινη έκφραση. Εν τούτοις ο άνθρωπος όχι μόνο είναι ζωντανός αλλά επιστρέφει στην εγρήγορση, για ένα δικό του λόγο τόν οποίο ουδείς γνωρίζει. Η πτώση κάποιου σε λήθαργο είναι απροσδόκητη και οι περιστάσεις αυτής της μεταβατικής κατάστασης ποτέ δεν είναι δυνατόν να γίνουνε γνωστές από τούς γύρω του.

Στη γλώσσα ΜΑΣ (SIC) αποτελεί μια παρατεταμένη εκβολή του «λεπτοφυούς σώματος». Αυτή η κατάσταση δεν είναι ασθένεια και πρέπει να θεωρείται σαν «υπερφυσική ένταση» του οργανισμού σχετική με την λεπτοφυή κόσμο. Μπορεί να είναι αποτέλεσμα υπερκοπώσεως, φόβου, **σόκ από λύπη** ή απρόσμενης χαράς.

Αυτά μας λέει ο μεγάλος Θηβητιανός Μύστης ΜΟΡΥΑ στο έργο το «ΟΜ» στη γλώσσα της αρχαίας σοφίας της Ανατολής. Δεκτά ίσως για κείνους που πιστεύουν σε όλα και τα ερευνούν (τούς αληθινούς... «σκεπτικιστές») απαράδεκτα δε και αποριπταία για την από καθέδρας σημερινή Δυτική ρεαλιστική επιστήμη.

Πιθανώς η νέα επιστήμη της παραψυχολογίας που διδάσκεται σήμερα στα πανεπιστήμια, ερευνώντας στο εργαστήριο αυτά τα... «λεπτοφυή» θέματα να μας προσφέρει μια πύλη επιστημονικής διεξόδου κάποτε. Κλείνει η παρένθεση.

Το Μάιο του 1922 συνέρχεται ο Ντήναχ από το λήθαργο. Έρχεται στην Αθήνα «από νοσταλγία» στα 1923-24 καθώς το είπαμε και γράφει στη Γερμανική γλώσσα τα «δύο τετράδια» (κανονική αφήγηση της Μεγάλης του Αγάπης) και το «Σελίδες ημερολογίου», που είναι και το ΑΠΙΣΤΕΥΤΟ κομμάτι του Έργου ή «Κοιλάδα των ρόδων» και παραδίνει τα χειρόγραφα στον τότε μαθητή του φοιτητή κ. Γ. Παπαχατζή.

ΜΙΚΡΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ «ΚΟΙΛΑΔΑΣ» ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ»

Άς αρχίσουμε τώρα την παρουσίαση του Βιβλίου με τρόπο αντίθετο από τό συνηθισμένο, αφού καί τό βιβλίο είναι τελείως..... ΑΣΥΝΗΘΙΣΤΟ. Θα πούμε δηλαδή πρώτα τη βιβλιογραφία πάνω στό έργο, αναφέροντας ονόματα Ελλήνων διανοουμένων που το μελέτησαν. Ο καθείς βεβαίως από τη δική του γωνία θέασης.

Και είναι λοιπόν, αυτά τα ονόματα των Ελλήνων διανοουμένων: ΑΝΔΡΕΑΣ Λ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ. Μελλοντολογικές ενοράσεις, για την εξελικτική πορεία του Δυτικοευρωπαϊκού πολιτισμού. (ΙΛΙΣΟΣ έτος 21ο, τεύχος 120 Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1976). ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΚΟΣ. Ένα βιβλίο ενόρασης και προφητείας. (ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ 15 Ιουλίου 1980 σ. 1031). ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΠΟΥΡΝΑΡΟΠΟΥΛΟΣ. Επίκουρος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών, «Νεώτερα προφητικά κείμενα 1984 «ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΑΖΟΓΙΩΡΓΟΣ-ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ. 1984 (και τα δύο είναι ανάτυπα από το περιοδικό Παρνασσός του ομώνυμου φιλολογικού συλλόγου. Τόμος 23&26). ΤΕΡΠΟΣ ΠΥΛΙΔΗΣ (σοφιστής). ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΙΝΗΣ, ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΛΕΤΑΣ, ΜΠΑΜΠΗΣ ΚΛΑΡΑΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΖΟΥΜΠΟΣ (βιβλιοκριτικές εργασίες) ΜΑΡΙΝΑ ΣΟΥΚΑΡΑ (Αληθινή εικόνα της μελλοντικής Δυτικής Ευρώπης» (Περιοδικό «ΣΠΟΥΔΑΙ» ανωτάτης βιομηχανικής σχολής Πειραιώς τόμος 20, τεύχος 2. Και στον ΠΑΡΝΑΣΣΟ τόμος 11, αριθμός 1 & στη σ. 749-758 της «Κοιλιάδας των Ρόδων» β' έκδοση). ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΑΣΑΡΔΑΝΗΣ (ο γράφων) Σκέψεις για την Κοιλιάδα των ρόδων του Πάουλ Ντήναχ. Ανάτυπο από το περιοδικό «Παρνασσός» τόμος, 27 έτος 1985). Του ιδίου: Τεκτονικό δελτίο «Πυθαγόρας» τόμος 2ος, Νο 9. του ιδίου Περιοδικό ΙΛΙΣΟΣ, (ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ) 1986, τεύχος 170. Του ιδίου Εφημερίδα ΕΣΤΙΑ (επιφυλλίδα) Φύλλα 25-26-27/4/85.

Αυτοί είναι οι Έλληνες που μελέτησαν το Βιβλίο, καί έγραψαν γι' αυτό.

Είναι λοιπόν το ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ του Πάουλ Αμαντέους Ντήναχ η ζωή του καθώς την «ζεί» το έτος... 3905-6 μετά Χριστόν!

Πρώτη λογική και επιστημονική αντίδραση του σημερινού ανθρώπου και της σημερινής επιστήμης, βεβαίως... ΦΑΝΤΑΣΙΑ.

Στην επιεικέστερη περίπτωση ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ φαντασία. Ως γνωστόν είναι αδύνατο να «ζήσει» κανείς το... μέλλον! Ωστόσο φαίνεται πως είναι πιθανό να υπάρχουν μερικές «τρύπες» σε αυτή τη λογική-επιστημονική σημερινή θέση. Καθώς υπάρχουνε βεβαίως οι γνωστές Μαύρες τρύπες στη δομή του σύμπαντος, ας πούμε, που τόσος λόγος και τόση συζήτηση και έρευνα γίνονται στις υψηλές επιστημονικές και φιλοσοφικές κορυφές στο χώρο του Επιστητού.

Εμείς εδώ και τώρα, θα εξετάσουμε μερικές από αυτές τις «τρύπες», στο φιλοσοφικό επίπεδο βεβαίως, επειδή δεν είμεθα ειδικοί επιστήμονες για να μιλήσουμε για τις τρύπες του εξωτερικού διαστήματος.

Και ας αρχίσουμε λοιπόν από τα αρχαία χρόνια.

Ο μεγάλος Λουκρήτιος καθώς το αναφέραμε και προηγούμενα, θα μας πει το 97-55 π.Χ. στο ποίημα του DE RERUM NATURA (Περί της Φύσεως των πραγμάτων):

«Υπάρχουνε τόσα πράγματα Οράτιε γύρω μας που δεν τα γνωρίζουμε».

Και ο Ρόμπερτ Οπενχάϊμερ, το ξαναλέμε, ο Πατήρ της ατομικής βόμβας θα μας πει το ίδιο στον 20ό αιώνα (1904-1967): «Η Επιστήμη μας δείχνει τώρα πόσο απίθανα παράξενο είναι το σύμπαν». Θα τολμούσα να μεταφέρω τον επιστημονικό αυτό στοχασμό του Οπενχάϊμερ στο φιλοσοφικό χώρο με την εξής σκέψη:

«Η επιστήμη της παραψυχολογίας μας αποδειχνει σήμερα πως το εσωτερικό ανθρώπινο σύμπαν είναι πολύ πιο παράξενο απ' όσο θα μπορούσαμε να το φανταστούμε». Ή αν προτιμάτε θα έλεγα - απλούστερα- μερικές φορές, η Λογική των πραγμάτων είναι διαφορετική από τη Λογική των ανθρώπων.

Και ο Τεγιάρ ΝτεΣαρντέν θα μας πει επίσης: «Σε διαστημική κλίμακα και η σύγχρονη επιστήμη το αποδειχνει, μόνο το φανταστικό έχει ελπίδες να είναι και πραγματικό»

Και ο σοφός επιστήμονας-συγγραφέας Άρθουρ Κλαρκ θα μας πει: «Για να γνωρίσουμε το δυνατό θα πρέπει να προχωρήσουμε στο αδύνατο».

Και ο διάσημος φυσικομαθηματικός καθηγητής Τζών Τέιλορ θα μας πει επίσης:

«Για την επιστήμη δεν είναι καθόλου επιστημονικό να υποστηρίξει ότι υπάρχουνε προβλήματα που δεν θα βρούνε ποτέ τη λύση τους».

Και ακόμη ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου του Καίμπριτζ Σερ Άρθουρ Στάνλεϋ Έντιγκτον, κορυφαίος αστροφυσικός, στο έργο του «χρόνος-χώρος-βαρύτητα» θα μας πεί: «Τα γεγονότα υπάρχουν κάπου μέσα στο χρόνο και μεις πάμε και τα συναντούμε».

Και ακόμη, ο Φυσικός Ρίτσαρντ Ράϊμαν (βραβείο Νόμπελ 1965) θα μας πεί:

«Στη φυσική το ποζιτρόνιο ορίζεται σαν ηλεκτρόνιο που κινείται στο χρόνο προς τα πίσω, δηλ. προς το παρελθόν». (Άντριου Τόμας: «πέρα από το Φράγμα του χρόνου»).

Ο μεγάλος Μύστης, ποιητής Μωρίς Μέτερλινγκ θα μας πει ακόμη στο «γαλάζιο πουλί» πως: «Ο χρόνος δεν είναι παρά ένα αιώνιο παρόν. (L' ETERNEL PRESENT).

Βλέπουμε λοιπόν πως υπάρχουν επιστήμονες (μαζί με τους μύστες), και μάλιστα μεγάλοι επιστήμονες θετικών επιστημών, που

μας πληροφορούν πως δεν είναι καθόλου επιστημονικό να απορρίπτουμε όσα δεν μπορούμε να τα εξηγήσουμε στον 20ο αιώνα. Και πιθανώς αυτοί οι επιστήμονες να μην έχουν άδικο.

Σαν απλό παράδειγμα θα ήθελα να αναφέρω πως αν τολμούσε κανείς να ομιλήσει πριν από μερικές δεκαετίες στους τότε επιστήμονες περί... τηλεοράσεως θα εθεωρείτο τουλάχιστον θρασύς παραδοξολόγος ή και ανισόρροπος. Εν τούτοις σήμερα όλοι βλέπουμε τηλεόραση! Καθώς το ξέρουμε στις ανεπτυγμένες χώρες διδάσκεται σήμερα στα Πανεπιστήμια η επιστήμη της παραψυχολογίας. Η επιστήμη αυτή ερευνά στο εργαστήριο το παράξενο αυτό πράγμα που το ονομάζουμε «χρόνο» και το θέλουμε γραμμικό.

Δηλαδή παρελθόν-παρόν-μέλλον. Ενώ φαίνεται πως αυτό το πράγμα, δηλ. ο χρόνος δεν είναι ακριβώς έτσι καθώς το θέλουμε. Δηλαδή δεν είναι παρελθόν-παρόν-μέλλον, αλλά είναι κάτι άλλο. Ίσως το «ETERNEL PRESENT» ας πούμε, του Μύστη ποιητή Μέτερλινκ. Όπου: «Τα γεγονότα υπάρχουνε κάπου μέσα στο χρόνο και εμείς πάμε και τα συναντούμε» καθώς θα μας τό λεγε ο «θετικότατος» αστροφυσικός, καθηγητής του Πανεπ. του Κέϊμπριτζ Σερ Άρθουρ Στάνλεϋ Έντιγκτον, στο έργο του «χρόνος-χώρος-βαρύτητα».

Νομίζω, στο σημείο αυτό θα μπορούσαμε να πούμε πως η φιλοσοφία συναντάται με την επιστήμη. Μήπως θα μπορούσαμε λοιπόν να δεχθούμε σαν γεγονός ότι, σε σπάνιες βέβαια στιγμές, ένας προικισμένος-ευαίσθητος άνθρωπος τύπου π.χ. Ντήναχ, θα μπορούσε ίσως βρισκόμενος σε κατάσταση καταληπτικού ύπνου, καθώς συνέβη με τον συγγραφέα μας (Ντήναχ), να σπάσει το φράγμα του χρόνου, να περάσει σε μιαν άλλη διάσταση (άχρονη-ανώτερη-ή «λεπτοφυές πεδίων» αν προτιμάτε στή γλώσσα των Μυστών) και να «ζήσει» το μέλλον; Και αν ακόμη δεν θα θέλαμε να δεχθούμε αυτή τη θέση σαν θετική, ας μη την απορρίψουμε. Τουλάχιστον ασυζητητί. Επειδή, νομίζω, πως αν την απορρίπταμε θα ήτανε σαν να αποκλείουμε την επιστήμη του μέλλοντος να μπορέσει να λύσει θέματα που η σημερινή επιστήμη δεν είναι ικανή να τα λύσει. Και αυτή η θέση της απόρριψης βεβαίως, θα ήταν.... αντιεπιστημονική, όχι μόνον καθ' ημάς, αλλά και κατά τη γνώμη διαπρεπών θετικών επιστημόνων φυσικομαθηματικών καθηγητών (Τζών Τέιλορ, Σέρ Άρθουρ Έντιγκτον και άλλων).

Στην εποχή μας άλλωστε η επιστήμη της παραψυχολογίας καθώς το ξαναείπαμε, ερευνά στις προχωρημένες χώρες στα πανεπιστήμια, αυτά τα προβλήματα της υφής του χρόνου, και του χώρου, στο εργαστήριο. Αλλά και σε πολλά μυητικά έργα, ιδίως Μυστών

της Ανατολής, (το επαναλαμβάνουμε) βρίσκουμε στοιχεία που συνάδουν προς τις σημερινές επιστημονικές προχωρημένες απόψεις περί χρόνου-χώρου.

Ας μη ξεχνούμε ότι η σημερινή επιστήμη γνωρίζει πως ο άνθρωπος εγκέφαλος δεν χρησιμοποιεί όλα τα βιο-ηλεκτρομαγνητικά του «κυκλώματα». Μιά μικρή μόνο περιοχή του ευρίσκεται /σήμερα/ εν ενεργεία. Ίσως ένα 10 τοις εκατό.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των «κυκλωμάτων» του «υπνώτει». Δεν έχει ακόμη ενεργοποιηθεί. Δεν έχει ακόμη «ξυπνήσει». Η αν θέλετε εις την γλώσσαν των μυημένων δεν έχει ακόμη «ανάψει». Πιθανώς ένα μέρος του να ξυπνάει με το «Νύμπελβιρχ» την Άμεση Γνώση της «Κοιλάδας των Ρόδων», στο μέλλον. Σήμερα ο εγκέφαλος του ανθρώπου (το ξαναλέμε) ερευνάται από την επιστήμη της παραψυχολογίας σε όλο τον κόσμο. Ιδίως στη Σοβιετική Ένωση, στην Αμερική, στην Ιαπωνία και αλλού. Ίδε δοκίμιό μου ΣΚΕΨΕΙΣ Κεφ. «Ο Εγκέφαλος» Στην Ελλάδα είχε ξεκινήσει μία έρευνα, με την Εταιρεία Ψυχικών Ερευνών του Άγγελου Τανάγρα το 1923. Σταθεροποιήθηκε με το Διεθνές Συνέδριο που έγινε στην Αθήνα το 1930, που πήρανε μέρος διαπρεπείς επιστήμονες απ' όλο τον κόσμο.

Μέλη της σπουδαίας αυτής Εταιρείας, ήτανε τότε ο Ακαδημαϊκός Παύλος Νιρβάνας, ο Καθηγητής Θεόφιλος Βορέας, ο Έφορος Αρχαιοτήτων Αλέξανδρος Φιλαδελφεύς, οι καθηγητές του Πανεπιστημίου της Αθήνας Μ. Κατσαράς, Σπ. Λιβιεράτος και Βλαδ. Μπένσης, ο Πρόεδρος της αντιφυματικής Εταιρείας Π. Παμπούκης, η ευεργέτιδα της Εταιρείας Αλεξάνδρα Χωρέμη, κόρη του Εμμ. Μπενάκη και άλλοι γνωστοί επιστήμονες και διανοούμενοι. Επίτιμα δε μέλη της Εταιρείας — που είχανε αποδεχθεί την εκλογή τους — ήταν ο Άλμπερτ Αϊνστάιν, η Μαρία Κιουρί, ο Ι. Μάξγουελ, ο Σερ Όλιβερ Λοτζ, ο Ιμάνουελ Μπέρξον, και ο Σίγκμουντ Φρόυντ. Ίδε περιοδικό ΤΟ ΑΝΕΞΗΓΗΤΟ. Τεύχος Νοεμβρίου 1986. Η Εταιρεία πήγαινε καλά ως τον Β. Παγκόσμιο Πόλεμο. Ύστερα ήρθε η Κατοχή. Οι Ναζί. Τα μαύρα χρόνια. Και η Εταιρεία Ψυχικών Ερευνών διαλύθηκε. Ο Τανάγρας αρρώστησε. Το Ψυχικό του ΦΩΣ άρχισε να σβύνει. Και στις 3 Φεβρουαρίου του 1971, παρέδωσε το πνεύμα εις τον Θεόν.

Ο Ντήναχ καθώς το ξέρουμε -για να επανέλθουμε- συντριμένος από το θάνατο της Άννας, αρρωσταίνει στη Ζυρίχη από «ληθαργικό ύπνο» και μένει σ' αυτή την κατάσταση απ' το Μάϊο του 1921 ως το Μάϊο του 1922.

Στο σημείο αυτό νομίζω πως είναι ανάγκη να τολμήσουμε να

χρησιμοποιήσουμε την παραψυχολογική γλώσσα, για να «δομήσω-με», να δώσωμε μορφή, στον «μύθο» της ΚΟΙΛΑΔΑΣ ΤΩΝ ΡΟ-ΔΩΝ. Επειδή η θετική επιστημονική γλώσσα της εποχής μας δεν μας προσφέρει ατραπό για μια, τέτοια δόμηση.

Ας απελευθερωθούμε λοιπόν για λίγο από τα δεσμά της επι-στήμης της εποχής μας. Και ας προχωρήσωμε -αν θέλετε- στην επιστήμη του ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ. Την εφαρμοζόμενη Ψυχολογία. Δεν βλέπτε νομίζω.

Στη διάρκεια λοιπόν του ληθαργικού ύπνου του συγγραφέα μας το «λεπτοφυές σώμα» (η ψυχή του αν θέλετε) αφήνοντας το υλικό σώμα του, φεύγει και ψάχνει να βρει την Άννα στον άχρονο χώρο του «Ανωτέρου πεδίου» ή αν προτιμάτε των ψυχών. Έτσι φτάνει στο έτος 3905 μετά Χριστόν, μιαν Άνοιξη.

Εκείνη τη στιγμή, ο Ανδρέας Νόρθαμ, επιστήμονας φυσικός ειδικευμένος σ' έναν κλάδο εφαρμοσμένων φυσικών επιστημών, ηλικίας 28 ετών, θα τραυματιστεί, βαριά στο κεφάλι σε τροχαίο δυστύχημα, σ' έναν απ' τους αυτοκινητόδρομους της Β. Ιταλίας. Θα μεταφερθεί ο Νόρθαμ σε νοσοκομείο εκείνης της εποχής και θα πεθάνει. Όμως εκείνη την εποχή, η επιστήμη είναι πολύ προ-χωρημένη.

Ο καθηγητής Μόλσεν και το Ιατρικό επιτελείο του, επειδή δεν υπήρχαν αλλιώσεις στον εγκέφαλο, θα μπορέσουν να ξαναφέ-ρουν στη ζωή, ύστερα από τον κλινικό του θάνατο, τον Νόρθαμ. (σ. 126 β' έκδοση και σ. 278-284 β' έκδοση της «Κοιλάδας των Ρόδων» Είναι ανάγκη οι σελίδες αυτές του βιβλίου να διαβαστούν με προσοχή).

Τη στιγμή λοιπόν αυτή ίσως, η «ψυχή» του Ντήναχ, ψάχνον-τας να βρει την Άννα, μεταβιώνεται (εισβάλει) στο υλικό σώμα του Νόρθαμ και «ζει» στη μακρινή εκείνη μελλοντική εποχή. Από τις πρώτες στιγμές της ανάρωσης του ο Νόρθουμ του 3905 μετά Χριστόν έχει «ξεχάσει» κάθε τι από την προηγούμενη ζωή του, έ-χοντας κενό μνήμης. Δεν είναι πιά ο Νόρθαμ, φυσικά, αφού μέσα του έχει εισβάλλει το ενεργειακό σώμα, το «λεπτοφυές σώμα», του Ντήναχ. Έχει αδρώτατες και πολύς καθαρές εντυπώσεις και πληρέστατες αναμνήσεις βεβαίως, ότι είναι ο Πάουλ Αμαντέους Ντήναχ και ότι ζει σ' έναν χωριό της Ζυρίχης της Ελβετίας το έτος 1921 μ.Χ. (σ. 121-122-123-124-125- της «Κοιλάδας των Ρό-δων» β' έκδοση).

Όταν ο Ντήναχ συνέρχεται στο νοσοκομείο της Ζυρίχης από το -λήθαργό- του στις 21 Μαΐου του 1922 το παραψυχολογικό φαινόμενο, προβολής μέσα στο χρόνο του ενεργειακού «λεπτο-

φύους» σώματος του. ΝΤΗΝΑΧ-ΝΟΡΘΑΜ, τελειώνει. Και ο Νόρθαμ του 3906 μ.Χ. πεθαίνει βεβαίως επειδή το «λειποφυές σώμα» (Η ψυχή) του Ντήναχ έχει εγκαταλείψει το σώμα του Νόρθαμ (του 3905 μ.Χ.) και έχει επανέλθει στο υλικό του σώμα στην Ζυρίχη. Αυτή θα μπορούσε να είναι ίσως η υπόθεση «Πάουλ Ντήναχ» νομίζω.

Βεβαίως σε «παραψυχολογική» γλώσσα, επειδή, καθώς το ξαναείπαμε η θετική από καθέδρα, επιστημονική γλώσσα της εποχής μας δεν προσφέρεται σήμερα, για να δώσει κάποια ουσιαστική μορφή, σ' έναν παρόμοιο μύθο.

Αυτά λοιπόν συμβαίνουν στο Βιβλίο «Κοιλάδα των Ρόδων». Η ιστορία αυτή βεβαίως, φαίνεται να είναι πολύ ωραία για να είναι... αληθινή. Αν όμως ένας προχωρημένος, στο χώρο της Γνώσης «μυημένος» διανοητής, διαβάσει με «Σπουδή» την «Κοιλάδα των Ρόδων» καταλήγει στο συμπέρασμα πως είναι ίσως η μόνη άποψη που θα μπορούσε να είναι ΑΛΗΘΙΝΗ. Αλλιώς όλο αυτό το συγκλονιστικό βιβλίο θα ήτανε ανεξήγητο. Τόσο επιστημονικά όσο και φιλοσοφικά. Η άποψη ότι τα κείμενα του ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ του Ντήναχ είναι επιστημονική φαντασία ενός πολύ μορφωμένου πνεύματος του έτους 1924, δεν φαίνεται να μπορεί να ευσταθήσκει επιστημονικά για έναν «ώριμο» μελετητή του βιβλίου.

Πάσχει περισσότερο από την παραψυχολογική. Επειδή για να ευσταθήσει μιά τέτοια άποψη θα πρέπει να δεχτούμε πως ένας διανοητής του έτους 1923-24 που ζει και γράφει καθώς ο Ντήναχ, θα είχε τη δυνατότητα να κατέχει τις γνώσεις που περιέχει αυτό το βιβλίο. Πράγμα αδύνατο για οποιονδήποτε ανθρώπινο εγκέφαλο, είτε του 1924 (Ντήναχ), είτε ακόμη και σημερινό. Ακόμη και αν είχε σπουδάσει και μετασπουδάσει σε όλα τα τότε γνωστά και τα σημερινά Πανεπιστήμια του κόσμου. Θα του ήτανε αδύνατο να φέρει «είσω των ορίων γνώσεως» της εποχής μας, τις γνώσεις που περιέχει η «Κοιλάδα των Ρόδων», ακόμη και αν ο εγκέφαλος του ήτανε τύπου... Αϊνστάϊν! Δίχως την πρόσκτηση του «Νύμπελ-βιρχ» (Άμεση Γνώση).

Και βεβαίως, η άποψη αυτή, νομίζω, πως είναι πολύ πιό απίθανη, από την άποψη περί φαινομένου παραψυχολογικής «προβολής» στο μέλλον. Δηλαδή «βίωσης». Όχι μόνο για την επιστήμη της «παραψυχολογίας», αλλά και για την Επιστήμη των Πιθανοτήτων.

Στο σημείο αυτό ας μου επιτραπεί να παραθέσω την άποψη ενός Μύστη της Αρχαίας Ανατολικής Σοφίας, του ΜΟΡΥΑ, που τη διαβάζω στο περίφημο έργο του «ΟΜ» και ξαφνιασμένος βλέπω,

πόσο συνάδει προς τη σύγχρονη επιστημονική θέση, ότι «για την επιστήμη, δεν είναι καθόλου επιστημονικό να πιστεύει πως υπάρχουν προβλήματα που δεν θα βρούνε ποτέ τη λύση τους «Διαβάζω λοιπόν: «Αυτός που έχει κλίση στην άρνηση δεν είναι δυνατόν να αποκληθεί επιστήμων. Η επιστήμη είναι ελεύθερη, έντιμη άφοβη. Η επιστήμη μπορεί ακαριαία να μεταβάλει και να φωτίσει τα προβλήματα του Σύμπαντος. Η επιστήμη είναι ωραία και επομένως άπειρη. Η επιστήμη δεν είναι δυνατόν να ανεχθεί απαγορεύσεις, προκαταλήψεις, δεισιδαιμονίες. Η επιστήμη μπορεί να βρει το μεγάλο, ακόμη και όταν αναζητά το μικρό. Ρωτήστε τους μεγάλους επιστήμονες πόσες φορές οι καταπληκτικότερες ανακαλύψεις έχουν γίνει κατά τη διάρκεια πειραμάτων ρουτίνας. Τα μάτια ήταν ανοιχτά και ο εγκέφαλος χωρίς σκόνη.

Η ατραπός εκείνων που γνωρίζουν πως να ερευνούν ελεύθερα, είναι η ατραπός του Μέλλοντος. Στην πραγματικότητα η μάχη εναντίον της άγνοιας είναι τόσο επείγουσα όσο εκείνη που διεξάγεται ενάντια στην αποσύνθεση και στη διαφθορά... Η μάχη με την άγνοια είναι η μάχη με το χάος» (ΜΟΡΥΑ έργον «ΟΜ» σ. 213-214 έκδοση «ΤΡΙΣΗΛΙΟΝ» 1980)... Εδώ ας μου επιτραπεί να προσθέσω το Λατινικό: ORDO AB CHAO.

Μένει κανείς κατάπληκτος μπροστά στη συμφωνία θέσεων ανάμεσα στην Αρχαία Ανατολική Σοφία και στους σύγχρονους «Φωτισμένους» επιστημονικούς εγκεφάλους. Και αυτό μας δίνει την υποψία πως στους καιρούς μας συντελείται, ίσως, ένας ευτυχισμένος Υμέναιος ανάμεσα στο Ανατολικό και Δυτικό ΠΝΕΥΜΑ, που θα καταφέρει να μας βγάλει (αργότερα βεβαίως) απ' το νέο Μεσαίωνα, στον οποίο βαδίζουμε, αφελείς, αμαθείς και ανεύθυνοι αερολογούντες περί ωραίων ιδεολογιών. Και να μας οδηγήσει σε μια νέα Αναγέννηση, μέσα στην οποία θα γίνει δυνατόν να αναπτύξουμε τις «ανθρωπιστικές και «ψυχολογικές» επιστήμες και να μεταλλαχθούμε, στον ΝΕΟ ΑΝΘΡΩΠΟ, τον HOMO OCIDENTALIS NOVUS της «Κοιλιάς των Ρόδων» τον φωτισμένο από το ΑΙΜ-ΠΕΛΒΙΡΧ δυτικό ανθρώπινο (άμεση γνώση) («Κοιλιά των Ρόδων») β' έκδοση σ. 820 λέξη Νίμπελβιρχ) Τότε θα μπορέσουμε, βεβαίως, να λύσουμε τα δύσκολα προβλήματα μας, να βγούμε απ' το χάος, και να πετύχουμε την «Επί Γης Ειρήνη και εν ανθρώποις Ευδοκία», νομίζω.

Και στ' αλήθεια δεν έχουν άδικο οι αφορώσεις στον 20ό αιώνα μας δυσμενείς αντιλήψεις, της μακρινής εκείνης μελλοντικής εποχής. Εννοούνε, σίγουρα την υλική ευημερία των εκβιομηχανισμένων περιοχών της Ευρώπης και της Αμερικής συνάμα με τη

φτώχεια εσωτερικού βίου, εσωτερικής ψυχικής ευαισθησίας, την έλλειψη εσωτερικής καλλιέργειας της προσωπικότητας του μέσου ανθρώπου (της μάζας) το «κενό ψυχής, της εποχής μας. Τις αντιαισθητικές γραμμές π.χ. του LECORBUSIER, και των άλλων Μαίτρ και των οπαδών του της αρχιτεκτονικής του 20ου μας αιώνα, τους τρελλούς ρυθμούς χωρών (ρόκ, πόπ, ντίσκο, κλπ.) Κάθετη πτώση στην ποίηση, στο λυρικό λόγο, στις εικαστικές τέχνες (όρα Πικάσσο κλπ) στο αισθητικό εν γένει κοινοβίωμα, στη μουσική (όρα... Γιάννης Ξενάκης), στο ρομαντικό συναίσθημα που τόσο ομορφαίνει την ερωτική σχέση. (Βλέπε ανάπτυπο μελέτης μου για την «Κοιλάδα των Ρόδων» στα περιοδικά Παρνασσός Τόμος ΚΖ 1985. ΙΛΙΣΟΣ τεύχος 170/1986 και βιβλίο μου ΣΚΕΨΕΙΣ Κεφ. «Η Τέχνη»).

Αυτό λοιπόν το σπάσιμο του φράγματος του χρόνου και το πέρασμα του Ντήναχ στο μέλλον σαν Νόρθαμ, πιστεύω ότι ανεβάζει τα κείμενα αυτά στο επίπεδο μια ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ, που γίνεται τούτη τη φορά, αντί στο νησί της Πάτμου από τον Ιωάννη, γίνεται υπό την σκιάν του ιερού βράχου της Ακροπόλεως από τον ευαισθητοποιημένον αυτό παράξενο Ελβετό φιλόλογο, τον Πάουλ Αμαντέους Ντήναχ. Και ας μου επιτραπεί προσωπικά να διαισθάνομαι ότι πρόκειται περί «Σημείου-Ντοκουμέντου». Και η «Αποκάλυψη» αυτή δεν είναι γραμμένη στη δύσκολη και απρόσιτη γλώσσα του θρησκόληπτου Ιωάννη, με χαμένα τα κλειδιά της ερμηνείας της. Αλλά είναι γραμμένη στη σύγχρονη γλώσσα που μιλάμε.

Στ' αλήθεια είναι συγκλονιστικό και «απίστευτο» το γεγονός! Βεβαίως η σημερινή επιστήμη της Καθέδρας απορρίπτει την «Βίωση». Μόνο η νέα επιστήμη της παραψυχολογίας, το ξαναλέω, θα μπορούσε νομίζω να μας δώσει μία Ατραπό Διόδου. Η ανθρωπινή επιστήμη άλλωστε, καθώς το είπαμε, δεν τελειώνει στο Σήμερα. Γιατί αν δεχτούμε πως η επιστήμη της εποχής μας είναι ολόκληρη Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ, τότε μοιάζει σαν να τη σκοτώνουμε.

Στο μακρινό εκείνο μέλλον που απεικονίζεται στα κείμενα της «Κοιλάδας των Ρόδων» πολλές και πολύτιμες αλήθειες που βρίσκονται σήμερα εκτός των ορίων γνώσεως του ανθρώπου, θα έχουν «μεταχθεί» «είσω των ορίων γνώσεως», με την έρευνα βεβαίως της Επιστήμης. Νομίζω άλλωστε πως η Επιστήμη σαν σύνολο δεν είναι δημιουργία του ανθρώπου. Υπάρχει η ΕΠΙΣΤΗΜΗ και κρατά στη ζωή το άπειρο σύμπαν. Και είναι κι' αυτή άπειρη-Ο δε άνθρωπος απλώς προσπαθεί να την ανακαλύπτει, σιγά-σιγά, ανεβαίνοντας μία κλίμακα προς τη «ΓΝΩΣΗ», προς το ΦΩΣ, και βρίσκοντας τους νόμους της. Με δυό λόγια θέλω να πω πως ο «προχωρημένος» διανοητής, ο Επιστήμονας-Μύστης, γνωρίζει ότι πάσα

επιστήμη προέρχεται άνωθεν». Αυτό το γνωρίζει ο HOMO OCCIDENTALIS NOVUS της «Κοιλάδας των Ρόδων», επειδή του αποκαλύπτεται με την πρόσκτηση της «άμεσης γνώσης» (του Νίμπελ-βιρχ). Στις έξη του δικού μας Σεπτέμβρη του έτους 3382 μετά Χριστόν, ή αν προτιμάτε, το έτος 986 της Νέας χρονολογίας. Τότε συμβαίνει το «γεγονός» (σ. 807 της «Κοιλάδας των Ρόδων» β' έκδοση, και σ. 654).

«Ο νέος άνθρωπος» της «Κοιλάδας των Ρόδων» ΕΙΔΕ ΚΑΙ ΞΕΡΕΙ, μετά την πρόσκτηση της Άμεσης γνώσης. Ενώ η επιστήμη του HOMO SAPIENS του σημερινού δηλαδή ανθρώπου, δεν «είδε» και δεν «ξέρει». Παρά μόνο «ψάχνει να βρει». Και ψάχνει μέσα σ' ένα χάος απόψεων, μέσα σε σύγχυση ιδεών, μέσα σε πολέμους και τρόμους, και ποταμούς αιμάτων, προσπαθώντας να λύσει τα προβλήματά του.

Και εδώ ακριβώς βρίσκεται το τραγικό Μεγαλείο του. Ο Αγώνας του ενάντια στο Χάος. Είναι ο «Προμηθεύς δεσμώτης» του Αισχύλου.

Αξιοσημείωτο επίσης είναι ότι ο Ντήναχ-Νόρθαμ θεώμενος την εποχή μας του 20ου αιώνα, από το μακρινό εκείνο μέλλον του 3905-6 μετά Χριστόν, όπου «ζει» μεταβιωμένος, σαν Νόρθαμ, μιλάει για την Ευρώπη στο ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ του και μας λέει:

«Ο κατατρεγμός της ιστορικής σου μοίρας άρχισε σύγκαιρα με τα δικά μου, λέει χρόνια, εξαιτίας των ιδίων σου των παιδιών. Στον πόλεμο του 1914 (εννοεί τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο) κατατροπώθηκαν οι λαοί της Ευρώπης, οι μοναδικές Μεγάλες δυνάμεις και ηθικά Μεγάλες έως τότε, κείνον τον καιρό. Ηττήθηκαν πέρα για πέρα, πέφτοντας στον γκρεμό της εμφύλιας σύγκρουσης» (σ. 484 και επ. β' έκδοση της «Κοιλάδας των Ρόδων»).

Εδώ ο Ντήναχ-Ανδρέας Νόρθαμ του 3906 μ.Χ. είναι φανερό ότι χαρακτηρίζει τον Α αλλά και Β. Παγκόσμιο Πόλεμο μαζί, σαν «εμφύλια σύγκρουση» των λαών της Ευρώπης. Ο Ντήναχ βεβαίως του 1923-24 δεν τον έζησε τον β' Παγκόσμιο Πόλεμο, γιατί πέθανε το 1924, τον ξέρει όμως και τον κρίνει σαν Νόρθαμ του 3906 μ.Χ. από την διδασκόμενη «προϊστορία» στα πανεπιστήμια της τότε εποχής. Και πολύ σωστά αποκαλεί τους δύο αυτούς πολέμους «εμφύλια σύγκρουση» των λαών της Ευρώπης.

Εκείνη την εποχή το 3906 μ.Χ. η άποψη αυτή είναι επιστημονικά ντουκουμενταρισμένη βεβαίως από το Ινστιτούτο Αΐδερσεν. Και καθώς το ζούμε σήμερα, αυτός ο «εμφύλιος» συνεχίζεται «εν ψυχρώ». Ως γνωστόν, ύστερα από τον β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ο κόσμος καταλήγει στον τρομερό χωρισμό του Πλανήτη μας σε Α-

ΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΔΥΣΗ. (Γιάλτα 1945). Ή αν θέλετε επί το... πολιτικότερον σε ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΚΑΙ ΔΕΞΙΑ.

Και ύστερα απ' αυτόν τον νέο Μεσαίωνα στον οποίο μπαίνει ο πλανήτης μας, φαίνεται πως ξανανατέλει μια νέα Αναγέννηση στην Κεντρική Ευρώπη, στην «Κοιλάδα των Ρόδων» μετά την πρόσκτηση του ΝΙΜΠΕΛΒΙΡΧ (της άμεσης γνώσης) από τον ΗΟΜΟ OCCIDENTALIS NOVUS. (περιγραφή του Πάουλ Ντήναχ της ROSERNES DAL στη σ. 696 β' έκδοση. Βλέπε μελέτη μου στο περιοδικό «Παρνασσός» τόμος ΚΖ 1985), και περιοδικό ΙΛΙΣΟΣ τεύχος 170/1986.

Σπουδαίο ρόλο για τη δημιουργία της ΝΥ ΕΡΟΟΥΕ (Νέας εποχής) φαίνεται πως παίζει η ΟΜΑΔΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΟΣΙΩΝ (Μυστών) που έρχεται και εγκαθίσταται στους Ροδώνες της Κ. Ευρώπης το 2894 μ.Χ. (ιδ. Κ.Ρ. σελ. 806 β' έκδοση). Από αυτούς παίρνει τη σκυτάλη το ξακουστό σε επιστημονικό κύρος Ινστιτούτο ΑΙΔΕΡ-ΣΕΝ.

Ο Ντήναχ δεν αποδέχεται βεβαίως τη γνωστή πρόρρηση του Σπένγκλερ ή του Τζώρτζ Όργουελ, ότι ο νέος Μεσαίωνας, που μπαίνει η Ευρώπη υστερα απ' τον πόλεμο του 14 θα είναι οριστικός, επειδή, σαν Νόρθαμ «γνωρίζει» ότι είναι πρόρρηση λανθασμένη, «αβαθής».

Ο Ντήναχ ήταν ένας αληθινός Ευρωπαίος. ΔΥΤΙΚΟΣ με τη βαθείά έννοια του όρου και λάτρευε το Δυτικοευρωπαϊκό Πνεύμα με μιάν άκρατη έφεση, αληθινή δίψα ψυχής. Αυτή η βαθεία του πίστη στην Ευρώπη τον ενέπνευσε να γράψει και, θα τολμούσα να πω, να «ζήσει» τη νέα ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ του Ευρωπαϊκού Πνεύματος, σ' εκείνα τα μακρινά μελλοντικά χρόνια του 40ου αιώνα μετά Χριστόν. Και να μας δώσει έτσι το απίστευτο ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ της «Κοιλάδας των Ρόδων».

Και τώρα σαν επίλογο ας συνοψίσουμε με λίγα λόγια αυτή την παράξενη «υπόθεση Ντήναχ». Της «Κοιλάδας των Ρόδων», σ' ένα τελειωτικό μοντέλο σκέψης χρησιμοποιώντας, το ξαναλέμε, την «παραψυχολογική» γλώσσα, επειδή η θετική επιστημονική θέση δεν μας προσφέρει σήμερα ατραπόν διόδου.

Το Μάϊο του 1921 λοιπόν, σ' ένα χωριό της Ζυρίχης της Γερμανόφωνης Ελβετίας, αρχίζει ένα σπάνιο παραψυχολογικό φαινόμενο, με «διάμεσο» τον Γερμανό Φιλόλογο Πάουλ Αμαντέους Ντήναχ που πέφτει σε ληθαργικό ύπνο, από Σοκ λύπης, για το θάνατο της Άννας. Το φαινόμενο κρατάει ένα χρόνο, ως το Μάϊο του 1922, που ο Ντήναχ «ξυπνάει». Έρχεται στην Αθήνα «από νοσταλγία». Επειδή αισθάνεται την ανάγκη να γράψει αυτά που έ-

ζησε στη διάρκεια του ληθάργου. Και γράφει το ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ. (Το θέμα αναλύεται λεπτομερώς στα προηγούμενα αυτής της έρευνας).

Φαντασίες θα μου πείτε. Ίσως. Ή «όνειρα» αν θέλετε, εαρινής Νυκτός. Αλλά τι είναι φαντασία; Έχει γίνει καμιά σοβαρή επιστημονική έρευνα πάνω στην έννοια «Φαντασία»; Αντίθετα, θα μπορούσαμε, να επικαλεσθούμε σπουδαίους εγκέφαλους, διαπρεπείς επιστήμονες, που θα μας πούνε: «σε διαστημική κλίμακα και η σύγχρονη επιστήμη το αποδείχνει, μόνο το φανταστικό έχει ελπίδες να είναι και πραγματικό». (Τεγιάρ ντε Σαρντέν). Ή ακόμη αν θέλετε να επαναλάβουμε τη θέση του πατέρα της ατομικής βόμβας Ρόμπερτ Οπενχάϊμερ, πως: «η σύγχρονη επιστήμη μας αποδείχνει τώρα πως το Σύμπαν, μέσα στο οποίο ζει ο άνθρωπος, και του οποίου ο άνθρωπος αποτελεί ένα «στοιχείο», είναι πολύ πιο παράξενο απ' όσο μπορούμε να το φανταστούμε». Βεβαίως κανείς δε θα τολμούσε να αρνηθεί την αξία της ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ. Αυτός που θα αρνιότανε το σεβασμό σε αυτή τη φοβερή ανθρώπινη περιπέτεια που την λέμε ΕΠΙΣΤΗΜΗ, θα ήτανε «αβαθής» θα ήθελα μόνο να πώ ότι επιστήμες δεν είναι μόνο οι «Θετικές» ή οι «Θεωρητικές». Επιστήμες είναι και οι «Ανθρωπιστικές» Επιστήμες. Και ιδιαίτερα αυτές που ασχολούνται με την εφαρμοσμένη ψυχολογία. Δηλαδή με τον άνθρωπο. Που άρχισαν ωστόσο να ερευνώνται τώρα τελευταία στο εργαστήριο. Οι Επιστήμες που ασχολούνται με το αρχαίο εκείνο (Ελληνικό-Δελφικό) «Γνώθι σαυτόν», που φαίνεται πως η «προοδευτική» Εποχή μας το έχει ξεχάσει. Αυτός είναι ο λόγος που στην «υπόθεση Ντήναχ» της Κοιλιάδας των Ρόδων, ακολουθώ την «παραψυχολογική στραπό», για να δώσω τον «μύθο». Επειδή ούτε οι «Θετικές» ούτε οι «Θεωρητικές» επιστήμες της (εποχής μας) θα μπορούσαν να μας δώσουνε τη δυνατότητα, να δομήσουμε κάποια μορφή στον «Μύθο», του παράξενου αυτού βιβλίου.

Προσωπικά λοιπόν τολμώ να πάρω τη θέση πως βρισκόμαστε μπροστά σε ένα παραψυχολογικό «Ντοκουμέντο». Μιαν ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ αν θέλετε που συνέβη το 1923-24 υπό την σκιάν του Ιερού βράχου της Ακρόπολης. Απίστευτο βεβαίως... Θαύμα ίσως. Αλλά καθώς το ξέρουμε στην Ελλάδα την μικρή αυτή... ΜΕΓΑΛΗ χώρα που την κατοικούμε αιώνες τώρα, φαίνεται πως συμβαίνουν κατά καιρούς τέτοια «θαύματα». Παραδείγματος χάριν: Προσωκρατικοί Φιλόσοφοι, Δελφοί, οι μεγάλοι τραγικοί ποιητές μας, ο Σωκράτης, ο «Χρυσός αιώνας» του Περικλή και της Ασπασίαςκαι τόσα άλλαΔεν είναι «θαύματα» αν αναλογισθούμε πως ο

υπόλοιπος γνωστός κόσμος πάνω στον πλανήτη μας, εκείνη την εποχή, βρισκότανε στο σκοτάδι; Δεν είναι «θαύμα» η έκκλαμψη εκείνη του ΦΩΤΟΣ που οι ακτίνες του φτάνουνε ως την εποχή μας για να φωτίσουνε (που και πού βεβαίως) τον νέο ΜΕΣΑΙΩΝΑ που μας προσεγγίζει «βοή θεσπεσείη» καθώς θα έλεγε ο Όμηρος; (Ή-δε βιβλίο μου ΣΚΕΨΕΙΣ, κεφ. «Ο ΜΕΣΑΙΩΝ»).

Νομίζω λοιπόν πως δεν θα έβλαπτε να δεχτούμε, και να ερευνήσουμε την υπόθεση «ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ, του Πάουλ Αμαντέους Ντήναχ της «Κοιλάδας των Ρόδων», από όλες τις πλευρές.

Αλλά και σαν φαντασία ακόμη, αν θέλετε να τη δεχτούμε. Και σαν... υπαρξιστές επιθυμούντες να θέσουμε «τον δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων», σίγουρα θα άξιζε τον κόπο να διαβάσουμε αυτό το παράξενο βιβλίο, επειδή περιέχει απίθανες επιστημονικές και φιλοσοφικές και παραψυχολογικές γνώσεις, της μακρυνής εκείνης μελλοντικής ανθρώπινης εποχής. Αλλά και πέρα απ' όλ' αυτά επειδή, είναι ένα βιβλίο ίσως μοναδικό στη διεθνή βιβλιογραφία. Και ακόμη, είναι γραμμένο με εξαίρετη ομορφιά λόγου.

Σκοπός αυτής της μικρής εργασίας μου δεν είναι να «αποδείξω» ότι η υπόθεση ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ του Πάουλ Ντήναχ της «Κοιλάδας των Ρόδων» είναι βίωση. Στο σημερινό επιστημονικό επίπεδο που βρίσκεται ο πλανήτης μας αυτό δεν είναι εφικτό. Απλώς, προτείνω να μην την απορρίψουμε πριν την ερευνήσουμε με προσοχή.

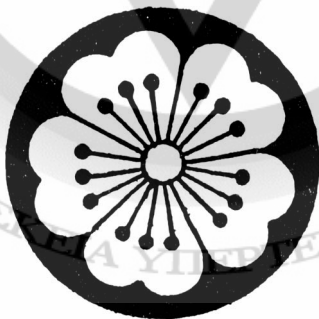
Και θέλω ακόμη να προκαλέσω το ενδιαφέρον των ειδικών επιστημόνων της παραψυχολογίας. Αλλά και των θετικών και θεωρητικών και ανθρωπιστικών επιστημών. Και ακόμη των ελευθέρων διανοητών, για μία επιστημονική έρευνα στον τόπο μας ή στο εξωτερικό. Με μια μετάφραση σε ξένη γλώσσα του βιβλίου. Ας γίνει η μετάφραση από το κράτος, το Υπουργείο Πολιτισμού, ή από κάποιο κρατικό εκδοτικό οργανισμό. Να ερευνηθεί αυτό το παράξενο βιβλίο και από τους ξένους, από χώρες όπου η υποδομή έρευνας στο χώρο της «πληροφορικής», του Επιστητού είναι πió προχωρημένη. Επειδή θεωρώ το βιβλίο αυτό χρήσιμο για τους ανθρώπους. Και πριν τελειώσω ας μου επιτραπεί να πω πως δεν είμαι ούτε Ρομαντικός ιδεαλιστής, ούτε υπαρξιακός Υλιστής, Είμαι... και τα δύο. Δηλαδή «Ελεύτερος».

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΓΑΛΑΝΑΚΗ-ΒΟΥΡΛΕΚΗ

ΑΙΩΝΙΟ ΤΟΠΕΙΟ...

Αιώνιο τοπεϊό δίχως φθορά, δίχως άναζήτηση
 τ' άλλου προσώπου πού ύπήρξες,
 ήρεμο, βέβαιο κι' αιώνιο,
 ζεστό συγκρότημα από κατοικημένα βουναλάκια
 μέ τούς χρωματιστούς κύβους-τά παράθυρα-
 μέσα στην πράσινη αποθέωση τών πεύκων
 καί κάτω στά πόδια ή γαλάζια άπεραντωςύνη,
 όλο μορφές ν' αλλάζει, τά χρώματα τής Ίριδας
 νά παίρνει, αιώνια κι' αύτή, θάλασσα, θάλασσα
 άγαπημένη κι' έχθρική, πλοῦτος καί τάφος
 τοῦ άνθρώπου, έρωτας καί μίσος,
 δρόμος γιά τή μεγάλη φυγή,
 θάλασσα πλασμένη γιά τ' όνειρο...
 Πλήρες τό αιώνιο τοπεϊό εἶν' έδῶ!
 Κ' οἱ άνθρωποι μικροί, φθαρτοί, έφευρετικοί,
 όλο πασκίζουνε γιά τή δική τους αἰωνιότητα!

Για αναγγελία της εκδόσεως να στέλνετε ένα αντίτυπο. Για βιβλιοκρισία, χωρίς να δεσμεύεται το περιοδικό, δύο αντίτυπα, από τα οποία το ένα απευθείας στον κριτικό του Ιλισού κ. Νίκο Α. Τέντα, Παλαιών Πατρών Γερμανού 46, Θεσσαλονίκη 546 22.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ: ΝΙΚΟΣ Α. ΤΕΝΤΑΣ

IRVING S. COOPER: «Η ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΙΣ» Μελέτη

«Η απειλητική πρόοδος του υλισμού και το γεγονός ότι οι άνθρωποι δεν αισθάνονται πλέον τη θεία παρουσία πουθενά μέσα στον κόσμο, έχει οδηγήσει τον πολιτισμό σε μια επικίνδυνη κρίση. Η ιστορία μας έχει διδάξει ότι κάθε φορά που η φλόγα της πνευματικής γνώσεως ταλαντεύεται και χλωμιάζει, η ηθική των λαών εξασθενεί και παρά το γεγονός ότι η διάνοια μπορεί να είναι ζωηρή και ανεπτυγμένη, ο πολιτισμός της εποχής φέρεται ακατάσχετα προς την παρακμή».

Η εποχή μας έχει όλα τα «σημεία» της παρακμής. Αλλά και την δύναμη να έχει επίγνωση των γενεσιουργών αιτίων και κυρίως, την πίστη, ότι μπορεί ο άνθρωπος του εσωτερικού προβληματισμού να στηρίξει μίαν παγκόσμια αδελφοσύνη με την αγνότητα και την αγάπη. Γιατί ο άνθρωπος κάθε μυστικής ατραπού ξέρει πως πίσω από τα φαινόμενα του κόσμου υπάρχει συγκεκριμένος σκοπός που μας δείχνει αποκαλυπτικά τον δρόμο προς τη θεότητα και την αθανασία.

Σ' αυτό, άλλωστε, κατατείνει και η αισιόδοξη προοπτική της μετενσάρκωσης που εξακολουθεί να έχει μεγάλη αποκριτικότητα στους κραδασμούς των φιλάλληλων μυστικών ευχών μας.

Τί είναι όμως η Μετενσάρκωση και τι βασικά πρεσβεύει, αναλύεται στην ειδική μελέτη του I. COOPER με τρόπο πρακτικό και με συγκεκριμένες αναφορές στον μηχανισμό λειτουργίας της και τις λογικές της αποδείξεις. Έτσι τη Μετενσάρκωση ορίζουν Οντότητες ενσυνείδητες και αθάνατες που μέσω σωμάτων επικοινων-

νούν με τη φυσική ζωή για να γνωρίσουν όλες τις εμπειρίες της. Πιο απλά: όλοι οι άνθρωποι είμαστε οντότητες ενσυνείδητες και έξω από το φυσικό μας σώμα το ίδιο και μέσα σ' αυτό, και είμαστε το ίδιο και μετά το θάνατό μας καθώς και πριν από τη γέννησή μας. Γι' αυτό και σκοπός της Μετενσάρκωσης είναι η εκπαίδευση και η εξέλιξη των μορφών με τις ακόλουθες βασικές αρχές:

- Οι ψυχές δεν έχουν φύλο. Η ψυχή-συνείδηση είναι τέλεια από την ίδια της τη σύσταση όπως ακριβώς ο σπόρος είναι τέλειος.
- Οι διαφορές ανάμεσα στα άτομα οφείλονται στη διαφορά ηλικίας των ψυχών τους.
- Κάθε ενσάρκωση οδηγεί την ατομικότητα προς ένα ανώτερο επίπεδο εξελίξεως.
- Σκοπός της ζωής είναι η ανάπτυξη των λανθανουσών δυνατοτήτων μας.
- Διορατικότητα είναι η φωνή της περασμένης εμπειρίας και Μεγαλοφυΐα η μνήμη των περασμένων ζωών.

Και όλα γίνονται αυτονόητα αν κυριαρχήσει η πίστη πως μέσα σε κάθε ψυχή κατοικεί το άπειρο. Και αληθινά με την αποδοχή της αλήθειας πως «...οι ηθικές μας ικανότητες, ο χαρακτήρας μας, η φυσική μας, εμφάνιση, καθώς και όλα τα σημαντικά γεγονότα, κάθε ενσαρκώσεως, δεν είναι παρά το αποτέλεσμα των πράξεων μας, των επιθυμιών και των σκέψεών μας κατά τις προηγούμενες ενσαρκώσεις μας. Επομένως η μοίρα μας δεν μας έχει επιβληθεί από έξω, αλλά είναι το συσσωρευμένο αποτέλεσμα των παρελθόντων αιτίων». Άρα είναι πράξη δικαιοσύνης η εξόφληση κάθε οφειλής στο φυσικό πεδίο.

Η εσωτερική Διδασκαλία της Μετενσάρκωσης αποδίδεται πειστικά από τον Ι. COOPER. Και ο ελληνικός λόγος της μεταφράστριάς Αιμιλίας Ίβου συνηχεί με τις δονήσεις των χαρισματικών ψυχών.

ΤΙΤΟΥ ΘΕΟΚΤΙΣΤΟΥ: «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ Α΄ ΣΥΜΒΟΛΙΚΟ ΒΑΘΜΟ» Μελέτη.

«... Το τεκτονικό οικοδόμημα που θεμελιώθηκε στα χρόνια της Αναγέννησης κι ανδρώθηκε στα χρόνια του διαφωτισμού είναι φτιαγμένο σε μεγάλο ποσοστό από υλικά που κόσμησαν παρόμοιους αλλά και αρχαιότερους ναούς. Μ' αυτήν την έννοια, ο Συμβολικός Τεκτονισμός, που είναι κατασκευάσμα μόλις τριών αιώνων, είναι και ταυτόχρονα πανάρχαιο».

Πρόθεση του Τίτου Θεοκτίστου δεν είναι η θεωρητική προσέλαση στις ρίζες του Τεκτονισμού, καίτοι η σχετική αναφορά είναι απόλυτα κατατοπιστική στη βραχύλογη εκτύλξη του ιστορικού γεγονότος.

Είναι πιό ουσιαστική: κατηχεί τον εισαγμένο στην παγκόσμια Αδελφότητα μαθητή με τη γλώσσα της Σοφίας, που, δοσμένη με το Κάλλος του ιδεώδους, μεταλάσσει τη Γνώση σε Ισχύ για να είναι δημιουργική η συμμετοχή στη γεμάτη εκπλήξεις Κορύμβεια πορεία.

Ο λόγος του στοχεύει το καίριο: «Η Σοφία ανήκει μόνο στο Θεό» ή «ο ελευθεροτεκτονισμός δεν είναι θρησκεία, δεν δογματίζεται. Πιστεύει στην Πατρότητα του Θεού και την Αδελφότητα όλων των Ανθρώπων.

Κι αγκαλιάζει όλους», για να γίνει κατανοητή και αποδεκτή η αλήθεια: «Μακάριος αυτός που έχει μάθει να ξεχωρίζει». Και η μελέτη του Τ. Θεοκ. συμβάλλει αποτελεσματικά σ' αυτό γιατί ερμηνεύει απλά τα σύμβολα του Α.΄ Βαθμού, ώστε η κατάρτιση του μαθητή να είναι σύμφωνη με τις υψηλές αξιώσεις, του Τάγματος: «Πάντα να θυμάστε: η Αρετή, το Αγαθό, δεν είναι ξερή πληροφόρηση, στείρα γνώση». Μόνο σαν φωτιστεί η γνώση γίνεται βίωμα και πράξη το αγαθό!

Έχει το χάρισμα της απλότητας η διδασκαλία του Τ.Θ. Καί την ικανότητα να κρατά στο ύψος της αρμονίας την στοχαστική έμπνευση: «... η πορεία για τον Μύστη ήταν, είναι ουσιαστική, κοινή, μία. Ξεκινά με το στάδιο της «κάθαρσης». Ακολουθεί η περίοδος της «αναζήτησης». Και τελικά έρχεται η «εύρεσις». Ο μαθητής ξεκινά με την κάθαρση του εσωτερικού του κόσμου».

Η μαγεία του Τεκτονισμού τον εσωτερικό μας κόσμο διακονεί. Όπως και το εκλαϊκεμένο πόνημα του Τ. Θεοκτίστου, που με επιμέλεια κυκλοφόρησαν οι εκδόσεις «ΔΙΟΝ-Φιλικής Εταιρείας 29 Θεσσαλονίκη 54621», για τους έλληνες τέκτονες μαθητές.

ΑΝΝΑΣ ΜΠΟΥΡΑΤΖΗ-ΘΩΔΑ: «ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΦΛΟΓΑΣ»

Ποιήματα

Σε θέλω!

κιονόκρανο των αδύτων μου

κι υπέρμαχο άστραμμα

στον ουρανό της καρδιάς

Είναι τόσο το φως

σ' αυτή μου την έκσταση,

τόσος ο κραδασμός
που το σκοτάδι τρομαγμένο
θάβει σε σπηλιές τα στοιχεία του.

Ξανθός χείμαρρος στον λευκορόδινο βράχο της αυγής αστράφτει και πυρπολεί ο στίχος της Άννας Μπ.-Θώδα. Δεμένη με τη φλόγα της ερωτικής στιγμής καλπάζει την έμπνευση στο ουρανό των ματιών μας όπου γίνεται ήλιος. Πολύχυμος και πολυδάκρυτος μαζί. Η φλογερή σιωπή του, φυτεύει, πάντα, σε μυστικούς, της μοίρας κήπους, ανεμονανούριστους πανσέδες:

Είναι κεράσι το πρώτο φιλί.
Έχει λάμπεις βαθιές που ριζώνουν
και οι μνήμες πολλαπλασιάζουν τη γλύκα του

Είναι η ερωτική ιαχή ακριβώς στο χάραμα της νιότης μας. Το πρώτο ρίγος μακάριας νύχτας σε κόρφους σφριγηλούς. Η θυελλική αρμονία της ωριμότητας που συνεχώς μεταλαβαίνει φως. Η μεγάλη έκρηξη της ύπαρξης είναι που ιππεύει τον ίλιγγο για να κουρσέψει σε γυμνό φεγγάρι τις πασχαλιές της ανατριχίλας του. Πάντα με τη λέξη λουσμένη σε λευκοφώς διαλύει την ομίχλη της αμφιβολίας, το έρεβος αινίγματος σκοτεινού. Με καρυάτιδα μνήμη στήνει ιαμβικούς χορούς σε βακχικές γιορτές. Και βουβαίνεται διαμάντι φωτεινό στο φαράγγι του βοριά. Εκεί δραπετεύει ο λυγμός σάρκας προδομένης από τον χρόνο, πληγωμένης από την απόσταση:

Η απόσταση είναι ένας τάφος.
Η επιτύμβια στήλη
γράφει και τα δυό μας ονόματα

Είναι εκρηκτική η ερωτική ποίηση της Άννας Μπουρατζή-Θώδα. Γνήσια σαν δημιουργικό ρίγος στη μήτρα της Άνοιξης. Γόνιμη σαν σπόρος σε στέρφα γή. Το εμβατήριο των ηφαιστειών είναι για τον θρίαμβο της ένθεης φλόγας. Εκείνης που σαρκώνει με φως την παπαρούνα της χλόης και ματώνει τους φλεγόμενους στεναγμούς στο πύρινο καρτέρι του ήλιου. Για να ξαναβρούν τ' αστέρια το δρόμο τους και οι λέξεις τη φλογόσχημή τους έκφραση.

Είναι, κοντολογής, η αληθινή ερωτική ποίηση η οποία στήνει ηλιογέφυρες στον ελληνικό Παρνασσό για να περάσει αλώβητος ο Οδυσσεάς του μεγάλου νόστου που θρέφει με καημούς την αγρύπνια της σάρκας:

Αγαπημένε!

Κρύσταλλα και φτερά η φωνή σου
κουρσεύει την απόσταση.

χορεύει ο παλμός της
με θαμπώνει το χρώμα
κι εγώ

θωριά λυγμού
στην αυγή της Λαμβώτιδας
ακουμπώ τ' όνειρό μου.

Είναι η κραυγή που γονιμοποιεί διαχρονική την ελληνική δημιουργία...

ΕΛΕΝΗ ΧΩΡΕΑΝΘΗ: «ΟΙ ΕΠΟΧΕΣ ΤΗΣ ΕΥΑΣ» Ποιήματα

Έρθε γυμνή

θνησιγενής στο συναπάντημα του χρόνου
κι η χαλκοχίτωνη αιχμή του πεπρωμένου
σφαγίαζε την ημερότητα του πρωινού
στη στέγη του εκκολαπτόμενου ερωδιού

Η Εύα της Ελ. Χωρεάνθη φέρνει, ένα κανίσκη έρωτα για τους
ετοιμοθάνατους κι ένα δισάκι αγριοφράουλες για κείνους που τους
ληστέψανε το φως. Έναν λόγο πεισιθάνατο για την επώδυνη οικειότητα των λογισμών και τον επιούσιο θηλασμό της αθωότητας:

στο κορμί μου κάθε αυγή
ένας ανθός πεθαίνει
μ' ένα δεμάτι ρόδα στην ποδιά

Ακόμη κι ένα βέβαιο μεταφυσικό ρίγος αναμετρά τους μύριους
τάφους του κορμιού με την εσωτερική γαλήνη του όρθρου των
ψυχών. Η εύοσμη ανάσα της μυρτιάς μεταβάλλει τη γήινη μνήμη
σε αιμάτινη φλογέρα για το πένθιμο εμβατήριό της προδομένης
ανεπανάληπτης στιγμής:

Κανείς δεν μέτρησε τον πόνο μου
χιλιάδες οι νεκροί και τόσοσ νόστος

Ένας Θεός πεθαίνει καθημερινά στη μυστική ανθοφορία της
έφηβης ώρας καθώς βιάζεται από τις σάπιες μέρες, που στιγματίζουν τον κάθε αιώνα. Ο χρόνος γεννοβολά τότε τη μεγάλη νύχτα του την πικρή σιωπή του ανθρώπου...

Είναι διαχρονική η ποίηση της Ελ. Χωρεάνθη.
Και προφητική:

Ο θάνατος θαρθεί απ' τη θάλασσα,
ο θάνατος θαρθεί απ' τη Δύση...
Τρυγητής της ιστορίας πάντα ο θάνατος.
Ο έρωτας της ανανέωσης!
Της Αναγέννησης!

Έχει μια πρόσθετη ικανότητα η ποιήτρια: χαίρεται το αναπάντεχο με ιστορική νομοτέλεια. Και το ερμηνεύει με τη γυμνωμένη ανάσα του φονιά-χάδι στην αγρύπνια της εσπέρας.

Αλλά υπάρχουν και στιγμές απελπιστικά μοναχικές. Είναι εκείνες που δεν αγγίζουν τη φλεγόμενη ύπαρξη γιατί έπαυσαν να τη θωρούν:

... Είναι ασέληνες οι νύχτες εδώ πέρα
κι ο πόθος μου που να χωρούσε
καλύτερα που είσουν μια στιγμή.

Όπως και μερικές ρόδινες οι οποίες βλασταίνουν άνοιξη στα μάτια των πουλιών:

Ήταν ολόγυμνη εκεί
ένα δονούμενο όνειρο.

Ανοίγει το ρόδι των αισθήσεων με μυστικό φως ο λόγος της Ελ. Χωρ. Για να γίνει το ποθεινό προσωπικό της βίωμα λαμπρή, καρποφορία της μοίρας...

ΓΙΩΡΓΟΥ Δ. ΚΟΥΛΟΥΚΗ (Γ. ΦΩΤΕΙΝΟΥ): «ΔΑΚΡΥ ΚΑΙ ΦΩΣ» ΚΑΙ «ΔΙΚΑ ΣΑΣ» Ποιήματα

Βαρύς έγινε ο κόσμος σα βράχος
απότομος! Πως ερημώνεται!

Η κραυγή αποκαλύπτει ακόμη μίαν αποδεκτή διαπίστωση: ο θάνατος που μοιράζεται ίσα αδελφώνει τους ανθρώπους. Στην εποχή μας τα κρίνα του Ευαγγελισμού έχουν μαραθεί... Όχι, δεν είναι μεταφυσικός στοχαστής ο Γιωρ. Κουλούκης. Ένας πραγματιστής ποιητής είναι, ανοιχτοσύνορος σαν την αγκαλιά της μάνας. Γι' αυτό

και δένει του κόσμου τις πληγές με το μαντήλι της. Και με το θρήνο της συνθέτει το μοιρολόγι του ανθρώπου:

Μάταια ερευνούσα το σκοτάδι
Η αδικία γινότανε μέσα στο φως

Εμφυσημένο ζυμάρι της γης η ζωή. Μα οι στίχοι του Γ. Κουλούκη είναι σύμβολα ελευθερίας. Ο ανασασμός του ανθρώπου και ο Πολύκαρπος σπόρος της δημιουργίας, παλμοδοτούν το φως που μάχεται το σκότος, να γίνει το γαλάζιο όνειρο, στο μάτι της αιωνιότητας, προσδοκία του λαού μας και των ομαίμων του:

Μ' έλξη αμοιβαία κρατιούνται τ' άστρα
Οι άνθρωποι με μαγνήτη αγάπης

Ελευθερία και αγάπη γονιμοποιούν τη δημιουργική σκέψη του ποιητή. Είναι, πράγματι, ο αγνός δάσκαλος της ελληνικής παράδοσης που κρατάει στους ώμους του γαλάζιο τον ουρανό της Ελλάδας και στην αγκαλιά του ένα ξανθό φως για την αυγή του μέλλοντος μας:

Αυτό το ψίχουλο μην το πατάτε,
μεταλαβαίνουν τα πουλιά
τ' αγιασμένο σώμα της Πατρίδας μου.

Η έμπνευση του Γ. Κουλ., είναι πάντα φλογισμένη. Και τελικά πικρή στο αναμέτρημα του πόνου:

Αγόρι μου, αγόρι μου...
κι ανατριχιάζει η Γη που κατεβάζουν
τόση Άνοιξη τόσον ανθύ στο μνήμα

Είναι ο Γ. Κουλ., ένας αληθινός ποιητής με όραση παναθρώπινη.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τά Γραφεία του «Ίλισου», Χαρ. Τρι-
κούπη 26, α' δροφος Κωδ. 106 79, εί-
ναι ανοικτά καθημερινώς πλην Σαββά-
του 10 - 1

Τηλ. Γραφείων 3620.702

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλούμεν, αποστέλλετε μέ τα-
χυδρομικήν ή τραπεζικήν έπιταγήν είς
τήν διεύθυνσιν: «Κωστήν Μελισσαρό-
πουλον, Χαρ. Τρικούπη 26, α' δροφος
Κωδ. 106 79, Αθήνας». Αποστολαί
μέ τραπεζικάς έντολάς μās δυσκο-
λεύουν πολύ.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη άποσταλέντα στους κατωτέ-
ρω συνδρομητάς μας, έπεστράφησαν
άπό τό Ταχυδρομείον μέ τήν σημείω-
σιν: «μετώκησε» ή «άγνωστος». Παρα-
καλούνται όσοι τούς γνωρίζουν νά
τούς είδοποιήσουν ή νά μās δώσουν
τάς διευθύνσεις των:

ΑΘΗΝΩΝ

Μάνια Λιβετικού

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

(Μέ τή σειρά λήψεως)

Λούλα Δ. Κωνσταντινίδου: Τό Κρά-
σπεδο (Ποιήματα). Αθήνα 1987.

Πετρούλα Αλ. Παναγιωτίδη: Στό ταξεί-
δι τής Ζωής (Ποιήματα). Αθήνα
1987.

Πετρούλα Αλ. Παναγιωτίδη: Έπιλογές
(Ποιήματα). Αθήνα 1987.

Φιλολογική Κύπρος: Δώρημα στόν
Κύπρο Χρυσάνθη. Λευκωσία
1987.

Θεόκτιστος Λαϊνάς: Θανάσης Στεργιό-
πουλος. Ό λυρικός ταξιδιώτης καί
ξεναγός. Αθήνα 1987.

Κώστας Καρούσος: Στίς παραμέτρους
τών ορίζόντων (Ποιήματα). Αθήνα
1987.

Ρούλα Παπαδημητρίου: Θεσσαλονίκη.
Φωτεινές μνήμες. Θεσ/κη 1985.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Περιοδικό Έλληνίδων Βόρειας Έλλά-
δας. Άρ. 168.

Έπειρωτική Έστία. Διευθ. Γ. Κόκκινος
(Ίαν.-Μαρτ.)

Σκαλίζοντας τίς ρίζες μας. Λαογραφικό
λογοτεχνικό περιοδικό. Διευθ. Θ.
Κ. Τρούπης (Μάρτ.-Μάης)

Εύφορίων. Έκδ. Τασ. Παπαϊωάννου-
Μπενεπούλου-Μαιναλιώτη (Άπρ.-
Ίούν.)

Προβλήματα. Έκδ. π. Γ. Πυρουνάκης
(Άπρ.-Ίούν.)

Σύγχρονη Σκέψη. Διευθ. Γ. Ν. Παπα-
γεωργίου (Μάϊος)

Σμύρνα (Μάϊος)

Χρονικά. Ύπευθ. Ίωσ. Λόβιγγερ
(Μάϊος-Ίούν.)

Πνευματικές Σελίδες. Διευθ. Αλ. Βασι-
λείου (Μάης-Ίούν.)

Μεταξύ μας. Ύπευθ. Γ. Αποστολίδης
(Ίούν.-ός)

Δαυλός. Διευθ. Δημ. Λάμπρου (Ίούν.)
ο Φυσιολάτρης. (Ίούλ.-Αύγ.)

Δαυλός. Διευθ. Δημ. Λάμπρου (Ίούν.,
Ίούλ.)

Τό κουτί τής Πανδώρας. Διευθ. Κατ.
Τσαλίκη-Κοτσιώρη (Μάϊος)

Σμύρνα (Ίούν.-Ίούλ.)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ
ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ»

Βόλος: Γ. Κακουβίνος
Δράμα: Φιλ. Τζάλλας
Ήράκλειον: Βασ. Βασιλείου
Ίωάννινα: Μιχ. Πραπίδης
Καβάλα: Μιχ. Παράσχου
Κέρκυρα: Άλεξ. Λουΐβρος
Κομοτινή: Έλ. Τσιτσάπουλος
Λαμία: Άντ. Τριανταφύλλου
Λάρισα: Ία. Φελλούς
Μυτιλήνη: Δ. Ροδάκης
Ξάνθη: Μάριος Κουτσοιρίδης

Πάτραι: Άθ. Κοντοσάκις
Ρέθυμνο: Άντ. Βιστάκης
Σέρραι: Άνέστης Σάββας
Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίδα: Γ. Τσαγκαρούλης
Χανιά: Έμμ. Νοδαράκης
Άμμόχωστος: Άνδρ. Ταόκκος
Λεμεσός: Άνδρος Σωτηρίου
Λευκωσία και Πάφος: Θεοφ. Παναγιώ-
του,
2 Όθωνος, Τ.Τ. 102, τηλ. 474815
Τουρκία: Έλευθ. Καρακάσης
Τουρκία: Έλευθ. Καρακάσης

«ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΛΙΣΟΣ»
της Θεοσοφικής Έταιρίας
έν Έλλάδι
Χαρ. Τρικούπη 26 - Άθήναι 106 79
Έκδότης Διευθυντής:
Κωστής Ν. Μελισσαρόπουλος
Έθνικής Τραπεζής 3, Φιλοθέη
152 37
Τιμή τεύχους Δρχ. 150
Ίούλιος-Αύγουστος 1987

**ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ
ΕΤΗΣΙΩΣ ΔΡΧ. 1.000**

Βιβλία Κρισμαοῦρτι

εἰς Βιβλιοπωλεῖον Καστανιώτου

Ὀδὸς Ζωοδόχου Πηγῆς

ΙΛΙΣΟΣ

Συνδρομὴ 1987 δρχ. 1.000

Ὅσοι δὲν μποροῦν νὰ πληρῶνουν δρχ. 1.000,

ἄς στέλνουν δρχ. 800 ἢ 600 μόνον

Ἐξωτερικοῦ Δρχ. 1.500, ἀεροπορικῶς Δρχ. 2.000

Ἐγγράψατε νέους συνδρομητάς

«Ἐπιλογαί» ΙΛΙΣΟΥ

Α΄ Τριετίας 1956–1957–1958

Β΄ Τριετίας 1959–1960–1961

Γ΄ Τετραετίας 1962–1965

ἐκάστη δεμένη πρὸς δρχ. 600

Δ΄ Πενταετίας 1966–1970

Χαρτόδετη δρχ. 400, δεμένη δρχ. 600

Αἱ συνδρομαὶ ἢ ἀντίτιμον βιβλίων νὰ ἀποστέλλωνται μὲ ταχυδρομικὴν ἢ τραπεζικὴν ἐπιταγὴν -ὄχι μὲ ἐντολήν- ἐπ' ὀνόματι Κωστῆ Μελισσαροπούλου
Χαρ. Τρικούπη 26, α' ὄροφος Κωδ. 106 79. Τηλ. 3620-702

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ

ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ» Α.Β.Ε.Ε.

Τηλ. 9217513 - 9214820

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

	σελ.
Radha Burnier: Προσφώνηση προς τὰ νέα Μέλη	209
Δημ. Ἰωαννίδης: Ἡ Κάθαρσις	212
Κωστής Μελισσαρόπουλος: Τό τετράφυλλο τριφύλλι	225
Αἰμιλία Ἰβου: Ἐπάνω στό Μυστήριο τοῦ Θανάτου	227
Αἰκ. Τσόπελα: Ἐλᾶτε	239
Πετρ. Παναγιωτίδη: Ὅταν	240
Νίκος Τέντας: Ἡ Εἰρήνη στὸν Ἀρχαιοελληνικό Λόγο	243
Σταῦρος Βασαρδάνης: Κοιλάδα τῶν Ρόδων	255
Ἄντιγ. Γαλανάκη-Βουρλέκη: Αἰώνιο τοπεῖο	270
Νίκος Τέντας: Τὰ Νέα Βιβλία	271
Μεταξύ μας	278

Στά προσεχῇ τεύχη

Δημ. Ἰωαννίδης: Ἡ Κάθαρσις	
Αἰμιλία Ἰβου: Ἡ Ἑλ. Μπλαβάτσκι καὶ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς Θεοσοφίας	
Πάνος Ἀναγνώστου: Περί Φυσικῶν ἑορτῶν	
Κωστής Μελισσαρόπουλος: Ἡ ἐξόντωσις τῶν Ἀλβιγινῶν	
»	» Νίκος Καρβούνης